

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת חקת תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם
							התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף סה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

התוספת

והקריבו מה תלמוד לומר. ואית דבפ' דחולין (דף כא) דרש דלרשא אחרינא הא איצטרך לברדרשין הכא ור"ל דהבא דרש ממוסביה לתורם ובני יונה שמ פרידה אתה דהתם דרש ממוסביה דחולקטי דא לומר דרשין תרתי משום דר"ל והקריבו דהא בחולין הוא רבי ישמעאל דלא דרש ר"י א' אלמנה (פמ"ט דף ס"ח)

עוף שלא קבע לו צפון אין דין שלא קבע לו

בין. ואית גימרא תוביא ליה קבע לה צפון קבע לה כון ושל לומר מה למנחה שטתה הגשה ותנופה וקידוש קומץ וכלי שרת ואית גילף מדיאקט טמא למנחה כדאמרינן לעיל ונראה דמסתבר ליה דלא תהוי מליקה עבודה יותר ממשוחטה: **ב** עוף שקבע לו חתן דין שקבע לו כלי. ואית גימרא תוביא שקבע לה כון ולא קבע לה כלי ור"ל מה למנחה כון אינה מתי מיטע אית מה כון צאן כסין מין אבא קעל את רשיב ליה מין זבב כפס (לעיל דף ח) ור"ל דהיינו משום דקסין לן שיהא כיר אבל אי אהו ביה דלא חשיב מין זבב ואית מה לכן צאן שכן עפון על כן גראה דמעיקרא סמך אהיקשא דזאת התורה דילפינן מיהא מה עלה טענה כלי דעופות נמי כתיבי בהודא מעיקרא פ' ב' דחולין (דף כב). בימי מביים עוותו נפקא ומביגלה פרק הקדא למצופי (דף כב) בני כן דיומ קעל למליקה דרשין בגמרא מביים עוותו:

תלמוד לומר הבון ומלך בעצמו של כהן.

ואית גילף בדראיתא לעיל וטמא העוף למנחה ור"ל טמא איקשש עולת העוף לא איקשש עורו כיון דאינא לאוקומי היקש לא מפקא מקו דהבא עורו דארורה נקש בהיקשא דזאת התורה לעולה ויפסיא כלי. **ב** תעלה על דערך שור קרב למנחה ואפילו נאון לית ליה דך סבירא גבי העתת אליהא (וימא דף מה) משום דלא חשבינן אריאשא ועבדי במוחא:

אף מליקה בראש מובה. טמא ועולה ילפי

מחרידי גבי עוף ולעפון בעצמו של כהן גביש נאמר כאן ומלך ואמרו לחן ומלך אבל להצריך לטמא מליקה בראש המובה עולה לא ילפינן משום דעולה לא ילפא אלא מוקשטא דהקטרה דרב הלמד בדיקש איני חזרו ומלמד גביש מדברי יוחנן כדאמר פרק אידוהו סמוקן (לעיל דף מט) ואית בפ' דקדושין (דף ק) דאמר דמליקה אינה כשיריה בגישים דאיאקשש להקטרה בהקטרה כתיב בני אהרן ולא בנות אהרן תינה מליקה דעולה מליקה דהטאת מנלן דרב הלמד בהיקש איני חזרו ומלמד גביש ור"ל דגלוי מילתא בעלמא הוא כון ולא כותה ואית ורבי שמוען דנפקא איהו בפרק קמא דחולין (דף כא) עולת העוף ממול עוף מדיקשא ומיבטש טמא העוף ולית ליה גי' דהבא א"כ נאם ליה כהנתא העוף דבעית כון שותה בעצמו של כהן ור"ל דחטאת נמי לילפא מעולה מליקה דבמשנת: **ב** כולו. נראה דחטאת לא בני עמו כולו מדרלא קטני מה הקף בית מליקה למנחה. **ואם** שאף למטה מרגליה ואפילו אמה את כשירה. א"ל על גב דכתיב ומלך הקטיר ומנחה לא בני עמו הקטרה ממש בו הכי דלגבי את חשיב סמוך לקח אמה איתו:

הבדיל

שְׁלֵה, קוֹרְדֵי בִסְפִין כְּמִין אֲרוֹבָה: שִׁמְעַן

גמ' והקריבו מה תלמוד לומר? בשולת העוף כתיב והקריבו הבון אל המנחה מה תל הא כתיב והקריב מן התורים וגו' וליתכונה בתריה ומלך הבון את ראשו על המנחה פיריון. גולות לקבעו לו כהן. שלא ימלקו זה. לא קבע לו כהן. ודרשיתא בור כשירה. קבע לה כלי. בדפקא לן מוקח את ומגבלת לקמן באיך פירוקן (דף צה): ת"ל כהן

ומלך אביר וכו' עוקבא כו'. כולה ר' עוקבא קאמר ליה בעצמו של כהן. בצפורנו ולא בסין? כן למעלה. מן החיות. מן הצואה. מן הבורן? ונאמר לחן. בחטאת והתעף? והקטיר אותו. ושטע בכפפיו ולא יבדיל הקטיר אותו אני יודע מה שבאמרה תחילה ומלך את ראשו והקטיר בהקטרת הראש. דמו כולו. מדרלא כתיב ומנחה מדרמו: מאחר שהקטיר הוא ספגה. וא"כ מביע' הגוף לא מקיימא דמו כולו. ח"ל ת"ל ומלך הקטיר ומנחה דמו וכו' תעלה על דעתך משדקטיר ומנחה אלא לומר לך מה הקטרה בראש המנחה אף המביע הראש המנחה ובא לקחן דרומית מדרחית גרסינן: לפמה מרגליה שדחישל למשה מן הסובב אמה אלא בראש המנחה. דבענין הקטיר ומנחה דמו שיהא מביע' בקיר הסמוך למקום הקטרה מאי בינייהו. כלומר מבאי מקיפילנו דמו א"כ ע"כ לתק גופיה את ת"ל והקטיר ומנחה דמו א"כ לאו ט"ל דק העליון מנא ליה. עושה מערכה כו'. לתק דרחה לעשות מערכה על גבי סובב ולהקטיר עשה הילכך מביע שותהו הסובב סמוך למקום הקטרה יבול יקריד את העור בסכין וישלנו. לופק לבדו בלא עור ובלא נוצה כמו שגולין עף עושה. ונוטל את קורקבתה. ותנחתה ולא פרש דרב מנאס הוא כמו נאיכה (ד' כי נצו) גם נגע בנצותה שלה. ולא יזר ממה שבנגד הזקק

הא
לָהּ כֹּהֵן, קָבַע לָהּ כְּלִי. מְלִיקָה שֶׁקָּבַע לָהּ כֹּהֵן, אֵינָה דִּין שֶׁקָּבַע לָהּ כְּלִי. תַּלְמוּד לֹאִמְרוּ לְבֵיתוֹ וּמְלִיקָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, וְכִי תַעֲשֶׂה עַל דַּעֲתֵךְ שֶׁשָּׂר קָרַב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. אֵלֶּיךָ מֵהַ תַּלְמוּד לֹאִמְרוּ לְבֵיתוֹ, שֶׁתִּהְיֶה מְלִיקָה בְּעִצְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן. יְבֹל וּמְלִיקָתָהּ בֵּין מְלִיקְתָּהּ בֵּין מְלִיקְתָּהּ, תַּלְמוּד לֹאִמְרוּ וּמְלִיקָה וְהַקְטִיר. מֵהַ הַקְטִירָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אִם מְלִיקָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. מִמּוֹלַת וְנִצְנָר. אֵתָּה אוֹמֵר מִמּוֹל עוֹרְךָ, אוֹ אֵינָה אֵלֶּיךָ מֵהַ הִצְטָר. וְדִין הוּא, נִצְנָר כָּאֵן וּמְלִיקָה, וְנִצְנָר אֵתָּה אֵתָּה מִמּוֹל עוֹרְךָ, מֵהַ לְהֵלֵן מִמּוֹל אֵינָה מְכַדֵּיל, אִם כָּאֵן מִמּוֹל. וְאֵינָה מְכַדֵּיל. תַּלְמוּד לֹאִמְרוּ וּמְלִיקָה וְהַקְטִיר, מֵהַ הַקְטִירָה הִרְאֵשׁ לְעִצְמוֹ וְהַגּוֹף לְעִצְמוֹ. אִם מְלִיקָה, הִרְאֵשׁ לְעִצְמוֹ וְהַגּוֹף לְעִצְמוֹ, וְהִרְאֵשׁ לְעִצְמוֹ וְהַגּוֹף לְעִצְמוֹ, אִם מְלִיקָה וְהַקְטִיר אוֹתוֹ, הִרְי הַקְטִירָה הַגּוֹף אֲמוּדָה, הֵא מֵה אֵינִי מְקִיִּים וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ, הַקְטִירָה הִרְאֵשׁ הַתְּחוּב מִדְּבַר. וְנִמְצָה דְמוֹ, פּוֹלֵד. אֵל קִיר הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא עַל קִיר הַכֶּבֶשׂ, וְלֹא עַל קִיר הַהִכָּל. וְאִיזוּהוּ זֶה, זֶה קִיר הַגְּעִילוֹן. אוֹ אֵינִי, אֵלֶּיךָ קִיר הַתְּחִינּוֹן, וְדִין הוּא, מֵהַ בְּהֵמָה שֶׁשִּׁפְטָתֶיהָ לְמַעַל, עוֹלֶתָהּ לְמִטָּה. עוֹף שֶׁשִּׁפְטָתוֹ לְמִטָּה, אֵינִי דִּין שֶׁעוֹלֶתוֹ לְמִטָּה, תַּלְמוּד לֹאִמְרוּ וּמְלִיקָה וְהַקְטִיר וְנִמְצָה דְמוֹ. וְכִי תַעֲשֶׂה עַל דַּעֲתֵךְ, לְאַחַר שֶׁהַקְטִיר, חוֹזֵר וּמְצִיבָה. אֵלֶּיךָ לֹאִמְרוּ לָךְ, מֵהַ הַקְטִירָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אִם מִצִּיבָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. הֵא בִּיצֵד, הִיזָה עוֹלָה בְּכַפְשׁ וּפְזָנָה לְסוּבָב, וְכֹא לֹא לְקַרְן דְרוֹמִית מְזֻרְחִית. מֵהַ שׁוֹמֵךְ אֵת הַרְאֵשׁ מִמּוֹל עוֹרְךָ, וּמְכַדֵּיל. מִמְצִיבָה מְדֻמָּה עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. אֵל שֶׁשִּׁפְטָה לְמִטָּה מְרַגְלִי, אֵפִילוֹ אִמָּה, עִפְרָה. רַבִּי נְחֵמְיָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן יַעֲקֹב אֲמִירִים, אֵל עֲשֵׂתָה אֵין גְּעִשֵׁת אֵלֶּיךָ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. מֵאִי בִּינְיָוִהוּ. אִמִּי וְרַבָּי דְאֲמִירִי מְרִיזוּהוּ, עוֹשֶׂה מְעַרְבָה עַל גַּבֵּי סוּבָב, אֵיפֹא בִּינְיָוִהוּ: כֹּא לֹא לְגוֹף כו'. תֵּנוּ בְּרַנְנוֹ, וְהִסִּיר אֶת מוֹדָאָתוֹ בְּגוֹצְתָא, וְזוֹ יִפְקֵי. יְבֹל, יְקָדִיר בִּסְפִין וְיִמְלֹנֵי. תַּלְמוּד לֹאִמְרוּ בְּגוֹצְתָהּ, נוֹטֵל אֵת הַנּוֹצָה עִמָּה. אִפֹּא יוֹסִי בֵּן הַנָּן אוֹמֵר, נוֹטֵלָה וְנוֹטֵל קוֹרְקַבְנָה עִמָּה. דְּכִי רַבִּי יִשְׁמַעְלָא תִּנְא, בְּגוֹצְתָהּ בְּגוֹצָה

1 **הברדל** חטאת לא הברדל בעולה פסול. בחטאת נזחא כדררשינן בת"כ חטאת היא שאם
2 מלקה שלא לשמה פסול היה וכל ששינה בה פסולה אבל בעולה קשה מגיל
3 ועד ודמקתה ללא מה הקטרה הראש בעצמו העוף בעצמו אף כאן בו ומה הקטרה אינה
4 מעכבת אף הברדל אינה מעכבת וכן קשה ממליקת עוף עששאה למטה בין קדשא למה
5 מקטרה ולפא וזן מינה ומינה וכו' הדיב ולא

6 הקטור למעלה כשר לא מלק למעלה נמו כשר: 1
7 **ביצה** קרב המזיחי. כל כתר משעות ודבא 2
8 דפיק ומכילתא הנמחנת צריכי לדרקק אמאי 3
9 צריכי כולה: **קנבד** משה עולה בחטאת 4
10 מה שזה למעלה וזה למטה לא חשיב ליה שניה. 5
11 **ורבי** אלעזר שבר מריצי בחטאת לא 6
12 מעכב. הילכך אם רצה הברדל לבידל 7
13 ולא ימצא אחר הברדל ולא עבד מעשה עולה 8
14 ואי משום דשינה ברבולה וכוין ולא מינה 9
15 במעשה עולה אי כ' במבדיל הוי חיתוך בשר 10
16 בעלמא כף פרש בקטנטוס וקשה דבפי' חזקין 11
17 (כף בא) דדרשי רבי אלעזר בר'ש במשפט חטאת 12
18 העוף מה לחלץ כשהוא אחוה ויראש בנח אחוה 13
19 וליף מינה בעולת העוף שאין חותך אלא רוב 14
20 שנים הויכ' ליה אר' אי בעי מבדיל למיני בחטאת 15
21 היינו יוכלין לפרש כשהוא אחוה ויראש בנח 16
22 ומה אם רבי קאמר רשומקאמר מה לחלץ ביטין 17
23 אחוה היינו שאם ירעה לא יחיתוך רובן 18
24 אחר אבל קשה במרייתא דהתם לעיל דרתי 19
25 שנים או רוב שנים ומפרש התם שנים לרבנן 20
26 או רוב שנים לר' אלעזר בר'ש לוקמה כולה 21
27 כרבי אלעזר בר'ש דאי בעי שנים ואי בעי רוב 22
28 שנים ובפרק העור הירושב (שם דף קב.) נמי גבי 23
29 טלית שקטרה רובה שני אינה חיבר בחטאת 24
30 ומקו' לה בטלית שנתלם וכו' וכו' ולא חס עלה 25
31 ואטבלה ליכא למימר דילמא חייס ולא קרע 26
32 רובה אבל כשהינה נתלמה וים נורקין ופרך אלא 27
33 מעשה לרבי אלעזר בר'ש ליגור דילמא לא אחי 28
34 למיעבר רובא חטאת אין אסור לחתוך כל 29
35 השנים ל'ל למגור שם כלל דילמא חייס נוראה 30
36 לפרש כל טוויג' זו הברדלה שלאחר וזאתה אבל 31
37 קוד חזאה כולי עלמא לא פליגי דפסולה דאמר 32
38 קרא לא יבידל ודוקא ר'ש שמועון רבי אלעזר 33
39 דלמקן את ליה דף כרסא לרבי אלעזר בר'ש 34
40 דיכול להברדל כל השנים ואפילו קודם חטאת 35
41 ולית ליה איסור פסול הברדלה כלל דלא חמשה 36

42 לא יבידל דקרא אין צריך להברדל טוויגא וחולין פרק קמא (דף בא) הדידיא הדער 37
43 הירושב (שם דף קג.) כל בחטאת אלא כרס חטאת ורבה אבאי חזקי מיעבר ובידלה 38
44 שמועון שני בניייה פי' מאי יבטיח אומר רוב חטאת מיצא חטאת העוף מעכב ובידלה 39
45 בנייה ורבנן כברי מריצי חטאת העוף מעכב וכשהוא עירין לא נגמרה מנחתה הילכך 40
46 כדמבדיל סימן שני לאור חטאת לא חשיב מחוקך כשר בעלמא ופסול כשרים עששה 41
47 מעשה עולה בחטאת שאן הברדלה בשנים קודם מריצי כשר בעולה ור'ש בר'ש סבר 42
48 דמיצאי את חטאת כשר נגמור כל מנחתו ושכבדיל לאור חטאת הוא אלא מחוקך כשר 43
49 בעלמא חטאת צ"ל רוב חטאת [סבר] דרשייה ביטמן שני בעולת העוף לא מעכב דאי 44
50 מעכב אמאי פסול לרבנן כשבדיל לאור חטאת אין כאן מעשה עולה שריו שזה ואין 45
51 השכרה על עולה כשר ואי אבסור לו לעשות חזקה בין מליקת סימן ראשון לסימן שני 46
52 ולי שיהו רוב פרש שדייה שייקן שני בעולת העוף מעכב איכא בנייהו ולרבנן לא 47
53 רוב כשר לא מעכב ולכך יזמנין דלא חתוך רוב כשר עם סימן הראשון (מימ' אסור להברדל עם סימן הראשון אפילו לאור החזקה) גוריון אטו היכא דלא חתך רוב כשר ור"א רבי 48
54 שמועון סבר רוב כשר מעכב ולכך א"ס פל דאין כאן מעשה עולה שכבר חתך רוב כשר עם סימן ראשון ושכבדיל לאור חטאת מנה עומד ומבדיל ופסול לביצה דפי' חזקין (דף 49
55 כ) דפריך חשקי' לך עולה חטאת דבעיני שני סימניו ובן מנחה ומלק לית ליה טעמא דכדי לקיים מצות הברדלה הוי קאמר אחרת רוב כשר קמיה רובי רבינו פי' אין ענין גמיר 50
56 חטאת ורבה אבאי אמר ליה לא שמיענו ליה חטאת דאמר ר'ש בן אליקים משום רבי אלעזר בן פדת אומר היה ר' רבי שמועון שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ומאי לא יבידל איצ 51
57 להברדל פי' ולא צריכין לכל ונך עמיני דפרשי רוב חטאת ורבה אבאי ואף קודם החזקה מותר להברדל ואי' ולדרייהו דאסור להברדל קודם חטאת ואפילו לרבי אלעזר בר'ש איכ 52
58 מאי קאמר לעיל מנתחין דלא כר"א בר'ש הא לכאורה מוניי קודם חזקה דומיא דרישא דקתני חטאת העוף כיצד היתה נגשית מלק ראשה ממול ערפה ואין מבדיל מול מדרה על 53

1 היא כיצד קודר את העור סביבות חופק כמין ארובה ונטול נוצה ועור שכנגד חופק עם 2
2 חופק אבל כלא קדירה לא שהעור נמשך אריוו ונטול יותר וכן הוא אמרי. במשנתן ורתם 3
3 מפרש בהדיא רביה היה: מנינו. דקתני הברדל במליקת חטאת שמלקה בשני סימניו פסול 4
4 דלא כרבי אלעזר: שמבדילין. שאם הברדל לא פסל: מאי בנייהו. כלומר במאי קמפליגי: 5

6 **שישע ולא הברדל: תנו רבנן, ו'ששע, אין שישע** 1
7 **אלא ביד.** וכן הוא אומר ו'ששעוהו בששע תהי'. לא 2
8 הסיר את המזריאה כו': מתניתין דלא כרבי אלעזר 3
9 **ברבי שמועון, דתניא, אמר רבי אלעזר ברבי שמועון,** 4
10 **שמעתי שמבדילין בחטאת העוף. מאי בנייהו. אמר** 5
11 **רב הסדא, מיצוי חטאת העוף מעכב, איפא בנייהו.** 6
12 **תנא קמא סבר, מיצוי חטאת העוף מעכב, וכוין** 7
13 **דמיצוי דם, קטבוי מעשה עולה בחטאת העוף. ורבי** 8
14 **אלעזר ברבי שמועון סבר, מיצוי חטאת העוף לא** 9
15 **מעכב, ומחתך בשר בעלמא הוא. רבא אמר, שהייה** 10
16 **בסימון שני בעולת העוף, מעכב, איפא בנייהו. תנא** 11
17 **קמא סבר, שהייה בסימון שני בעולת העוף, לא** 12
18 **מעכב. ואף על גב דשהייה קא עבדי, מעשה עולה** 13
19 **בחטאת. ורבי אלעזר ברבי שמועון סבר, מעכב, וכוין** 14
20 **דשהייה, ומחתך בשר בעלמא הוא. אמרי אמר, רוב** 15
21 **בשר שמואל פר רב יב'הק, חד אמר, שהייה בסימון** 16
22 **שני בעולת העוף, מעכב, איפא בנייהו. וחד אמר,** 17
23 **רוב בשר מעכב, איפא בנייהו. מכלל דבעינן (א)רוב** 18
24 **בשר בחתיכה. אי, והתניא, כיצד מולקין חטאת** 19
25 **העוף, חותך שדרה ומפרקת, בלא רוב בשר, עד** 20
26 **שמגיע לזחשט או לקנה. היגיע לזחשט או לקנה,** 21
27 **חותך סימון אחד או רובו, ורוב בשר עמו. ובעולה,** 22
28 **שנים או רוב שנים. אמרוהו קמיה דרבי ירמיה,** 23
29 **אמר, לא שמיע ליה, הא דאמר רבי שמועון בן** 24
30 **אליקים משום רבי אלעזר בן פדת משום רבי אלעזר** 25
31 **בן שמועון, אמר רבי אלעזר בן פדת משום רבי שמועון,** 26
32 **שמעתי בחטאת העוף שמבדילין, ומאי לא יבידל,** 27
33 **אין** 28

34 ראשון הוא וכוין דלא סגי ביה שהייה בניתיים אין כאן מעשה עולה: **בעלל דבעינן רוב** 29
35 **הבשר לכתחילה.** מדרמקפליים בעיבובא מכלל דכולהו מודו לכתחילה רוב לחתוך רוב 30
36 בשר אחר הסימן: שרדה. וחס השרדה פפרית. עצם מצואה: בלא רוב בשר. ומקפת סביב 31
37 בדאמריון בחבל שחוטין (חולין דף ב) כשברד מפרקת ורוב בשר עמה נבלה ומטמאה 32
38 ואפילו מפרסכת הילכך אי' וזה חתוך רוב בשר קודם הסימן היא לית מנחה לא חטאת 33
39 בה מליקת הסימן הלה למשה מיניו חן: שנים. בלא בחושטין (דף בא.) 34
40 אמריון שנים לרבנן רוב שנים לר"א בר'ש והתם פליגי בה בקראי: אמרוהו קמיה דר' ירמיה. 35
41 לך פלוגתא דהךך אמוראי דפליגי בטעמא דר"א רבי שמועון: 36

42 **אין** 37
43 **קוד** 38

זבוחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף סו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רטו תוספות

1 קיר ומזבח ויהי לומר דמשמע ליה דמתני' פוסלת בכל ענין אפי' לאחד הואה מוקדמא רבי
 2 אלעזר ב"ר ש' שמעתי שבמדברין והיינו דוקא לאחר הואה מכלל דרובנן פליגי עליה ואמי
 3 אן מבידילין אן כן מתני' ולא כותיה וא"ת ריש פ' טמאת העוף עשאה כמעשה עלה
 4 פסולה וקמור בגמרא דשני במאי אילמא דשני במליקה נימא ולא כירא ב"רש דאי ריא
 5 כ"ר שמתנן אה אמר שמעתי שבמדברין בחטאת

6 העוף מאי קשיא ליה לרבי אלעזר ב"ר ש' נמי
 7 משכחת לה להדביל קודם הואה ויל' כיון
 8 דמוקמינן כמעשה עלה דשני במליקה איכ
 9 מולא קתני כמעשה עלה קודם הואה שימ
 10 דאיירי בין קודם הואה בין לאחר הואה ועד דלר'
 11 אלעזר בן פרת ורש' בן צורק אליקים ורבי ירמיה
 12 מכשר ב"ר אלעזר ב"ר ש' אפילו קודם הואה
 13 דמפרשיה לא יבידיל דקרא אין צריך להבדיל
 14 ורת' הגהה בגליון בספרו על מילתא דרש' בן
 15 אליקים ומאי לא יבידיל דמשמע בן בשעת הואה
 16 בן בעי מבידיל אפי' צריך להבדיל ואם הבדיל
 17 כשר וכ"ש שמתמנה כל הדם ושבתין לקרא
 18 דאיהו דחוק ומוקי אנפשיה דדוקא לא יבידיל
 19 בשעת הואה אבל בשעת מיצוי דלדם הוא צריך
 20 אי בעי מבידיל אי בעי לא מבידיל עביל משמע
 21 שרצה לפרש דבשעת הואה אסר קרא ובשעת
 22 מיצוי בעי למישר קרא דאין צריך ותרתיידו
 23 משתמעני מניה (שי"ב) מראפקיה קרא בלשון
 24 לאו קרדיש דבשעת הואה לא יבידיל ולאסורא
 25 אף בשעת מיצוי לא אתי קרא דמוחקריבו והה
 26 נפק דריש מיניה בחולין (דף כא.) שחלק
 27 בהבוחו בין טמאת העוף לעולת העוף כפי' יש
 28 לפרש נמי דאתי קרא למישר דבשעת מיצוי אם
 29 ירעה לא יבידיל והא דאמר רבי ירמיה לא שמע
 30 ליה דמשמע שבא לחלוק על בר' סוהא ורבא
 31 ואביי היינו משום ש בא' ר' ירמיה להשמיענו
 32 דכשנבידיל לאחר הואה אין כאן מעשה עלה
 33 בחטאת שמעות טמאת נמי כך הוא דקרא אין
 34 צריך להבדיל קאמר וא"ת לרב הונא דאמר
 35 משמיה דרב במעילה פרק טמאת העוף (דף טז)

1 אין צריך להבדיל. הילכך אם הבדיל לאו שפירי כתיב. בעולת העוף והקריבו
 2 ומיעה נפקא לן לר"א ברבי שמעון הבדילה בעולת העוף בחבל שחוטין (וחליל דף כא.)
 3 ולא ודא מלק הקטירה כדריש' לעיל מה הקטרה דראש בעצמו כו' והתפוק ליה הבדילה
 4 מהחם דרך סבא' לית ליה שמילוק את כולן אלא דוקא רוב עינים וליק' לה מ'קראי
 5 ואפילו רבנן דפליגי עליה הוה עיקר הבדילה

6 בעולה לא נפקא להו אלא מוקדמיה דמשמע
 7 חלק את זה מן הטמאת הילכך על כרחך ולא
 8 יבידיל האמור בחטאת למוה לי. כלומר מאי
 9 קאמר ר' שמע מניה א"צ להבדיל קאמר הילכך
 10 נפקא לן העולה מוקדמיה דצריך להבדיל הוא
 11 חלק בניצוק דאי אחרהי היא בחטאת שלא
 12 יבידיל היכי נפקא לן בעולה מוקדמיה דצריך
 13 להבדיל אינו מותר' שלא להבדיל הוא דנפקא
 14 מן חלוקתו ולא שמתנן הבדילה. ד"א האי למוה
 15 ל' כמו מאי היא לשון קצר מדאאת והקריבו
 16 לחלק למנוה הבדילה בעולה שמע מניה ולא
 17 יבידיל אין צריך להבדיל קאמר ואשמעי'
 18 והקריבו חלק בעולה דצריך להבדיל (ואי
 19 אחרהי היא בחטאת לא שמעי' מוקדמיה אלא
 20 דאינו מותר מלהבדיל בעולה אבל מבידיל
 21 הבדילה לא נפקא לן.)

הדרן עלך קדשי קדשים

הדרן עלך קדשי קדשים

12 **חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת,**
 13 **לשם חטאת, קשירה. כמעשה חטאת**
 14 **לשם עולה, כמעשה עולה לשם חטאת, כמעשה**
 15 **עולה לשם עולה, פסולה. עשאה למעלה, כמעשה**
 16 **פסול, פסולה. עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה**
 17 **עולה, לשם עולה, קשירה. כמעשה עולה לשם**
 18 **חטאת, קשירה, וכלבד שלא עלתה לבעלה. כמעשה**
 19 **חטאת לשם עולה, כמעשה חטאת לשם חטאת,**
 20 **פסולה. עשאה למטה, כמעשה פסול, פסולה;**
 גמרא

דמיצוי חטאת העוף אינו מעבב ולהכי בני מתני' הדתם דוחה אמאי' פסלי רבנן כשהבדיל לאחר הואה הא אין כאן מעשה עלה בחטאת דמתוך בשר בעלמא הוא כפררית' כיון
 דבבר נגמרו עבודת הדם דמיצוי אינו מעבב ולפי' מה שפירשתינו ניהא דקתני הבדיל פסול קודם הואה ואפילו רבי אלעזר ב"ר ש' סוגיא דשמעתי קודם הואה אבל לפרוש' קיה רש' דאפילו לר"ש בן איתא
 לא פליגי אלא לאחר הואה ויש לומר דרב הונא מיצוי מני' דקתני הבדיל פסול קודם הואה ואפילו רבי אלעזר ב"ר ש' סוגיא דשמעתי קודם הואה אבל לפרוש' קיה רש' דאפילו לר"ש בן איתא
 כרב אדא בר' אחבה דאמר במעילה משמיה דרב מיצוי חטאת העוף מעבב ורבנן פליגי עליה דר"א ב"רש אפילו לרב הונא דמסקא רבי אלעזר ב"ר ש' שמעתי שבמדברין משמע
 דפליגי רבנן עליה ואיע' דרב הונא סבר מיצוי לא מעבב מודה הוא דפליגי רבנן עליה דרבי אלעזר ב"ר ש' שמעתי שבמדברין דסבר היכי מיהו מתני' לא
 אפשר למישר לרב הונא דסבר מעבב דאז מותר' הוה' לאוקומי כל תמיני דמתני' כותיה דאית ליה אינו מעבב וא"ת הוא קתני מתני' חטאת העוף שמולק לישנה ומיעה דמה שלא לישנה
 פסול אלמא דמיצוי מעבב ויש לומר דרב הונא לא הוה מני' מיצוי אלא היה כורתי' במתניתין דמעילה הוה דמה אבל סיפא דמתני' דמיצוי הוה במעילה דסבר היכי מיהו מתני' לא
 העוף מלקו ומיעה דמן כו' לא מצי לשנוי דהוה ושהיה הוא קתני בה נמי עלה הואה בעולה ליכא לכך צריך לשנוי ולדברין קתני:
אלא מעתה גבי בור דכתיב ולא יכנס בו, מכל לאוין שבתורה כגון לא תחוסם כל תאכלו כל נביאל לא תלכש בעטנא לא קשיא ליה למאי כתיב' אה לא ללאו אבל לא דמסבא' והה
 אמיתא דמבידיל לפי שצריך לדם אמרינן דכי כתיב לא יבידיל אין צריך להבדיל קאמר ונבי בור נמי מסבא' דהיינו אמיתא דחייב לכסותו וכו' כתיב לא יכנס אין צריך לכסותו קאמר:

הדרן עלך קדשי קדשים

16 **חטאת** העוף. כמעשה חטאת לשם חטאת קשירה. וו היא מצוהוה ואוב אחרוני' נקטיה. **למעלה** כמעשה כולן פסולה. אף עשאה העבודה בתקנה והיינו באכילה אבל בעלים נתכפרו
 17 לשמואל דאמר לעיל פר' ב' (דף כו) כיון שהגיע דם לזבוח נתכפרו בעלים. **למטה** כמעשה כולן פסולה. בסוף פירוק' דלעיל (דף סה) פירשתי' דלא ידעתי מנא ליה עיובא' בעולה:
 18 נימא

זבחינו. פרק שביעי - חטאת העוף דף סו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

1 נִימָא דלא כריא ברשי. לעיל (ף.ה. דה.ר. רובי) פירשתי: חטאת העוף כמעשה עולה
2 פסולה דשני במליקה. פי' מלק ב' סימניו והבריל ובי קאמר שני בחוזה היינו שלא
3 הוה אלא מיצה והכל עשה למטה כיון חטאת ולא מיצה לפרשי שני במליקה שעשאה
4 למעלה ולא מליקה בכל מקום כשיירה ובשני בחוזה ליבא לפרשי שהוזה למעלה משום
5 דקאי על רישא דקתני געשאה למטה וכן באב

6 דעלת העוף כמעשה חטאת דקאמר דשני
7 במליקה היינו שלא מלק דן סימן אחד ובי קאמר
8 שני במליקה היינו שלא מיצה אלא הוה חתת
9 הימניו והכל למעלה ולא מיצה לפרשי דשני
10 במליקה וברח הכי דשני במיציא ובגון שעשאה
11 למטה כיון חטאת דקאי על רישא דקתני
12 געשאה למעלה ובענין זה אחיז כולה כעשבות:
13 **דשני** במליקה נימא דלא כרבי יהושע דאמר
14 אין מועלין. ויחמה לו טעמא דרבי יהושע משום
15 שעשאה למטה ובסימן ראשון נפסלה מעלת
16 העוף וגם הוה למטה חטאת העוף לכך נעששה
17 לדחות בחטאת כך מפרש רב אשי טעמא לקמן
18 אבל הובא מכל סימן אחד בחטאת למעלה אין זה
19 פסול עלה כסימן ראשון וכן לא הוה (הבא)
20 הדשהא לא נעששה לדיות בחטאת כיון שלא הוה
21 וגם לא נפסל כסימן ראשון כמעשה עולה העוף.
22 כדרך. **ואלא** במיציא. משמע דכרל הך כבי
23 דעלה מיירי במיציא חטאת חטאת הוה ובי
24 מיתוקמא דשני במיציא דאי עשה הוזה אח"כ
25 מיציא אמאי מייספא עלה בכך כיון שעשאה
26 אח"כ מיציא מהם תפש ואי משום דרדשינו כדק
27 פירקין דלעיל (ף.ה. דהו. כל ודני וכן) דעו כל ודני וכן
28 ליה הוזה ליכא כל ודני במיציא לא מחבר שם
29 נשפך משום מהדמם שחפסל בכך והני מ"ש וכו'
30 תימא דקאי מוקם מיציא אלא אחיז ודכין מועלין
31 כיון דקאי אפי' געשאה לעלת העוף למטה
32 כמעשה חטאת לשם טעמא אבל דין רישא מיירי
33 דשני במליקה אי"כ כלאו הך דיקוי דקרייתא ואתול
34 הוה מיציא בלתי מיציא וסיפא במליקה ומועלין
35 במיציא דבבא דחטאת העוף אוקימנא רישא דשני
36 במליקה וסיפא בחוזה דקאי בבא דעלה מיתוקמא
37 דשני במליקה כדפירשית ונראה לפרש לעולם
38 מיירי דין בבא דעולה דשני במיציא ונרמא ומנשפך
39 משום משום דמיז כשהוה והגיע דם למבח
40 נתכפרו בעלים שדמשאלו דלעיל פי"ב (ף.ה. כו)
41 והרי נתכפרו בפסול ולא מוהי מה שנתמנהג
42 אח"כ כיון דכבר נתכפרו ומדוה תימה הוא לומר
43 דנתכפרו במליקה ומיציא מיבא כלאו הוה כולל לקחשת דבבא חטאת אוקימנא רישא
44 לנתנו על דהבש על היסוד שהחברנה כמנחת
45 אלא שנינה מקומו ונראה כפי הקונטן בדמעשה
46 חטאת הינו שלא עשה מיציא אלא חזאת למד
47 מיציא (ובחטאת) לא מעכב ופסולה משום דלא
48 עשה מיציא בעילה זו וליכא לפרשי דשני במיציא שעשאה המיציא למטה דהא קאי ארישא
49 ועוד דהיינו סיפא (געשאה למטה) דקתני געשאה למטה כמעשה כולן ה"פ והקונטרסו לעיל
50 גבי חטאת כמעשה עולה ותפרש שני בחוזה הינו שלא הוה אלא מיצה גירדא ומיזה עדיין
51 מה לו להשי' לדרקע על בבא זו ולא במיציא דמשמע שאין כולל לקחשת בבגון אחיז רישא
52 וסיפא במליקה ומיציא חטאת מיבא כלאו הוה כולל לקחשת דבבא חטאת אוקימנא רישא
53 במליקה וסיפא בחוזה פלוגתא דרי"א ור' יהושע במליקה ונראה שאין חש"ס מנחה על
54 סיפא דבבא דחטאת במאי דמיירי דשני בחוזה כיון דלא משכחת בה פסול בשינוי דמליקה
55 דמליקה בכל מקום כשיירה כיון אי לא שני אלא במיציא אמאי מועלין כיון לזמן
56 דמליקה דהוה שחיטה שנינו ברש מסכת מעילה (ף.ה.) הוה היה לו הוה שחיטה ויצאה מיד מעילה וכן חטאת שעשאה למעלה כמעשה כולן ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת וקתני סיפא
57 דמועלין בה אמאי הרי היה לה שעת הוהוה הוהוה חטאת:

1 **נמ'** דשני כמא. אכמעשה עולה לשם חטאת קאי ומיבני עלה איהו דבר בחטאת
2 עשה כמעשה עולה. אי נימא דשני במליקה. שהבריל. נימא. הא דקתני פסולה
3 דלא כריא: ומחדר הש"ס מאי קשיא לך כהני דאי פליגי רבנן עליה ולא ממ
4 אוקמה סתמא דפירקין דלעיל דלא כריא דקתני הגדיל בחטאת פסול: לא. כלומר דך
5 אפי' א"ר דשני בחוזה. הוה אלא חטאת מליצה

6 **נמרא דשני**. כמא. **אילימא**. דשני במליקה. **נימא**,
7 **דלא כרבי אילעור** כרבי שמעון דאמר, **שמעתי**
8 **שמעך בלילין בחטאת העוף**. ולא אוקימנא **דלא כרבי**
9 **אילעור** כרבי שמעון, לא, **דשני בהזאה**. הכי נמי
10 **מסתברא**, מוקתני סיפא, **געשאה למעלה כמעשה**
11 **כולן פסולה**, ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת.
12 **דשני**. כמא. **אילימא** דשני במליקה, האמר מה,
13 **בהזאה**. ומדסיפא בהזאה, **ירשא נמי בהזאה**. מדי
14 **אוריאי**, הא כדאימא **הא כדאימא**: **עולת העוף**
15 **כי' דשני**. כמא. **אילימא**, דשני במליקה. מוקתני
16 **סיפא**, **כולן אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן**.
17 **נימא דלא כרבי יהושע**, דאי כרבי יהושע, האמר
18 **אין מועלין**. ואלא במיציא, אימא סיפא, **עולת העוף**
19 **שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת**, רבי
20 **אילעור** אומר, **מועלין בה**. רבי יהושע אומר, אין
21 **מועלין בה**. דשני, כמא. **אילימא במיציא**, אימר דאמר
22 **רבי יהושע**, דשני במליקה. במיציא, מי אמר. ואלא
23 **במליקה**, **ירשא וסיפא במליקה**, ומיציאתא במיציא.
24 **אין מליקה**, וסיפא במליקה, ומיציאתא במיציא. **מזנה**
25 **ובין**, **אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן**, חוין
26 **מחטאת העוף שעשאה למטה**, כמעשה חטאת לשם
27 **חטאת**. **עולת העוף שעשאה למטה**, כמעשה חטאת,
28 **לשם חטאת**, רבי אילעור אומר, מועלין בה. רבי
29 **יהושע** אומר, אין מועלין בה. אמר רבי אילעור,
30 **וגוה אם חטאת**, שאין מועלין בה לשמה, כשישינה
31 **את שמה מועלים בה**. **עולה שמועלים בה לשמה**,
32 **כשישינה את שמה**, אינו דין שימגעו בה. אמר לו
33 **רבי יהושע**, לא, אם אמרת בחטאת ששינה את
34 **שמה לשם חטאת**, שכן שינה את שמה לדרבן שיש
35 **בו מעילה**. **האמר**, **עולה ששינה את שמה לשם**
36 **חטאת**, שכן שינה את שמה לדרבן שאין בו מעילה.
37 אמר

1 מעילה שבהן. חוין מחטאת העוף
2 וכדשינה היא ויש לה שעת הוהוה לכהנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר. רבי
3 אילעור אומר מועלין בה. דהא עולה היא ומי הוציאת מעולתה שעת הוהוה
4 לכהנים אין לה. רבי יהושע אומר אין מעלין. דכיון דשינה שמה ומעולתה
5 לשם חטאת נעשית חטאת כדפרש בגמרא: ומה חטאת הוהוה שאין מועלין לשמה.
6 שחיי נאכלת לכהנים: שינה את שמה ופסלה ולא באה לכלל הוהוה מועלין
7 בה דהא רבי יהושע גופיה לא פליגי עליה: לזכר שיש בו מעילה. לשם עולה
8 ששולח

1 חוהוה
2 חוהוה

זבוחים. פרק שביעי - חטאת העוף דף סז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
 ר"ט תוספות

1 שהשמן בדרום. לשם שלמים ויכוחו שנינה שמם ומעשרה. לרבי שאין בו מעילה.
 2 שקדשים קלים אין בהם מעילה אלא באמורין: ומועלין בהן. מפני שנפסלו בשחיטת
 3 דרום ולא הביאתן וירקנו לכלל שעת החרת להוציאן מדי מעילה. אישור: אימוריהן יש
 4 בהן מעילה. חטאת העוף כולו הותר: **גמ'** אשם ששתפו בצפון בו ומועלין בו. לפני
 5 זריקה ואתה לאו זריקה ליכא מעילה שודרי אבכל

6 לבחניה דשלא לשמו לא פסיל ביה: ואף אתה
 7 אל תתבה על העולה. עלת העוף קאמר
 8 שנהלק בה דאילו בעולה בתמהוה שניה בה
 9 לשם חטאת אל פליג דהא שניה שמה לדרב
 10 שיש בו מעילה באימורין: שניו בעלים. כשניו
 11 מעשה חשיב לך נחית דר' אליעזר. הבין את
 12 דרבי רבי יהושע שפסול משום דעובד נמשכה
 13 משם עולה ונעשית חטאת והאי טעם לרבי
 14 למימר בשום שניו שם קרבן אורז אלא בעולה
 15 העוף לברדו ונעשיתו לשם חטאת ומעשי
 16 כדנפטרש רב אשי לקמן מפני שחטאת העוף
 17 כשריה בסמין א' וכשמלק עולה העוף למטה
 18 לשם חטאת ומליקת סימן אורז בעולה לאו
 19 כלום את רבא וכתבא דהוה גמר עבודה מקודם
 20 שחל עליה שם פסול עולה משום עשיית מטה
 21 חל עליה שם חטאת העוף כשריה ונמשכת
 22 ונעשית חטאת העוף: תימשך ותתווי עולה
 23 העוף. ותתא כשריה עסקי דקאמר רב אדא
 24 לר' יהושע דרסאת נמי כשריה הויה: ובי תימא.
 25 לר' יהושע הכי נמי ומתניחן דקתינן פסולה
 26 דלא בר' יהושע והאמר ר' יוחנן בן דרי האי הצעה.
 27 של משה: ונשתנה ר' אבי חי ותו לא
 28 כדורסתי לה דלא פליג ר' יהושע אלא בעולה
 29 שעשאה למטה כמנעשת חטאת לשם חטאת
 30 לא. הכי קאמר בהוה דהא ונעשתה של כולה
 31 משנה דכי הכי דפליג בעולה פליג בחטאת: רב
 32 אשי אמר. לעולם לא פליג ולא יקשה
 33 דבשלמא בעולת העוף פשעא למטה כיון
 34 דחטאת הבהשיר חטאת אחד וגמר עבודתה
 35 ממחר להשלים קודם שידול על זו שם עולה
 36 פסולה זו היא ופסולה בשני סימנן וליפכי
 37 סימן ראשון אלא פסיל בה משום עשיית מטה
 38 ועלת העוף למטה ליתא ויש כאן שני משנה
 39 עולה והכרי מעשה חטאת מניין שמלק בה
 40 סימן א' ועדיין לא חל עליה שם פסול עולה חל
 41 עליה שם חטאת בשירה היילך נמשכת ויחזא
 42 משם עולה ונעשית חטאת: אלא חטאת. עשאה
 43 למעלה כמנעשה עולה בשני סימנן ולשם
 44 עולה: כיון דאמר פרי מליקה בכל מקום כמנעשה
 45 כשריה. משום מליקת חטאת. אלא חטאת
 46 להפקיע מנמה שם חטאת ואין כאן שניה השם
 47 ויכין ודחטאת גמר עבודתה סימן אחד מקודם
 48 שנינו מעשה חטאת העוף חל עליה שם חטאת
 49 שנמלקת כולה בשלא לשמוה תפסולה משום
 50 שלא לשמוה וכי הדר מלק אידך סימן להביאה
 51 לכלל מעשה עולה הכי מימשכא והיא עולה
 52 נמשכת ונעשית חטאת. וקטלא דעתיך ואפילו
 53 למסק ליה לשם חבת חטאת קאמר
 54 חטאת

1 והררי קדשי קדשים ששחטן בדרום כו. משמע דמן התורה מועלים דרזו איתוריא
 2 הוא ותמהו דלא מקשה מהבא לרבה דאמר בריש מעילה קדשי קדשים
 3 ששחטן בדרום אין מועלין בהן מן התורה ומא איתרקי ליה לאקשויי רהם חדא מנ
 4 חדא ויל דלרבה מעילה דר' אליעזר דהבא נמי מדרבין דעלה שעשאה למטה
 5 כשחטת דרום היא וקו דאמר ר' אליעזר
 6 היינו שיש להם לבית דין לתקן מעילה:
 7 **לרבי** שיש בו איסור היתר. היא חטאת העוף
 8 שנינה אתה שמה לשם חטאת העוף
 9 ודילת חטאת שנינה את שמה לרבי שאין בו
 10 מעילה ומועלין בה הוא פסולה היא כדאמר בפ"ק
 11 (דף ט) לשם חטאת וילדת לשם חטאת נוד
 12 פסולה הני עלותו בני עינו ומידי לנאי. תוספתין
 13 בגמרא נדחת רבי אליעזר לטעמיה דרבי יהושע
 14 משום דנמשכת ונעשית חטאת העוף נחיא ועוד
 15 יל דר' יהושע היה מצי לאתרווי את חזרת
 16 החטאת תורה אחת חלל חטאת כדאמר רב
 17 בפ"ק דמנחות (דף ג) וא"כ אין מועלין בה דהא
 18 כשריה חטאת:
 19 **א"ר** אליעזר ששחטו בדרום בפניו לשם שלמים
 20 ויכוחו ומועלין: תימה לי אימת מועלין אי
 21 לאורז וירקה ליכא מעילה אדא מותר באבילה
 22 ואי לפני זריקה כפרשיי עולת העוף נמי לפני
 23 הוא ומימי מותר ר' יהושע ששחטת אדבתי אל רבא
 24 נמשכה לדחות כחטאת העוף וזיל דר' אטעמיה
 25 דאמר אשם אלש לשמו פסול כחטאת ומידי
 26 לאורז וירקה. ברך. תימה לי לרבי לא שכן
 27 שנה את שמו לרבי דאסור לרבי המותר
 28 כדקאמר במנתי: וכי פריך בסמוך לימא ליה שנה
 29 בעלים לימא ליה את דפריך במנתי. ברך.
 30 **בשניו** בעלים דהוה חזר מצי למימר אשם
 31 מצורע שקבל עולו בדרום בבלי לשם
 32 שלמים ויכוחו שדרי שניה שמו שניה מקומו
 33 ושניה מעשיו דרין קבלה בהוה כדאמר בריש
 34 אידו מקומו (לעיל דף ג) שני שניהם מקובלין את
 35 דמו אחד ביד ואחד בבלי:
 36 חטאת העוף שעשאה למעלה כו. משאר
 37 קדשי קדשים ששחטן בדרום לשם
 38 קדשים קלים אל פריך שימשכו אלא מקינים
 39 דאמר: ומנא דף ג) את הקינים תפרשתי
 40 אלא או בלקחת בעלים או בעשית בהן הילך
 41 תדיני נמי דבא תימשך:
 42 **ועולת** העוף למטה ליתא. מתוך דברי רב אשי
 43 משמע דאי היתה למטה אע"פ דהאי
 44 בסמין אחד והאי בשני סימנן אל היתה נמשכת
 45 ונעשית חטאת העוף ותימה א"כ את חטאת העוף
 46 למה דאמר מר מליקה בכל מקום כמנעשה כשריה
 47 כינה ליה למימר מני מלק בה סימן אחד מיפסלא
 48 בה האמר כיון דאין בה שנינו מקום אית כולה
 49 להימשך ועוד קשה דמשמע אל היתה נפסלת
 50 למעלה היתה נמשכת לעולה שדרי ותקום גרום
 51 לה להמשך את כן גבי עולה ליה מצי טעמא
 52 דהאי אשם חטאת אחד והאי בשני סימנן היתה נמשכת
 53 בתחתית המקום ונעשית חטאת העוף ומפרש הר
 54 ויכלל זה היא בידך ודלעיל אין הקרבן
 55 נמשך ליעשות קרבן אורז אלא חטאת עני טעמים
 56 שנמשכין אותו לפי שדיו פסולין בראשון
 57 וכשרים בשני הילך גבי עולה עריכין עני טעמים
 58 ופסולה למטה וגם נמשכת בשני סימנן כיון
 59 חטאת העוף שעשאה למעלה אל היתה למעלה
 60 פסולה היתה נמשכת מכח עני טעמים ואם תאמר
 61 עלת עולת העוף שעשאה למטה כמנעשת חטאת
 62 תמשך ותתווי חטאת דהא יש כאן שתי פסולות
 63 חת

זבחיום. פרק שביעי - חטאת העוף דף סז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

1 **בתרי** גברי מי אמר. חטאת שתימשך עלת לאה ותיעשה חטאת הדל
 2 ושטא ס'ד בשתהנה א הכי סבי לנבי דידה שיעיל לחבירתה אם יוכל ומסיק בתרי
 3 גברי מי אמר דלא מיירי כלל בהתנו ומיזיל לא משמע לישנא בה ונרא ומיירי בשתיבין
 4 כל ארת חטאת העולה ותנו קן ארד לבחן לעשות ממנו חטאת לזו ועלה וזו ותרבי איזו
 5 לחטאת ואזו לעלה ויהי פריך דרתי להקריב
 6 ועלה למטה תימשך והיה חטאת ותפטר מן
 7 החטאת שהיא בעצמה חיבת ומשני גברי בתרי מי
 8 אמר הדיינו תרי גברי וכדשתנו שתייהן לבחן
 9 חטאת לרדה ועלה ואלה אהובין טעם להקריב
 10 עלת לאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת
 11 שהיא סבור שהיא חטאת רחל איך תפטר עלתה
 12 ומחאת חטאת אידיב משום הנמשכת לעולה
 13 ונעשתה חטאת תרי לשם רחל עשאה ויש כאן
 14 שינו בעלים וא"ת אמאי לא פריך מרשאי דתנן
 15 במס קנים (פ"ג מ"א) אחת לזו ואחת לזו שתיים
 16 ולו תחתיו ולו (ז' לזו) ז' לזו מחצה כשר ומחצה
 17 פסול חציו למעלה חציו למטה את שלמעלה
 18 מחצה כשר ומחצה פסול ואת שלמטה מחצה
 19 כשר ומחצה פסול פי כל קן עומד בפני עצמו
 20 ולא שעשה מכל ארד חציו למעלה חציו למטה
 21 אלא לשעה קנים שלימים עשה למעלה ו'
 22 שלימים עשה למטה חטאת מאותן שלימים
 23 למעלה וא"ת איך כשר הא חטאת ומאן שלימים
 24 החטאות ואי בתוך דלמטה שתיים מהן של אשה
 25 אחת א' ומפסי' מנייהו אלא פרידה א' א' אדא
 26 ומייבא ג' חטאות ומנשכב עליה ונעשה חטאת
 27 ואמאי תני שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול
 28 ויל רקניה הכי משום דאימר שלשתן של אשה
 29 אחת ואבא רביא פירש סיפא דבך באבא אחת לז'
 30 שתיים לז' שלש לז' עשר לז' מאה לז' עשרה כל
 31 למעלה כו' עד חציה למעלה וחציו למטה
 32 המרובה כשר פירש און ארבע נשים של אחת
 33 השל שתיים ושל עשר לא כלא יבא רבי
 34 וזבחון דאין יושעת אם כל קנינה למעלה ומתנין

1 **תא שבע**, **הטאת לזו ועולה לזו**, **עשה שתייהן למעלה**,
 2 **מחצה פשר ומחצה פסול**, **שתייהן למטה**, **מחצה פשר**
 3 **ומחצה פסול**, **אחת למעלה ואחת למטה**, **שתייהן**
 4 **פסולות**, **שאני אומר**, **הטאת קרבה למעלה**, **ועולה**
 5 **קרבה למטה**, **נהי נמי דעולה קרבה למטה**, **תימשך**
 6 **ותהוי ונתהי העוף**, **אימור דאמר רבי הושע**, **בהד**
 7 **גברא**, **בתרי גברי**, **מי אמר**, **תא שבע**, **הטאת ועולה**,
 8 **וכתובה**, **ומפורשת**, **עשה פולן למעלה**, **מחצה פשר**,
 9 **ומחצה פסול**, **פולן למטה**, **מחצה פשר**, **ומחצה**
 10 **פסול**, **חציו למעלה וחציו למטה**, **אינה פשרה**,
 11 **אלא כתובה ומתולקת ביניהן**, **ואילו מפורשין לא**,
 12 **ואמאי**, **נהי נמי דעולה קרבה למטה**, **תימשך ותהוי**
 13 **הטאת העוף**, **וכי תימא**, **הא דלא רבי הושע**, **ומי**
 14 **מצית אמרת הכי**, **תא שבע**, **האשה שאמרה תרי**
 15 **עלי קו**, **אם אלד זכר**, **ילדה זכר**, **מביאה שתי קנים**,
 16 **אחת לגדרה**, **ואחת לחובתה**, **נתנתן לבחן**, **הבחן**
 17 **צריך לעשותן שלש למעלה**, **ואחת למטה**, **לא עשה**
 18 **כן**, **אלא עשה שתיים למעלה ושתיים למטה**, **ולא**
 19 **למטה**, **צריכה שתביא עוד פרידה אחת**, **ומקריבין**
 20 **למטה**, **ומשני מנין אחד**, **ומשני מנין**, **תביא שתיים**, **פרישה**
 21 **גדרה**, **[צריכה]**, **להביא עוד שלש פרייהן**, **מנין**
 22 **אחד**, **ומשני מנין**, **תביא ארבעה**, **קבעה גדרה**,
 23 **צריכה**

1 הטאת לזו ועולה לזו. משנה היא בסי קמ"ג (פ"ג מ"ג) למקנן אמרינן קתם סני רבי
 2 יודעש היא: הטאת לזו ב'. רחל שדיתה צריכה חטאת ללידהה ועולתה כבר קרבה
 3 ולא היתה צריכה עלה שכבר קרבה חטאתה ולקחו קן בעירובו וקבעו פרידה אחת
 4 לחטאת רחל ופרידה אחת לעולה לא נתנמן לבחן; עשה שתייהן למעלה. לשם עלה:
 5 מחצה כשרה ומחצה פסולה. עלה חטאת
 6 חטאת פסולה תימשך כו'. ותנא ידי חובתה
 7 ואם נפסק עם חטאתה קרבה למטה דרי טוב
 8 ואם לאו דרי עלת הבריה קרבה לזו
 9 ונעשתה חטאת וחברתה אינה קרבה לה: בתרי'
 10 גברי מי אמר. דיאך קרבהה של זו ועלה לזו
 11 שאין לה חלק בה. הטאת ועולה חטובה
 12 ופפורשת עשה פולן למעלה מחצה כשר
 13 ומחצה פסול פולן למטה מחצה כשר ומחצה
 14 פסול חציו למעלה וחציו למטה אין כשר
 15 קנין סתומה ומתולקת בניהן. ה"ג לא במסכת
 16 קנין (שם מ"ד) שתי נשים שלקחו ג' קנין
 17 בעירוב זו צריכה עלה וקן שלם א' חטאת וא'
 18 עלה דהיינו שתי עלות חטאת וזו צריכה
 19 שתי חטאות ועלה ופירשו אחד מן הקנים
 20 פרידה עלה לזו ופרידה חטאת לזו ואחר מן
 21 הקנין הניחו סתומה לא פירשו איזה פרידה
 22 חטאת ואיזה פרידה עלה דהי' פרידה פרידה זו
 23 עלה ופרידה זו חטאת אבל ממה בעלמ' לא
 24 נפרשו דרי חטאת לזו ועולה לזו וקן סתומה
 25 וקן מפורשת צריך להקריב ב' הקנים הללו
 26 סתם של שתייהן ועולתה לזו למעלה חטאות
 27 למטה וחטאת לזו חטאת לזו צריך להקריב
 28 לשם בעלים ונתנמן לבחן; עשה פולן למעלה.
 29 כסבור כולן עלות: מחצה כשר ומחצה פסול.
 30 כל חטאות פסולות וצריכות להביא כל
 31 חטאות שעליהן; פולן למטה. כסבור פולן
 32 חטאות: מחצה כשר ומחצה פסול. כל העולות
 33 פסולות וצריכות להביא כל עלות שעליהן.
 34 חציו למעלה כו'. אין כשר במולן אלא קן

35 סתומה הדי מנייהו דעבד עלה הדי מנייהו דעבד חטאת כשרה דקנין שלא נתרפשו
 36 בלדיקת בעלים ולא נתרפשו שוב אלא בעשרת בחון כשר ופדפשו ליה דכל קן
 37 היה בפני עצמו ומכל קן אחד עשה אחד למעלה חטאת למטה וזה מתולקת בעינן
 38 הואיל ובעירוב לקחום האחת יוצאה בה ידי חטאת והאחת יצאה בה ידי עלה ויקחו
 39 קן אחד ערד בנייהן ויקריבו בתנאי אם עלה ראשונה לרחל וחטאת ללאה תהא בן
 40 שניה זו עלה ללאה וחטאת לרחל ואם חילוף חילוף ואילו מפורשות לא אית בה
 41 כשרה אפילו פרידה ואמאי. בשלמא חטאת ועולה שהיו מפורשים לשם בעלים א'

42 קשיא לן דהו רחי גברי אלא קן מפורשת שלא היתה מפורשת לשם בעלים אלא איזו פרידה חטאת ואיזה עלה בין שתייהן היה בעירוב אמאי פסולה אותה פרידה שנעשת
 43 למטה כמעשה חטאת לשם חטאת תנו זו רחל: הוי אהיל וקרבה למטה תימשך ותיזו חטאת לזו יזו צריבת לרביא בעירוב אלא עלה אחת אימרו אם עלות קן סתומה
 44 לרחל תהא זו ללאה וזה לא ללאה תהא זו לרחל: ובי תיפא אד דלא כרבי הושע ופי מצית אמרת הכי. דקנין רבי רבי יודעש הוה: אה שבען. דקנין רבי יודעש דתנן בספא
 45 דמסכת קנין האשה שאמרה בו. ורקנין סיפא אמר רבי יודעש הוה שאמרו בו אלמא סתמא דקנין רבי יודעש הוי עלי קו' ב' ואחת לחובתה. ללדיקתה: שלש למעלה ואחת למשן.
 46 דנדרה שתייהן עלות וחובתה אחת לעולה ואחת לחטאת. עשה שתיים למעלה ושתיים למטה. כסבור שתי הקנין חובה עליה שטא ילדית בוב היתה דהוקק לקן לידה וקן וזבא
 47 ולא נשלק. בה לדעת על מה הביאתן: צריכה שתביא עוד פרידה אחת ותקריבו למעלה פסול אחד ומשתי מנין תביא שתיים. כלומר אם הראשונה פסול אחת הוי שתי הקנין חרין
 48 למטה ושני מנין אחד ערד פרידה למעלה חטאת אחד ומשני מנין תביא ארבע דכין שפירשה מתולתה דהוקק להביא ג' קנין שנים למעלה אחד מן
 49 גזול אחד מן בעשיית מטת הרי זו ידיה תחתיו ואם הראשונה משני מנין היו קן תוריים וקן בני יונה תביא שתיים תור ובני יונה ויקריב שניהן למעלה משום דמספקא לן איזה
 50 קן משנייה הראשונים קרב אחרון והוה לנדרה הנפסל מנו גזול אחד וצריכה להשלימו מאותו זמנין ותנן במסכת קנין (פ"ב מ"ד) אין מביאין תור בנגזן בן יונה ולא קן יונה בנגז
 51 תור: פרישה גדרה. כשרדריה עלי קן פירשה את המין שתביא ואינה יודעת מה פירשה אם תוריים אם בני יונה והיא נתנה שני קנין לבחן כדאמרין ועשה אחד למעלה ואחת
 52 למטה שצריכה להביא עוד ג' פרידה למעלה חטאת אחד ומשני מנין תביא ארבע דכין שפירשה מתולתה דהוקק להביא ג' קנין שנים למעלה אחד מן
 53 התוריים ואחר מן בני יונה דהא לא ידעה מה נדרה השלישי לחובתה מאוזה מין שתרצה והיא הביאה שנים וקרב הראשון לחובתה ונשאר השני לנדרה הנפסל הימנו גזול אחד
 54 הילכך אם מנין אחד היו הראשונים צריכה שתביא אחד מאותו זמנין להשלים הנפסל וקן שלם מנין אחד משום דלא ידעה מה פירשה אם בני יונה שני היו צריכה שתביא ד'
 55 ובכל עלות משום דמספקא לן איזה מין קרב אחרון שצריכה להשלים מאותו זמנין גזול הנפסל ולרביא וקן שלם מנין אחד שריד אינה יודעת אם פרישה תור ובני יונה או
 56 קן יונה ושתי תורין לפיכך תביא שתי תורין ושני בני יונה ותאמר אחד מאילו שמנין הנפסל ידיה תחתיו והשני ידא נרבה וקן השני ידא פרוקס בקעה גדרה. להביאה עם
 57 חובתה שאמרה דרי עלי קן להביאה עם חובתי ופירשתי ואינה יודעת מה פירשה כדאמרין להביאה שתי קנין ונתנמן לבחן ועשה מנו שאמרו: צריכה שתביא קו' המש פרייהן
 58 למעלה מנין אחד ומשני מנינים תביא שתיים. ורכינן דקבעה נדרה עם חובתה והקבע עליה קרבן גזול שלש עלות יחד אם היתה יודעת מה פירשה וזה לא ידעה מה פירשה
 59 והוקקת

35 חטאת אלא כל קנינה למטה דומיין עלה אבל אתון של מאה אמרינן (קנין פ"ג) יש מהן מ"ב
 36 למעלה ומ"ב למטה דבר מרלוו קטי קנינן וכעשהשני ניה' כעשהשני ניה' למטה ול מנייהו יזו
 37 ונתנמן לבחן עלה כן ניש פיש של ומתבשר לזו לכל הפחות מ' נתנא מ'בי עלות:
 38 **הטאת** ועולה. לא והו צריך למינהי אלא סתומה ומפורשת ורבותא ועלה אין
 39 מרויה כלום:

נתנן

זבחים. פרק שביעי – חטאת העוף דף סט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רכז תוספות

1 דלא תנן לה במתני' הותר והטמא. ולא אמרין נפק ליה מחיתור אבילת קדישים
 2 וחל עיליהו איסור נבילה למפרעי' וישנה בבמה. בור' לדביי האימור' בפ' אחרון
 3 (למקן דף קנ"ג) ר' יהודה אמר אין מנחה בבמה וזבחים חוברה וזבחים שלמים
 4 בסני' שבעת (נד). אין קידוש בלי שרת בבנחה בבמה. הלכך לא לפינן זו
 5 במקדש לענין קמיצה מן בבמה ולא דמי דך

6 קמיצה לרך קמיצה דבמקדש הואיל וקדישה
 7 בבלי שרת איספלא ביה. ה"ג בחרות בנינים
 8 לרך מתני' יכול תהא מליקה שהיא לפניס
 9 מטמאה בו: דא נמי ביבילת היא. מאן לימא לך
 10 דלאו נבילה היא נדו דהותרה מליקת חטאת
 11 העוף לבנינים מגזירת החבונ' מכלל חטאתם
 12 כדאמרן בפרק יבית שמאי' (לעיל דף ס"ד)
 13 עולה שלא חותרה להם טמאה בית הבליעה:
 14 אלא להטור לומר טריפה. ובש אשר האכל
 15 נבילה וטרפה (ויקרא יז) ונגבלת עף סחור
 16 מיתוקמאן קרא תריב הוא טריפה קרא יתרא
 17 הוא לדראש כדלמקן שאי אפשר לשומע
 18 במשמעו שידא טריפה טמאה בית הבליעה
 19 מחיים אם טריפה היא ואם אינה היה דרי'
 20 בכלל נבילה הוא מתני' לקמיה טמאה כ"מ
 21 דאת לא שחיטת עף סחור מטרות טריפתו
 22 מטמאה ולא דרשה ליה חלוקי קרא לבניא
 23 טריפה שחיטתו טמאה האלך דרש ליה
 24 למעוטי מליקה שהיא בפנים ושחיטה שהיא
 25 לפניס ומשמע לך קרא חכי נבילה שהיא
 26 לטרפה היא מטמאה. מה טריפה. אין טריפות
 27 המאערע בה מתוך שום איסור שהיה בה
 28 מתחילה. אף נבילה. שאין נבילות המאערע
 29 בה מתוך את האיסור יצא נבילות חבא לה
 30 ע"י מליקת פנים בחכשו האביל ומתוך את
 31 האיסור שבחיה לא היתה ראיה לקרב לגבוה
 32 והותרה מליקה זו: יכול תהא שחיטה שהיא
 33 חולין ובת"כ נרטי' לא הכי יביל שהשם
 34 חולין בפנים וקדישים בין בפנים בין בחוץ
 35 כו': הוא נמי נבילה היא. מי ימר דלאו נבילה
 36 היא האביל שחיטה בפנים עוף לא שיחב בו
 37 בקדישים בין בפנים בין בחוץ כו': יאמר טריפה.
 38 כלומר נבילה שהיא כטריפה מטמאה ששיות
 39 בפנים בבחוי'. דכאן וכאן היא אסורה. ה"ג
 40 יצא השוחט חולין בפנים וקדישים בין בפנים בין
 41 בחוץ והואיל לא שוו בפנים בבחוי' אין מטמאן
 42 ולמקן מפרש ואויל: בשלמא חולין שויתה
 43 שחיטתן בפנים בבחוי'. שדרי חולין שחטין
 44 בחוץ אין מטמאן ואפי' שוו בחכשו כ"מ
 45 עף טריפה ששוחטה אהר' מנותחין לקמן כ"מ
 46 דמשה טריפה העוף שחיטה ומקן טריפה
 47 דחבוי בקרא אלך דרשא למעוטי פנים: אהר'
 48 יארי'. בין בפנים בין בחוץ נבילה זו שויה היה
 49 שאין כאן תורת שחיטה: אמר רבא. שחיטת
 50 פנים דרעילן הוא ונדפק אל מוך דרשא אביל
 51 קדישים אל צריך מלפך מיה דבמילא נפקא
 52 לן אל דימא טמאה דהא קדישים שחטין בפיך
 53 דאם העוילה שחיטת חוץ לחיובו עליו כרת
 54 משום שחטיו חוץ בחומריתו אל בפרק השוחט
 55 והעולה לקמן דף ק"ג) מאו אשר ישות
 56 בפנים בבחוי'. דהא אוקמאן דבחוי' אל מטמא ועיג' דבאבילה אסור בטומאה מזה לא שוו: אי הכי מלק קדישים. דקתני לעיל מטמאן: הא לא שוו בחוי' בפנים. דהא בפנים בחכשו נביליקה. וכן דבר שלא בחכשו. שחיטת קדישים בחוי' וכן שחיטת חולין בפנים משוחטת
 57 חולין טריפה בבחוי' ואין דין דבר שלא בחכשו. כגון מליקת קדישים בחוי': מדבר שבחכשו. מליקת קדישים בפנים: מתני' ר"מ אומר אינה מטמאה. רבי
 58

1 ול'טעמיהו. שלא היה פסולו בקודש לאתווי מאו.
 2 משמע דטעמא דור' יחזן משום דליקף זבחה ועלמ' למו' לא הותר בבמה
 3 כדכונה לעיל בריש פ"ב (דף טו) ופרקי מה לחצר השוח' שבין שכן לא הותר בבמה ואי
 4 היה מפרשין בטעמא דרבי יוחנן משום דליקף משוחטה איג' דלאו עבודה היה היה נחא:
 5 לאתווי' שחיטת קדישים בפנים. איג' דהדר

6 מדרגת פ' השוחט והמעלה (למקן דף
 7 אלא) שחט עוף בפנים ומעלהו בחוץ פסור ממ'
 8 אין מטמאה בבית הבליעה דליפנין לקמן מטריפה
 9 וש' לומר לא דמי שחט עוף בפנים דאני מטמא
 10 היינו טעמא דגם בחוץ אתו מטמא ומטמאה
 11 הדועלה השחיטה לזווב כר' בשביל כך אין
 12 לומר דאל עלה בבמה או עף שחטו חוץ ויקרב
 13 אלא פשיטא דירד דמה עין זה לזה חוב כרת
 14 לומר לא ירד פשיטא ושחטו בבמה או עף בחוץ
 15 דמשום שחיב כרת לא נאמר דאם עלה לא ירד
 16 ולעולם לא נאמר לא ירד אלא הכא שמענו
 17 דוגמתו כשר בפנים וברש מעלה (ב דף) דמשה
 18 לזה דכל הכא דאין מטמאה אבית הבליעה הכי
 19 נמי לא ירדו היינו דוקא בדרבא שיש בפנים כשר
 20 מוחיחו: בריך:

21 **מליקת** זו לא תרד. לרבי שמעון אבל לר'
 22 יתרה דהיה נמו ליהוה וזווח
 23 דעבודת דם אל ליקר' יתרה ומוח:
 24 אין קידוש כלי שרת בבנחה בבמה. תימה כיון
 25 דתקדש בבלי שרת הוא פסולו בקודש
 26 קרינא ביה ושמא נדו בחלת עבודתה לז' ולא
 27 תקדש בבלי שרת בחלתה עבודה לא חיב
 28 פסולו בקודש אל דמי לשחיטה ודכסן מקדשא
 29 ליה:

30 **יבול** תהא שחיטה שהיא לפניס מטמאה בגדים
 31 אבית הבליעה כו'. הא דמזכירין חבא
 32 קרא לשחיטת עוף קדישים שמטרתו מידו נבילה
 33 ולענין איסורי הנאה לא מזכירין קרא לשחיטתו
 34 שמתורתו מידו נבילה לא דמי וקדישים אל הבשר
 35 אבילתו כשחיטתו אבל איסורי הנאה הבשר
 36 אבילתו כשחיטתו איג' דהשתא מזהא אף
 37 שחיטתם ממשחתן באבילתו מימ' משתרתו מידו
 38 נבילה:
 39 ואין דין דבר שלא בחכשו מדבר שדא
 40 בחכשו. פי בקונטרס ושחיטת חולין
 41 בפנים לאו משחיטת חולין בחוץ לפינן אלא
 42 משחיטת קדישים בפנים לפינן ואם האמר אם כן
 43 מליקת חולין בפנים וקדישים בחוץ נילף נמי
 44 ממליקת שמאל וליה דהוי שחיטת חוץ לחיבו
 45 בחכשו ושו' לומר כיון דאם עלה לא ירד הבשר
 46 קרינא ביה:

רבי
 1 **מלק קדישים בחוי' נמי לא, דלא שוו בפנים בבחוי'.** אמר רב שימי בר אשי, **דינו דבר**
 2 **שלא בחכשו מדבר שלא בחכשו,** ואין דין דבר שלא בחכשו, מדבר שחכשו. ולא,
 3 והתנאי, מנין ליצוא שאם עלה לא ירד, שהרי יצא פשו בבמה. תנא, אצאת תורת העולה'
 4 ריבה, סמיון ליה: **משנח מלק ונמצאת מריפה, רבי מאיר אומר, אינו מטמא בבית הבליעה.**
 5 רבי

1 רבי יהודה אומר מטמא בבלעיה. וימה אפילו בנבלה גמורה לא תטמא לרבי יהודה
2 דלא חילי איסורו קדשים בדרוש רבי יהודה בגמרא ונבלת עוף טמא אינה מטמאה
3 בגדים אבות הבלעיה משום דבתיב נבלה ותרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו משום
4 זבחי נבלה יצא זה שאין איסורו משום כל תאכל בנבלה אלא משום כל תאכל טמא
5 ובפי ניד ונבלת העוף דף ק) ויחזיק מים לו

6 יודעה דאין איסור חל על איסור גבי רבי יהודה
7 אומר אף בטמאה ויל דודקא עוף טמא שאין
8 בנינו משום כל תאכל נבלה קמעטע פון צריך
9 לפרש בגמרא גבי תאכל נבלה דלא יאצטריך לו
10 טריפה לאשמעינן הדלב טריפה טהור ולא
11 דרשנין מי שאיסורו משום כל תאכל בנבלה יצא
12 טריפה כי היכי דבשנין גבי טמאה מי שאיסורו
13 משום כל תאכל בנבלה יצא בתמה גמאה
14 קל וחומר לשביעה ארבעה עשר יום. אמר ר' ה
15 הנקט ארבעה עשר יום משום דאמרינן בהם
16 המפלה (דף קא) ושלשה שותפין באדם
17 שהקדיה נותן בו עשרה דברים כנגד אביו ואמו
18 והשפת אמרי דיו באביו ומניעה לילפון הדר חיים
19 ומעשה דמורן היה היה ליה לממרו ק"ל לשביעה
20 לעולם הדמיון לכך אלא כגון דר' כנגד שר
21 הסתור ולא מעניו יותר משני הסתור וכלשון
22 הזה חטא בפרקי דר' אליעזר ק"ל לשביעה שתי
23 הסתור קשה ודבין יום גמי חיים שבניו ונלה לו
24 לכאן ולכאן כדתנן במסכת נעשים (פ"ג מ"ה) אין
25 בשתי הסתורות פחות מ"ג יום ויל' ויל' לשנא דקרא
26 נקט ארבעה עשר שבת דכתיב שבעת ימים ככל
27 המסור
28 ובזו תורה שוותה בתמה לעוף ועוף
29 לבמה. אמר ר' התיב ור' התיב (א"ב צ"ח)
30 לכדרישנה בחולין בריה פ"ב (דף קב) איסור
31 בתמה כשחטא אף עוף בשחיטה ור' א' דרש
32 מה בתמה מן החוקק אף עוף מן הגואר ויל'
33 דכל מילי דרשנין דהקטא הוא ואין הקטא
34 מלמנא **א** טריפה חיה. א"כ אינה מטמאה
35 עד לאחר מיתה ואו היא בכלל נבילה ואי
36 טריפה אינה חיה ור' א' היא בכלל נבילה לא
37 מעניו לפי שאלו מיתה דממעטע שבא לחדש
38 טמאה אחר כל יום חיה חיה טמא חיה חיה
39 ואמר (התם) ואם טריפה אינה חיה היא
40 בכלל נבילה ולכן פי' כגונסורט משטרפה יודה
41 זה טמאה ומתוך תלך מננה ותימה ויהא
42 לומר כן דלא מעניו בעלי חיים טמאין
43 כמקל' דהיא מטמאה, והאמר רב יהודה אמר רב,
44 ומטמא מחיים ברוק פ' דחולין (ר' כ) טריפה
45 זעירי נשברח מפרקת רוב בשר עמה נבלה
46 אבל כשר לא אינו דנדק סומן אחד
47 מפרקת כדמעטע והתם דפרקי וכי מעלה
48 עומד ונבדיל ור' גמי נמי אשכחן פרק אלו
49 טריפות (חולין דף נו) דאמר טריפה אינה חיה
50 דקאמר סומן לטריפה שלשים יום קאמר לעיל
51 מדליקתו מסתרת טריפה טמאה ואהא ו
52 טמאה מחיים משעת טריפתה היאך תלך
53 הטמאה ממנה ע"י הגזיקה הרוב רבי חיים
54 מפרש שדיק א' טריפה אינה חיה ומיירי בתלש
55 ממנה ע"כ ור' אבולען היה הוא בכלל נבלה
56 דבשר הפרש ממנה כפרש מן ומתנה מטמא
57 אע"ג שבתמה עעמה אינה מטמאה ליה
58 שיהא בחייה עתה ור' לפי ש' אי טריפה חיה
59 כלומר דמיירי שטרפה שערין היא ולפי ש' נמנה כותי בשר ואבולען דר' נבילה דוקא
60 אמורה ולא איירי ככל בפלוגתא דטריפה חיה ואי טריפה אינה חיה כלומר דמיירי
61 בטרפה שאינה חיה שנתה שנתבלה ר' א' היא בכלל נבילה ובתיב' גס א' טריפה אינה מתה והלשון מגומגום קצת דהוה ליה לממור א' טריפה חיה ור' התיב' למימר
62 ר' א' היא נבילה.

1 רבי יהודה אומר מטמא. אמר רבי מאיר, קל
2 וחומר. אם נבלת בהמה, ששטמאה במגע ובמשא,
3 שחיטתה מטמאת טריפתה מטמאתה. נבלת העוף
4 שאינו מטמא במגע ובמשא, אינו דין שתהא שחיטתו
5 מטמאת טריפתו מטמאתו. מה מציוו בשחיטתו,
6 שהיא מכשרתה לאכילה, ומטמאת טריפתו מטמאתו.
7 אף מליקתו שהיא מכשרתו באכילה, טמאת טריפתו
8 מדי מטמאתו. ור' יוסי אומר, דיה נבלת בהמה,
9 שחיטתה מטמאתה ולא מליקתה: **גמרא** ורבי מאיר,
10 לא דרש' יו'י. והא דיו' דאורייתא הוא, דתניא,
11 מדין קל וחומר, פיצו. 'יאמר ה' אל משה ואביה יזק
12 וזק פגיהו וגו', קל וחומר לשביעה, ארבעה עשר יום.
13 אלא, דיו' קלא מן הרין להיות פגיון. אמר רבי יוסי
14 ברבי אבין, רבי מאיר קרא אשכח וקדרש. זאת תורה
15 הבהמה ועוף, וכו' באיזו תורה שוותה בהמה לעוף
16 ועוף לבהמה. בהמה מטמאה במגע ובמשא, עוף
17 אינו מטמא במגע ובמשא. עוף מטמא בגדים אבות
18 הפליעה, בהמה אינה מטמאה בגדים אבות הפליעה.
19 אמר לומר לך, מה בהמה, דבר שפמשורה לאכילה,
20 מותר מטמאתה מטמאתה. אף עוף, דבר שפמשורו
21 באכילה, מותר טריפתו מטמאתו. ורבי יהודה, מאיר
22 מטמא. קרא אשכח וקדרש, 'נבלה וטריפה'. אמר רבי
23 יהודה, 'טריפה' למה נאמרה. אם טריפה חיה, הרי
24 נבילה אמורה. אם טריפה אינה חיה, הרי היא בכלל
25 נבילה. אלא להביא טריפה ששחטה, שפמשאה. אמר
26 ליה רב שיבוי, אלא מעשה, דכתיב 'וחלב נבלה
27 וחלב טריפה', התם נמי נמיא, אם טריפה חיה, הרי
28 נבילה אמורה. אם טריפה אינה חיה, הרי היא בכלל
29 נבילה. אלא, להביא טריפה ששחטה, שחלפה טהור.
30 מקל' דהיא מטמאה, והאמר רב יהודה אמר רב,
31 ואינה לה פמתניתא נמיא, וכו' מות מן הבהמה/
32 מקצת בהמה מטמאה, מקצת בהמה אינה מטמאה.
33 ואיזו זו? ור' טריפה ששחטה. אלא, 'טריפה' מיבנה
34 ליה למעוטי טמאה. מי שיש במינה טריפה, יצאת
35 זו שאין במינה טריפה. הכא נמי, למעוטי עוף טמא
36 שאין במינו טריפה. עוף טמא לרבי יהודה, מ'נבילה'
37 נקא ליה. דתניא, רבי יהודה אומר, יכול תהא
38 נבלת עוף טמא, מטמאה בגדים אבות הפליעה.
39 תלמוד לומר 'נבלה וטריפה לא יאכל', מי שאיסורו
40 משום 'כל תאכל נבילה'. יצא זה שאין איסורו משום
41 'כל תאכל נבילה' אלא משום 'כל תאכל טמא'.
42 הא

1 רבי יהודה אומר מטמא. דלא מרניא מליקה לטריפה ור' גמי דבשחיטת חולין
2 טריפה פליג ר' יהודה וכן שנינו במסכת סוֹפֵרוֹת פ"ב י"ג דברים לרבי יהודה אחת
3 מלוקות אחת שחטות ולר' שתדן מסתרות ולרבי יוסי שחיטה מסתרת טריפה
4 אכל לא מליקה; ומה בתמה כנבלתה מטמאה כמגע ובמשא שחיטה מסתרת
5 טריפה מטמאתה. כדלפנין בגמרא מרבי ינוח
6 מן הבמה; עוף שאינו מטמא כמגע ובמשא.
7 אלא באכילה ובבית הבלעיה דכתיב (ויקרא
8 כ"ב) לא יאכל לטמאה בה אף קל אלא האמור
9 בה ר' יו'י. ובין קדויל' בשחיטה ניקו
10 ילפנין מליקה דקדשים מניה בבנין אף מה מציוו
11 בשחיטה בחולין משטרפה באכילה כאשכח.
12 טריפה ומסתור טריפתה מטמאתה. אף טריפה
13 דקדשים המכשרתה מטמאתה. טמאת טריפה
14 מסתרה דיה כנבלת בהמה. דאבולען ולא יליף
15 עוף אלא כמתנה לטור טריפה מטמאתו דיו
16 לבא מן הרין להיות כגון **ג**) מדין ק"ל ביצה.
17 מנין שהתורה ניתנה לירוש ק"ו; הלא תכלם.
18 לשון תימה הוא ולשון ק"ו; אלא דיו' לבא
19 מן הרין להיות כגון. הכתוב למיך שאיך
20 רשאי להטיל על הבא מן הרין יותר מן דתון
21 דכתיב חסור שבעת ימים; עוף אינו מטמא
22 כמגע ובמשא. דכתיב לא יאכל לטמאה בה
23 אף קל אלא האמור בה בתמה אף מטמאה
24 בבית הבלעיה. אם תחלו לו חבירו כותי בשר
25 נבילה דתניא מטמא נדה (דף מב) יכול ידא
26 נבלת בהמה (גמרא) מטמאה בבית הבלעיה
27 לתמוד לומר לא יאכל לטמאה בה מי שאין לה
28 טמאה אלא אבולען יצאה זו שיש לה טמאה
29 קודם שכלנה; דרבי שמשיה; ואפילו מליקה
30 קדשים דאי לשחיטה כדבא אמתא ק"ו; טריפה למה
31 נאמרה. אלא ללמדנו בא משמעת טריפה חיה
32 ועל שטמאה אם אכל ממנה מיד או ששחטה
33 אכלה ממנה דאין בטריפה שמתה לאחר שטרפה
34 קאמר למה נאמרה; אם טריפה חיה. פלוגתא
35 היא באילו טריפות (חולין דף מב). איבא למיד
36 טריפה חיה ואיבא למיד אינה חיה אם טריפה
37 חיה ועד שמתה היתה בחוקת חיה; חיה נבילה
38 אמורה. כפיסוק כיון שמתה מנבלת במיתתה
39 ואם טריפה אינה חשובה חיה ור' היא מעשה
40 שטרפה בכלל נבילה; אלא להביא טריפה
41 ששחטה. לאשמעינן טריפה חיה; וזה ואינו
42 בכלל נבילה ולפיכך הוצרך לומר שטרפה
43 כמביא עליה טמאה זו בשר אף נבלת ממנה
44 כמביא אפי' אינה אבר של חיה ועצמות וכוון
45 דשם טריפה כמביא לה טמאה מחיים אי שחיטה
46 מועלת בה שאין שחיטה מותרת משום טריפה
47 אלא משום נבילה; חלב נבילה וחלב טריפה
48 יקשה לך מה מלאכה. אבל הבית והשחיטה
49 על תלב נבילה שאינה מטמאה ודכי אמרינן
50 בפסחים פ' כל שעה (דף כ"ב). טריפה למה
51 נאמרה. אם טריפה שמתה מדרב אם טריפה
52 חשובה חיה ור' נבילה אמורה וזו במיתתה
53 נתגבלה ואם טריפה אינה חיה היא בכלל
54 נבילה מטמאת אלא להביא טריפה ששחטה
55 שחלבה טהור אבל כבשר טמא בתמיא. אלא
56 האי טריפה כו'. מסקנא דקושטיא היא כלומר
57 אלא ע"כ האי טריפה לא חודרשיה לרבי דומיעין
58 ליה למעוטי טמאה דאין חלבה טהור ור' ה
59 טריפה דכתיב גבי טמאה בית הבלעיה ששחטה
60 הא

זבוחים. פרק שביעי – חטאת העוף דף ע עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רלא
 תוספות

אלא לאיתוי חיה. כך גרס הקונטרס וקשה דמאי פריך משך טמאה בו אדרבה משום דמי לטמאה איצטריך קרא לאיתוי ומאי פריך נמי ואכל לא האבלו אורבה משום דכי איצטריך קרא טריפה דמשמע כל שיש במינו טריפה חלבה טהור ואפי' חיה רות גרס אלא למעטי חיה מאי טעמא מי שחלבה אסור וכו' ולי' טרא ופריך אמאי אצטריך בו

ומוחו קשה טריפה לא משמע למעטי אלא לרביי כל שיש במינו טריפה **מה** טמאה חלבה טמא וכי תימא מה לטמאה שכן אי שחטתה משחרתה תאמר לטריפה חיה תוביא: **יבא** אסור ביילה ויחול על אסור חלב. תימה למאן דאית ליה אסור מסיף למה ליה קרא וכי תימא מהאי ליהי עבלמא שיש הבא דאסור וחל על ליה ודחור מכללו ולכן אתי אסור ביילה חייל עליה:

ואי אשמעינן טריפה משום דאסורא מחיים בו. תימה דכפי' הדולץ' (ףף לז) עביד קו איפכא ומה מחיים אתי אסור טריפה חייל

אסור חלב ביילה לראתי מהיה מבעי ושם פירשתי: **וחד** למעטי עוף טמא. דאי נפקא ליה לרבי מאי חזיקא נפקא ליה לרבי יוחיד משום דר' מאי טעמיה דאית ליה אסור חל על אסור: **ורבי'** מאי האי ביילה מאי עביד ליה ואית' על ברוחך צריך לכתוב ביילה דאי היה כתיב טריפה לא יאכל לטמאה בה ולא כתב ביילה אם כן הוה אמינא טריפה בלא ביילה טעמא וי' לך כיון דכתיב (וי קרא) ודחפש) וכל נפש חיה תאכל ביילה וטריפה מה הוהם ביילה עמה אף כאן ביילה עמה:

לשעור אכילה כבויה. איפשר דרבי יוחיד אמר את ליה נמי ואינו' דלא מיתור:

יצתה חיה שחלבה ובשרה מותר. הא דרדוקי בפרק ברומה המקשה (חולץ' דף ע) לאסכחי דגבלת חיה טהורה טעמא ולא מצי למירוש דגבלת חיה טהרה טמאה כדא' לא דאשכחן במקום אחר דגבלת חיה טעמא לא הוה דרשי' הכי:

ואפילו

ובי ויהרהר, מ'צבלה' נפקא ליה. **ורבי מאיר**, האי 'נבלה' מאי עביד לה. **לשעור אכילה כבויה**, ויתפוק ל' מקרא קמא. **מדיאפקיה רחמינא בלשון אכילה**, חד לשעור אכילה כבויה, וחד לשעור אכילה בכדי אכילת פרס, סלקא דעתך אמינא, הואיל וחדוש הוא. **ויתר מקרי אכילת פרס**, נמי ל'טמא. קא משמע לן. **תנו רבנן**, 'חלב נבלה וחלב טהור', **חלב בטהור** הטהור התחוב מדרב. **אתה אמר** בחלב שחוקה הטהור התחוב מדרב, או אינו אלא בחלב בטהור טמאה. **אמרת**, מיהר מקבל שחוקה, ומיהר מקבל חלב מה כששטירה מקבל שחוקה, בטהורה ולא בטמאה. **אף כששטירה מקבל חלב**, בטהורה ולא בטמאה. **או פלך לדרוך** זו, מיהר מקבל נבילה, ומיהר מקבל חלב. **מה כששטירה מקבל נבילה**, בטמאה ולא בטהורה. **אף כששטירה מקבל חלב**, בטמאה ולא בטהורה. **אמרת**, כשא

יאכל ביצה חיה ללמד טומאתו אינו טמא אלא כשעור אסור אכילתו דהיינו כויה: **מקרא קמא** ודחפש אשר האכל בכדי אכילת פרס. שאם שהה באכילת כויה מותר וכדי אכילת פרס היה אלא כשאר אכילת שאן במטעפין לעונשין ואף זו אין מטעפין לטמא בבית הבליעה: **וירוש** הוא, שלא מצענו בתורה טמאה בו שאין לו טמאה מחוץ ונבית הבליעה הוא לו טמאה הבתוב מדרב. לטהרו מלטמא משום נבילות: **מיהר כבלל** שחוקה. מיהר כבלל חלב. מטעם חלב טהור את הנבילה מלטמא שכתב בו חלבה טהור: **מה כששטירה**, גמר שחוקה מלטמא טהור טהור ולא אמנא טעמא אין שחוקתה מטעמה דילפניו ליה כ' תב' מקרא יתירא ולאליה טעמא; כל דזונע בה במוחה הוא כתיב יתירא הוא כתיב יתירא אפי' שכן שחוקתן זונה ואי מקיים מוחם במוחה ולא בחייהם וזבחהו נטמא חתוב דומך ליה כל מקרא יתירא הוא מפרסת פרסה וגו': **אף כששטירה משום חלב**, מלטמא כשהורה טהור ולא בטמאה: ה'ג בתורת כותים אמרת כלך לדרוך זו טהור מכלל נבילה וטהור מכלל חלב מה כששטירה מכלל נבילה בטמאה ולא כששטירה אף כששטירה כן טהור בשר נבילה מלטמא ולקמן מפרש לה בנבלת עוף טמא וטהור מכלל חלב כדאמרינן: **בטמאה ולא כששטירה** מלטמא בבית הבליעה ולא עוף טהור.

הא נמי תיפוק ליה כי. חלב טמאה תיפוק ליה נמי דמשמע דמחיקא תיתי לטהרה מהאי קרא דיעשה לכל מהטמא הוא לא בטמאה כתיב דהא כתיב (ואכל) לא האבלו לחלב **מי שאסורו משום אכילת חלב**. ובשרה מותר טהורה לך יצא. זו שכולה אסורה משום כל האכל טמא ובתוי אמינא טריפה למה נאמרה בו: **אלא האי טריפה טיביע לאיתוי** חיה רד"י מי שחלבה אסור בו קמ"ל. ה'ג

ושיעור הוא לאיתוי חיה טהורה שמתה שחלבה טהור רס"ד ואכל לא האבלו כתיב **בראי קרא** מי שחלבו אסור ובשרו מותר טהורתי לך חלבה חלב נבילה בלא חיה שחלבה מותר כבשרה לענין נבילה נמי יטמא ובשרה קמ"ל טריפה כל שיש במינו טריפה ואפילו חיה ופרכתי ליה כ'טמא. דלא נפקא לך לטהר חלבה מהאי קרא דאין חלבה חלוק מבישרה ולא קרינא ואכל לא האבלו לחלב לחודה שהרי חלב אסור. חיה נמי אי חלבה חלוק מבישרה. לאסור ולא קרינא בה ואכל לא האבלו: ועוד. ממשמעתיא דקרא נמי תיפוק לך דלא חלבה חיה קאי דהא כתיב ואכל לא האבלו ולקמן ילפינן מנה בברייתא בשמעתין חלבה חיה נבילה לא שמינו מכלל טומאה טריפה לטעם איצטריך. לטהר חלב טריפה שמתה ולעולם טריפה חיה דקאמרת דרבי שנתה אכילה אכורה טריפה חיה הואיל וטמאה אסורה מחיים וטריפה מחיים אסורה בו: **אי הכי**, האי נמי מיבעי, שלא תאמר, הואיל ועוף

ממא אסור באכילה, ומריפה אסורה באכילה. **מה עוף ממא אינו מממא**, אף מריפה אינה מממאה. **ועוד**, מי איפא ללמיה מריפה מממאה. **ממאה לא יתהוה לה שעת הפישר**, מריפה יתהוה לה שעת הפישר. **וכי תימא**, מריפה מקבול, מאי איפא למיור. **במינה**, מיהא איפא. **אלא אמר רבא**, התורה אמרה, **יבא אסור נבילה**, וחול על אסור חלב. **יבא אסור טריפה**, וחול על אסור חלב. **ועוד**, זריכי, דאי אשעונין נבילה, משום דמטמאה. **אבל מריפה**, אימא לא. **ואינו אשעונין מריפה**, משום דאסורה מחיים. **אבל נבילה**, אימא לא. **ורבי מאיר**, האי 'מריפה' מאי עביד ליה. **מיבעי ליה**, למעוטי שחוקה שהיא לפנים.

ורבי יוחיד, 'מריפה' אחרתא כתיב. **ורבי מאיר**, חד למעוטי שחוקה שהיא לפנים, וחד למעוטי עוף ממא. **ורבי ויהרהר**, מ'צבלה' נפקא ליה. **ורבי מאיר**, האי 'נבלה' מאי עביד לה. **לשעור אכילה כבויה**, ויתפוק ל' מקרא קמא. **מדיאפקיה רחמינא בלשון אכילה**, חד לשעור אכילה כבויה, וחד לשעור אכילה בכדי אכילת פרס, סלקא דעתך אמינא, הואיל וחדוש הוא. **ויתר מקרי אכילת פרס**, נמי ל'טמא. קא משמע לן. **תנו רבנן**, 'חלב נבלה וחלב טהור', **חלב בטהור** הטהור התחוב מדרב. **אתה אמר** בחלב שחוקה הטהור התחוב מדרב, או אינו אלא בחלב בטהור טמאה. **אמרת**, מיהר מקבל שחוקה, ומיהר מקבל חלב מה כששטירה מקבל שחוקה, בטהורה ולא בטמאה. **אף כששטירה מקבל חלב**, בטהורה ולא בטמאה. **או פלך לדרוך** זו, מיהר מקבל נבילה, ומיהר מקבל חלב. **מה כששטירה מקבל נבילה**, בטמאה ולא בטהורה. **אף כששטירה מקבל חלב**, בטמאה ולא בטהורה. **אמרת**, כשא

יאכל ביצה חיה ללמד טומאתו אינו טמא אלא כשעור אסור אכילתו דהיינו כויה: **מקרא קמא** ודחפש אשר האכל בכדי אכילת פרס. שאם שהה באכילת כויה מותר וכדי אכילת פרס היה אלא כשאר אכילת שאן במטעפין לעונשין ואף זו אין מטעפין לטמא בבית הבליעה: **וירוש** הוא, שלא מצענו בתורה טמאה בו שאין לו טמאה מחוץ ונבית הבליעה הוא לו טמאה הבתוב מדרב. לטהרו מלטמא משום נבילות: **מיהר כבלל** שחוקה. מיהר כבלל חלב. מטעם חלב טהור את הנבילה מלטמא שכתב בו חלבה טהור: **מה כששטירה**, גמר שחוקה מלטמא טהור טהור ולא אמנא טעמא אין שחוקתה מטעמה דילפניו ליה כ' תב' מקרא יתירא ולאליה טעמא; כל דזונע בה במוחה הוא כתיב יתירא הוא כתיב יתירא אפי' שכן שחוקתן זונה ואי מקיים מוחם במוחה ולא בחייהם וזבחהו נטמא חתוב דומך ליה כל מקרא יתירא הוא מפרסת פרסה וגו': **אף כששטירה משום חלב**, מלטמא כשהורה טהור ולא בטמאה: ה'ג בתורת כותים אמרת כלך לדרוך זו טהור מכלל נבילה וטהור מכלל חלב מה כששטירה מכלל נבילה בטמאה ולא כששטירה אף כששטירה כן טהור בשר נבילה מלטמא ולקמן מפרש לה בנבלת עוף טמא וטהור מכלל חלב כדאמרינן: **בטמאה ולא כששטירה** מלטמא בבית הבליעה ולא עוף טהור.

ושיעור הוא לאיתוי חיה טהורה שמתה שחלבה טהור רס"ד ואכל לא האבלו כתיב **בראי קרא** מי שחלבו אסור ובשרו מותר טהורתי לך חלבה חלב נבילה בלא חיה שחלבה מותר כבשרה לענין נבילה נמי יטמא ובשרה קמ"ל טריפה כל שיש במינו טריפה ואפילו חיה ופרכתי ליה כ'טמא. דלא נפקא לך לטהר חלבה מהאי קרא דאין חלבה חלוק מבישרה ולא קרינא ואכל לא האבלו לחלב לחודה שהרי חלב אסור. חיה נמי אי חלבה חלוק מבישרה. לאסור ולא קרינא בה ואכל לא האבלו: ועוד. ממשמעתיא דקרא נמי תיפוק לך דלא חלבה חיה קאי דהא כתיב ואכל לא האבלו ולקמן ילפינן מנה בברייתא בשמעתין חלבה חיה נבילה לא שמינו מכלל טומאה טריפה לטעם איצטריך. לטהר חלב טריפה שמתה ולעולם טריפה חיה דקאמרת דרבי שנתה אכילה אכורה טריפה חיה הואיל וטמאה אסורה מחיים וטריפה מחיים אסורה בו: **אי הכי**, האי נמי מיבעי, שלא תאמר, הואיל ועוף מריפה ממא אסור באכילה, ומריפה אסורה באכילה. מה עוף ממא אינו מממא, אף מריפה אינה מממאה. ועוד, מי איפא ללמיה מריפה מממאה. ממאה לא יתהוה לה שעת הפישר, מריפה יתהוה לה שעת הפישר. וכי תימא, מריפה מקבול, מאי איפא למיור. במינה, מיהא איפא. אלא אמר רבא, התורה אמרה, יבא אסור נבילה, וחול על אסור חלב. יבא אסור טריפה, וחול על אסור חלב. ועוד, זריכי, דאי אשעונין נבילה, משום דמטמאה. אבל מריפה, אימא לא. ואינו אשעונין מריפה, משום דאסורה מחיים. אבל נבילה, אימא לא. ורבי מאיר, האי 'מריפה' מאי עביד ליה. מיבעי ליה, למעוטי שחוקה שהיא לפנים. ורבי יוחיד, 'מריפה' אחרתא כתיב. ורבי מאיר, חד למעוטי שחוקה שהיא לפנים, וחד למעוטי עוף ממא.

זבחימו. פרק שמיני - כל הזבחים דף עא עמוד ב - מותר מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט

ו**במריפה**, בנג' דייק האי טריפה ודמי ובי אידע לה ליודל ולישקלא ומפרש רבי ירמיה
בגון שנעתרבה בולול טריפה ורבי אליעזר היה רבי ינאי מפרש בגון
דאיזערבה נקובת הקין בדרוסת הוא ורש לקיש מפרש בגון איזערב בפנולה הקשה היר
אפרים כיון ואל ידעהו חמ מעולת כאן ערייה להמליכה א"א משום ספק טריפה ולגומי

בכלאים ומריפה ובוצא דופן, ידעו עד שישתאבו
1 **וימקרו, ויביא פרמי היתה שבתון מאותו הקמן.**
2 **נתערבו בחולין תמימים, ימקרו תחילתו לאונורי אותו**
3 **הקמן, קדשים בקדשים מין כמינו, והו יקרבו לשם מי**
4 **שהוא, והתן יקרבו לשם מי שהוא. קדשים בקדשים**
5 **מין בשאינו מינו, ידעו עד שישתאבו (וימקרו), ויביא**
6 **קדמי היתה שבתון ממוין זה, ונדמיו שבתון שבתון ממוין**
7 **זה, והיפסוד המותר מפרוה, נתערבו פכבו וכמעשהו. הכל**
8 **ידעו עד שישתאבו, ויאכלו פכבו וכמעשהו. הכל**
9 **יכולין להתערב, חוץ מן החמתות והאשם: גמרא**
10 **מאי אפילו. הכי קאמר, כל הזבחים שנתערבו קמן**
11 **תפאות המותות, או שזר תמסקל, אפילו אחד פרובא,**
12 **ומתו פולן, תנינא תרא וימנא, כל האסורין לגבי**
13 **מנחה, אסורין בכל שהו, הרוכבו והרנגעי, אמר רב**
14 **אשי, אמריהו לשמעתא קמיה דרב שמי, ואצריכן,**
15 **דאי מנתבם, הנה אמיןא, הני מיילי לגבוי, אבל**
16 **להיינו, אימא לא. ואי מהקא, תנה אמיןא, הני האי**
17 **דאסורי תנאה ניהו, אבל הני, אימא לא. צריכי,**
18 **דלאו אסורי תנאה ניהו. האי תנא איה, מי קתני**
19 **(בכבב כל שהו התם קתני), וניתני נמי, ולא בעי איה, ואלו**
20 **תקנתא אצמריבא ליה, דהיינו נמי תנא ליה, ואלו**
21 **אסורין ויאסורין בכל שהו, וין נסך ועבותות פוקביה.**
22 צריכי

כלאים ומריפה ויוצא דופן, שור או טיפה פולט לכלאים כי יזלד פרט ליוצא דופן טריפה
זהם אמרינן כשזואו אמרן מן הבקר למשה שאין ח'ל לדריעא את טריפה ולודיעו
מותרת בהנאה להשלביה לכלבים: ידעו עד שישתאבו. דתמנתת הובח המעובר כהן נאסור
כולן להדיוט ולחללו על המשת עבדו דם או אפטרס היולקר ירעו עד שישתאבו וריבא
כדמי דהפה שבתון נאטות הקמן מריבא דהפה שבתון
עולה הוא יביא משנת כנגד דמי דהפה שבתון
דשנאנו הובח הוא דהפה ויאמר כל מקום שהוא
הובח הוא מחולל על משנת הללו וריבא מן
דמעות עולה ואם שלמים שלמים: נתערבו
בחולין תמימים, או אחד באחד או זבח אחד
בחולין דרבה ימכר כל החולין לצרכי מין אותו
(הקריאן) ומנאת חרז כולו קדשים של מין
אחד אלא שאין יודע כל אחד של מן האובין
ויקרבו כולן כל אחד ואחד לשם מי שהוא
כדקתני מתני: קדשים בקדשים מין כמינו. אלא
כשעליתו מנחלות יקרבו כל אחד לשם מי
שהוא מין בשאינו מינו. עולה בשלמים שאין
מן תמן ואיסוריהן שהן יבבוי, נמצאו בם
עולה עלה דמי שלמים אלא שאין יודע איזה
עולה והוא היולקר ידעו טיול מעות (מכתיבו)
נגד דמי דהפה ויאמר כל מקום שהן מנעות
הן תחוללו על אלו (גאולא משה כיצא
ברק) לפי שאין יודע איזן מין דהפה ויביא
מעות כיוצא בהן ויאמר כל מקום שהן מעות
שלמים הן מחוללות על אלו ומנאת מנסך
אחתו עדיף מביתו ולא דלא גרסין וימכרו אלא
ירעו עד שישתאבו וריבא בדמי דהפה כ'ו
ובתדלת חילוק יאמר כל מקום שהוא עולה
החוללת על אלו וכל מקום שוק שלמים
יהו מותרות על אלו וריבא נאול עולה ונמאל
שלמים ותדע דלא גרסין ליה דהא נתערבו
בכבבו ומעשהו דקתני ומי וימכרו אי אפטרס
דהא תנן במעשר נאמר לא ינאל ואינו נמכר לא
חו ולא חשית לאו חמ בעל מוס ולפינין לה
בכבבותו (דף לב) דהאי לא ינאל לא ימכר הוא אלא הכי גרסין ידעו עד שישתאבו
ויאכלו במעשר ובקברו: נתערבו. ויחוס כגון כלה ונכבר לא במעשר בהנאה שאין תוספין
דמקו קדושה ושבתון: ויאפטרס עד עולה בא לא אפילו חמ שלמים או טעק
מתן ארבע חמ מתן אחת וכן סמכה ותוספי: ידעו עד שישתאבו. ויביא משנת בדמי דהפה
ויאמר כל מקום שהוא הובח תופס את דמיו יחא מחולל על משנת הללו נמצא חולין
מעובר בכבבו ומעשר בעלי מומין ויאכלו מעורבים כולן בתורת כבוב ומעשר בעלי מומין
שלא ושחתו באטילו ולא ימכרו באטילו ולא ישקלו בליטרא בחנתן (במנות דף עא) כל
פסולי מוקדשים הנאתן להקדש לפיכך נשתתן באטילו לאחר שנפרו ומכריס באטילו
ונקטלים בשטרא: דכמה דמשכיר נכריסין לחו מפרק לחו מערבין חוץ מן הכבבו
המעובר שלמים וכלבלים שאין מביאין בדמיהן קרבן וא"ח השחת איבא אחד זבח
המעובר פסידא דהקדש דביון דאין שקלל בליטרא לא שפי פריק ליה אין ג'וי א"א משה
פסידא דהיה לא מחוללין בכבבו ומעשר ימיו דאי לא היה מערב יליכבו ולמותא אלא
בדידה מחוללין ביה משום דהוואה בני דיהה הוא אבל באחריני משום איהו לא
מחוללין: הגמרא דתערבו, ככל בני משני קדשים לחו יליתו וטעמי: חוץ מן
החמתות ואשם. שאין מתערבין זו בזה לפי שניכרין זה מזה כדמרפס בגמרא: **גמי' מאי**
אפילו. כל שכן כן דרובא למיתא מחנה: שנתערבו בותן תפאות המותות. הו דאריסא
ורובא דהתירא: כל האסורין ב'ו. משנה לה במסכת תמורה: אסורין בכל שהו, כל
המתערבין דוח אפי' אחד פרובא: הני בני מעלי לגבות. כולן המתערבין אסורין לגבה ומתערבין

כדתנן (לקמן דף קג) דראתו הכתובם עברו ומשום עד לחודיה אימנרין שור ולא אדם
דהא חייבנא בטובא דחייבי' ומת על משום עד רשיר בהנאה מדאריסא ולא אסור אלא
משום עדן אשר עשה ערות אבא ששתין חולין דף (קכב) ו'רל טרובא דרף (דף
גג) אחיא במקסא דפרק טבול לים (לקמן דף קד) דפסי' כרבתן בשר בקבורה תער בשריפה:
ויביא בדמי דהפה שבתון, פירשי' ויקח משנת כבישר דמי דהפה שבתון ויאמר כל משום
שהוא הובח הוא מחולל על משנת הללו משמע לפירשו שחובח מעובר פרובא
כל רובע הרובע והלשון ממשע כן ואי אפטרס לומר כן דרומיא דרשא קתני שחוסקל נתרעב
כרוב ובחוס כן מוכח בגמרא ובדמי דהפה שבתון היינו דמי דהפה של כל אחד ואחד ומניה
הגורע שבתון שלא יחולל:
לשם מי שהוא. פירש בקנטורס (דריב) שכסריבני יאמר ח'ר ויהי שלם בעלים שלו וקשה
דהא אמר ברש ביבולין (כ"ב) נותן בית דין ורל ליומא לשמן דילמא אתי למימר
שלא לשמן אלא לשם מי שהוא ויהי טתמא ויתסומא נמי כלשון **מי' י** מתיב בכמה. בפרק
האסורין (תמורה דף כח) משני בעקן אתר ולא פריך חתם וליתו וטעמי: חוץ מן
האסורין (תמורה דף כח) משני בעקן אתר ולא פריך חתם וליתו וטעמי: חוץ מן
דהיינו נמי תנא ליה ואלו אסורין כו. וכמה משניות דהי מזי לאתיי ממתיני דאפה בו
את תפת מנסכת עבדו (דף ק) (גט) וממתני' דערלה (פ"ג מ"ה ו' מ) בעילה
וכלאי הכרם.
ולביטלו

לדיוט ברעיה ובפריה דלא איירי חתם נתערבו באיסורי הנאה: אנהא: אנהא: אנהא: אנהא:
אלא ידע ומכור ולא אמר דין דהיוט כולו ידעו קריל יומתי' א' חטבא. ששמעינן דאפילו קדשים נמי מספיקין ליה חנא דהוא במתורתי' ה"א ידעו דלא אסורין מפינין דמישום איסור
באיסורי הנאה אבל דין התמורה דלא איערבו בודו איסורי הנאה אימא לא לאסרינהו לעולוהו אלא בעל פיה וקרבו צריכא: אבל חק' ידעו דלא אסורין מאת ניהו. אימא קל.
איסוריהו ויביטלו ברובא ואפילו לגבה. הא תנא ליה. חק' במתיני דלא בטיל לגבה דקתני במתניתין נתרעבו בשור שנעבדה כו' ולמה לי למהדר ולמתניההי חתם: ומשני ב' קתי.
במתני' גבי רובע ותרעב במנהו את אסורין: כל שנתן חתם קתי. במסכת תמורה הוא דקתני אסורין בכל שנתן דאי ממתני' דילמא בטיל במנא או במנאתו ואתר פרובא דקתני מתני' לאו
עלייהו קתי: וניתני אה דתמורה. ו' ידעו דהובחי: וקנתא איצמריבא ליה. דהתם אסורין בכל שהוא חנו ולא וקנתא ורובא תנא וקנתא ידעו עד שישתאבו כו': דהיינו. נמי תנא
במסכת עבדו וזה איסורי הנאה לא בטיל ברובא ומיסורו לדיוט ולמה לי למתניי רובא בתפאות המותות ושר הנסקל.

[דף כ"ג ע"א]

ואחר כך נטעה.

לוי אומר: מושתתהו לבית – אסרו. למערה – לא אסרה. מה בין בית למערה? אומר רבי חנינה בי רבי הלל: בית – היה לו שעת תלישה, מערה – לא היתה לה שעת תלישה.

רבי יוחנן פתר מתניתא בגר ונכרי שירשו את אביהן נכרי. ולמה לא פתר לה בשבאת עבודה זרה ונסמכה לו? תני: בית עבודה זרה ונסמכה לו ואחר כך הלכה לה – מותר. אבל גר ונכרי שירשו את אביהן נכרי – אסורה.

תני: בית עבודה זרה ונסמכה לו ואחר כך הלכה לה – מותר. אבל אם פא הוא ונסמך לעבודה זרה – כל הבית לשם עבודה זרה.

אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה כן, היה שלו ושל עבודה זרה – ידון מחצה למחצה

הלכה ז' מתני' שלשה בתים הן, בית שבנאו מתחילה לעבודה זרה – הרי זה אסור. כיידו וכיירו לשם עבודה זרה, וחיידש – נטיל מה שהיידש. הכנים לתוכו עבודה זרה והוציאה – הרי זה מותר.

גמרא רב ורבי יוחנן תרוניהון אמרין, בהכנסתן לארץ היא מתניתא. על דעתיה דרב דאמר: המושתתהו לבית – אסרו, בגין כן הוא פתר לה בכניסתן לארץ. על דעתיה דרבי יוחנן דו אומר: מקדיש את הבית – אין מועלין בו.

[דף כ"ג ע"ב]

ויפתרינהו במשתתהו לבית! המושתתהו לבית – יש לו ביטול. הכנסתן לארץ – אין לו ביטול. כיצד הוא עושה? מפרק את פציו ויהוא מותר. רבי אילא בשם רבי לעזר: והוא שהכנים לתוכו עבודה זרה. על דעתיה דרבי לעזר, שני בתים הן? והתנינן: שלשה בתים! כאן – לשעה, וכאן – לשהות.

הלכה ח' מתני' שלשה אבנים הן. אבן שהצבה מתחילה לבימוס – הרי זו אסורה. כיידה וכיירה לשם עבודה זרה וחיידש – נטיל מה שהיידש. העמיד עליה עבודה זרה וסילקה – הרי זו מותרת.

גמרא רבי פא בשם רב: מוז, המיוותכים לעבודה זרה – נאסרו מיד. רבי ירמיה בשם רבי לעזר: מוז, המתיד בוס לעבודה זרה – נאסר מיד. רבי הילא בשם רבי לעזר: והוא שהעמיד עליה עבודה זרה.

מחלפה שיטתיה דרב! תמן הוא אומר: מוז, המתיד בוס לעבודה זרה – נאסר מיד, והכא הוא אומר הכין! פתר לה בהדין תנייא, דתנינן תמן: עבודה זרה של נכרי – אסורה מיד, ושל ישראל – מושתעבד. כלום פליגין לה בעבודה זרה, דילמא במשמשי?

רבי שמעון בשם רבי לעזר: אף במשמשי עבודה זרה במחלוקת.

[דף כ"ד ע"א]

רבי הילא בשם רבי לעזר: והוא שהעמיד עליה עבודה זרה. על דעתיה דרבי לעזר, שני אבנים? והא תנינן: שלש אבנים הן! פאן – לשעה, פאן – לשהות.

הלכה ט' מתני' שלש אשירות הן. אילן שנמטעו מתחילה לשם עבודה זרה – הרי זה אסור. גידעו ופיסלו לשם עבודה זרה, והחליף – נטיל מה שהחליף. העמיד תחתיו עבודה זרה וביטלה – הרי זה מותר.

גמרא רב אמר בשם רבי שמעון בן לקיש אמר: פיתח בה פיתוחים – אינה בטילה. לכן צריכה? אפילו העביר הפיתוחים.

תני: הרפיב – נטיל מה שהרפיב. אמר רבי ינאי: והוא שהרפיב בה לעבודה זרה. רבי הילא בשם (רבי לעזר) ריש לקיש: והוא שהעמיד תחתיה עבודה זרה. מחלפא שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש! תמן אמר רבי אמי: פיתח בה פיתוחים – אינה בטילה, וסברנן מימר אפילו העביר את הפיתוחים, וכא אמר אבן! הומר הוא בפיתוח.

תני: הרפיב – נטיל מה שהרפיב. אמר רבי ינאי: והוא שהרפיב בה לעבודה זרה. רבי הילא בשם רבי לעזר: והוא שהעמיד בה עבודה זרה. על דעתיה דרבי לעזר, שתי אשירות הן? והתנינן: שלש אשירות הן! פאן – לשעה, פאן – לשהות.

הלכה י' מתני' אי זו הוא אשרה? כל שתחתיה עבודה זרה. רבי שמעון אומר: כל שעובדין אותה. מעשה בצידן, באילן שהיו עובדין אותה, והיה תחתיו גל. אמר להן רבי שמעון: בדקו את הגל הזה, ובדקוהו ומצאו בו צורה. אמר להן: הואיל ולצורה הן עובדין, נמיר להן את האילן.

גמרא אמר רב הסדא: בסתם הלוקין. מה נן קיימין? אם דבר ברי שהן עובדין לצורה ולאילן – דברי הפל אסור. ואם דבר ברי שהן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן – דברי הפל מותר! אלא בן אגן קיימין, בסתם. רבי שמעון אומר: סתמן עובדין לצורה ולאילן. ורבנן אמרי: סתמן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן. וקשוני רבי שמעון חלוק על החכמים, ועושה מעשה פיוצא בוי?

הלכה י"א מתני' לא ישב בצילה. ואם ישב – טהור. לא יעבור תחתיה. ואם עבר תחתיה – טמא. היתה גזולה את הרפים ועבר תחתיה – טהור. זורעים תחתיה ירקות בימות הגשמים, אבל לא בימות החמה. והחזון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. רבי יוסי אומר: אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנבייה נושרת עליהן והוזהו להן לזבל.

[דף כ"ד ע"ב]

גמרא תמן אמרי בשם רב הסדא: ציקה – אסור, צל ציקה – מותר. אי זהו צל ציקה, ואי זהו ציקה? תמן אמרו: כל שאילו תיפול והיא נוגעת בו – זהו ציקה. וכל שאילו תיפול ואינה נוגעת – זהו צל

צילקה. מפני מה צילקה אסור? משום שהוא בהנאה. הרי תקבר אסור בהנאה וצילו מותר! הרי היכל, הרי הוא אסור בהנאה, ורפן יוחנן בן זבאי יושב ושונה בצילו של היכל! הוי, לית מעמא דלא משום שהוא אסור בהנאה.

רבי אבין בשם רבנן דתמן: זאת אומרת שאין טומאת המתים מחוורתה. דלא בן, אילו קבר שהוא גזל את הרבים ועבר תהתיו מהור?

גמליאל זוגא היה מיסתמיד ברבי שמעון בן לקיש. מטון בהו תבניתא. אמר ליה, מהו מעבור קומוי? אמר ליה: עבור קומוי, וסמי עיניה.

רבי יצחק בר מתני הוה מיסתמיד ברבי יוחנן. מטון צלמא דבולי, אמר ליה: מהו ניעבור קומוי? אמר ליה עבור קומי, וסמי עיניה. רבי יעקב בר אידי הוה מיסתמיד ברבי יהושע בן לוי. מטון לאדורי צלמא, אמר ליה: נחום איש קדש קדשים עבר, ואת לית את עבר? עבור קומי, וסמי עיניה.

לית הדיא פליגי על רבי יוחנן? דרבי יוחנן אמר: עבודה זרה שנשתפרה – אסורה! לא בן סברנן מימר, אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין – דברי הכל מותר! תיפתר בעבודה זרה של ישראל.

לית הדיא פליגא על רב? דרב אמר: צורכה – היא אסורה. ושפוניה – מותרין! עוד היא תיפתר בעבודה זרה של ישראל. מפני מה הכל פורשין הימניה? מפני שניבולה רע.

הלכה י"ב מתני נטל ממנה עצים – אסורין בהנניה. הסיק בהן את התנור, אם חדש – יותין. ואם ישן – יוצן. אפה בו את הפת, הפת – אסורה בהנניה. נתערכה באחרות – פולן אסורות בהנאה. רבי יעקב אומר: יוליד הננייה לים המלח. אמרו לו: אין פדיון לעבודה זרה.

גמרא אמר רב הסדאי: בסתם חלוקין. מה נן קיימין? אם להסיק – דברי הכל מותר. אם לעשן – דברי הכל אסור! אלא בן אנו קיימין, בסתם.

[דף כ"ה ע"א]

הלכה י"ג מתני נטל ממנה פרפר – אסור בהנאה. ארג בו את הנגד, הנגד אסור בהנאה. נתערב באחרים, פולן אסורין בהנאה. רבי אלעזר אומר: יוליד הננייה לים המלח. אמרו לו, אין פדיון לעבודה זרה.

גמרא אמר רבי חגי: פד נהתית מן אילפא, אשכחית רבי יעקב בר אחא יתיב מקשי, נטל הימניה פרפר אסור בהנאה, ארג בו את הנגד אסור בהנאה, ותנינן: ומכר פולו לנכרי חוץ מדמי יין נסד שבו! אמר רבי יעקב בר אחא: חגי קשיתא, חגי קיימה. מאי פדון? תמן אין דרוך בני אדם ליקח מן הנכרי, ברם הכא דרוך בני אדם ליקח פגד מן הנכרי.

הלכה י"ד מתני ביצד מכבולא? קורסם, זורה, נטל ממנה מקל או שרביט, אפילו עלה – הרי זו כמילה. שפאה, לצורכה – אסורה, ושלא לצורכה – מותרת.

גמרא רב אמר: לצורכו, בין היא בין שפיייה מותרין. לצורכה, היא אסורה, ושפיייה מותרין. שמואל אמר: לצורכה, בין היא בין שפיייה אסורין. לצורכו, היא אסורה, ושפיייה מותרין. רבי יוחנן אמר: לצורכה היא אסורה, ושפיייה מותרין.

הדרו עלך פירק כל הצלמים

פירק רביעי

הלכה א' מתני' רבי ישמעאל אומר: שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקולים – אסורות. ושנים – מותרות. וחכמים אומרים: את שהוא נראה עמו – אסור, ואת שאינו נראה עמו – מותר.

גמרא אמר רבי אמי: טעמא דרבי ישמעאל, משום מרקולים גדול אצל מרקולים קטן. ורבנן אמרי: משום רגלי מרקולים. במה הן רגלי מרקולים? רבי בא בשם רבנן דתמו: חמשים אמה.

הילכת מרקולים כך היא. שתי אבנים זו על גבי זו והשלישית מלמעלה, נתן את השנייה והתרו בו משום אותו ואת בנו – לוקה, משום עבודה זרה – [אינו] נסקל. נתן את השלישית, פלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. דאיתפלגון: השוחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה, רבי יוחנן אמר: אם התרו בו משום אותו ואת בנו – לוקה, משום עבודה זרה – נסקל. רבי שמעון בן לקיש אמר:

[דף כ"ה ע"ב]

אפילו התרו בו משום אותו ואת בנו – אינו לוקה, מאחר שאילו התרו בו לשם עבודה זרה היה נסקל.

אי זו היא מרקולים? כל שהוא סג את הים ואת הדרכים.

הילכת מרקולים – בזריקה. השתחוה לה מהו? אמר רבי יוסי: כל עצמו אינו קרויה מרקולים אלא בהשתחויה, ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה. יכול לא יתן שני אבנים זו על גב זו ויתן קופתו עליהם? תלמוד לומר: להשתחות עליה, עליה אי אתה משתחוה, משתחוה אתה על אבני בית המקדש.

רב מפקד לבית רב אחא. רבי אמי מפקד לאינשי ביתיה, כד תהוון נפקין לתעניתא. לא תהוון רבעין פאזרחכון. רבי יונה רבע על סימריה. רבי אחאי רבע על סימריה. אמר רבי שמואל: אנא חמית רבי אבהו רבע פאזרחיה. אמר רבי יוסי: קשיתה קומי רבי אבהו, והכתיב ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה! תיפתר בקובע לו מקום. והכתיב: ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים! בלבד שתחויה שאינה על הארץ. וכי יש שתחויה שאינה על הארץ? ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחוו. רבי אבהו מוסיף על הדוד לה' כי טוב. רבי מנא מוסיף על כי לעולם חסדו.

רבי יוחנן אמר לרבי תייה בר בא: בבבלייא, תרין מילין סלקין מן גביכון, מפשוטייתא דתעניתא וערוכתא דיומא שביעיא. רבנן דקיסרין אמרין: אוף הדא מקומא. ואתיא פיי דמר רבי אמי בבבלייא בשם רבנן דתמן: לא היתרו שתתוניה אלא לתענית ציבור, ובלבד על הצד. רבי ינאי זעירא בשם אבהתיה: כל מי שאינו בשר פיהושע, שאם יפול על פניו יאמר לו הקדוש ברוך הוא קום לך – אל יפול. ובלבד יחיד על הציבור.

וחבמים אומרים: את שהוא נראה עמו – אסור, ואת שאינו נראה עמו – מותר. את שהוא נראה עמו, גופו, אסור. ואת שאינו נראה עמו, מותר. את שהוא נראה עמו, גופו. ואת שאינו נראה עמו, אינו גופו.

את שהוא נראה עמו אסור. לית הדא פליגא על ריש לקיש? דריש לקיש אמר: עבודה זרה שנשתברה – מותרת! לא בן סברנן מימר? אם אינו בעתיד להתזרין לקליון, דברי הכל מותר. ולית היא פליגא על רבי יוחנן? דרבי יוחנן אמר: עבודה זרה שנשתברה – אסורה! ולא בן סברנן מימר, אם בשאינו עתיד להתזרין לקליון, דברי הכל מותר.

ומר רבי יודן אבוי דרבי מתנניה: אם היו מונחין במקומן, כמי שהוא עתיד להתזרין לקליון.

[דף כ"ז ע"א]

ואלו במקומן?

רבי בא בשם רב: זמנין דאת אמר, שיברי עבודה זרה – אין לה ביטול. וזמנין דאת אמר, משמשי עבודה זרה – אין להן ביטול. מאן דאמר משמשיין, כל שבין עבודה זרה. מאן דמר עבודה זרה, הא משמשיין – לא.

רבי שמואל, רבי אבהו בשם רב: אבני מרקולים שנתפזרו – אין להן ביטול לעולם משום עבודת עבודה זרה. שמע רבי יוחנן וזמר: יפה לימדנו רבי, שבין המשתתחה לעבודה זרה של אכלים – אין להן ביטול לעולם.

פיצד הוא מבטלה? רבי תייה בר אדא אמר: ברזק. והתני רבי תייה: אבני מרקולים שנתפזרו – אין להן ביטול! אמר רבי פנחס: באן בנזרקות לה, וכאן בשאין נזרקות לה. בהדא רבי שמעון ברבי תוה ליה מרקולים גו תקלא, אתא גביה בורגנרה, אמר ליה: בגין דשמעית דארכונא בעי מיעבור תבא למקור, אלא בתיוך דאת קרים אילין כפייא. מן דרימון אזל בעו מיסביננו, אמר ליה: דידי אינון. שמע רבי תייה בר וזה וזמר, ואית לאימיה בר! ולא רבי תייה רבה תניתה? אלא מן דשמעה מיניה, תזק וקבעה.

הלכה ב' מתני' מצא בראשו מעות, פסות או כלים – הרי אילו מותרין. פרבילי ענבים, עטרות של שבילים, ויינות שמנים ומלתות, וכל דבר שפיצא בו קרב על גבי המזבח – אסור.

גמרא אמר רבי יונתן: לא סוף דבר עטרות שיבולים, אלא אפילו עטרות של ונרד. אמר רבי יוסי: לא סוף דבר מרקולים ובראשו מעות, אלא אפילו עבודה זרה שאין לה קנקליו, מצא בתוכה פסות או פלים – הרי אילו מותרין.

[דף כ"ז ע"ב]

הלכה ג' מתני' עבודה זרה שיש בה גנה ומרחץ – נהנין מהן שלא כמזבח, ואין נהנין מהן כמזבח. הנה שלא ושל אחרים – נהנין מהן כמזבח ושלא כמזבח.

גמרא ביני מתניתא, כמזבת הפומרין, ושלא כמזבת הפומרין.

הלליון של עבודה זרה – אסור למוכרו. אם היו מעליו שֶׁכָּר לְמַדִּינָה, אף על פי שעושין בהן צורך לעבודה זרה – מותר למוכרו.

חנות של עבודה זרה – אסור לשוכרה. אם היתה מעלה שֶׁכָּר לְמַדִּינָה, אף על פי שעושין בה צורך לעבודה זרה – מותר לשוכרה.

הגובה לשם עבודה זרה – אסור ליתן לו. אם היתה מעלה שֶׁכָּר לְמַדִּינָה, אף על פי שהוא גובה לשם עבודה זרה – מותר ליתן לו. ומתניתא אמרה כן, הנה שלא ושל אחרים – נהנין מהן כמזבח ושלא כמזבח.

הלכה ד' מתני' עבודה זרה של נכרי – אסורה מיד. ושל ישראל – משתיעבד. נכרי מבטל עבודה זרה שלו ושל ישראל. וישראל אינו מבטל עבודה זרה של נכרי. המבטל עבודה זרה – ביטל משמשיה. ביטל משמשיה – משמשיה מבטליו, והיא אסורה.

גמרא רבי שמעון בן לקיש אמר: באומן שעושה למכור לשוץ – היא מתניתא. שפיון שגמרה, דבר כרי שהשתתה לה. רבי יוסי בעי: אם דבר כרי שהשתתה לה, בְּדֵא תַנְיֵנָה עֲבוּדָה זָרָה שֶׁל נְכָרִי אֲסוּרָה מִיָּד, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שְׂתִיעֵבֵד?

רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: החוצב צלם לעבודה זרה, אף על גב דאת אמר אין קרקע נאסר, מתרין בו על כל סיתות וסיתות. לכשיתלש – לוקה. אמר רבי יוסי: את שמע מינה, העושה צלם לעבודה זרה, אף על גב דאת אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר, מתרין בו על כל קורנם וקורנם. לכשיגמר – לוקה.

עבודה זרה של נכרי – אסורה מיד, לפיכך יש לה ביטול. ושל ישראל – משתיעבד, לפיכך אין לה ביטול. אמר רבי זעירא: לית פאן לפיכה, אלא אין לה ביטול ויש לה ביטול.

עבודה זרה של נכרי – אסורה מיד, דכתיב **אבד תאבדון**, מיד. ושל ישראל – עד שתיעבד, דכתיב **ארוך האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגו'**. לכשישום.

ואית דמחלפין ליה, עבודה זרה של ישראל – אסור מיד, דכתיב ארור האיש. ושל נכרי – עד שתיעבד, דכתיב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים.

רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל שמע לה מן הדא, אם ירשתו כשהוא אלוה – באש תשרפו. ואם לאו, אשר אתם יורשים אותם את אליהם.

[דף כ"ז ע"א]

רבי יוחנן בשם רבי ינאי שמע לה מן הדא לא תחמוד בסף וזהב עליהם. את אין את הומד ולוקח. אחרים הומדים ואת לוקח. רבי יוחנן אמר לבר דרוסי, הות ותפר כל אילין צלמייא דגו דימוסין ונתת ותפר בולחון, פרא חד, ולמה פנ? אמר רבי יוסי בי רבי בון: מפני שנהשד ישראל אחד להיות מקטיר עליו.

רבי חייה בר אשי בשם רב: רבי הנה יתיב מתני לרבי שמעון בריה: הנכרי – מבטל עבודה זרה שלו ושל חבירו. אמר ליה: עד דתהו חילף עלה, פן את תנני תני, הנכרי – מבטל עבודה זרה שלו ושל ישראל. אמר לו: לא בני, עבודה זרה שעבדה ישראל – אין לה ביטול לעולם. ותני פן, רבי שמעון פן מבטל אומר: עבודה זרה שעבדה ישראל – אין לה ביטול לעולם.

רב מתני בשם טעמא דאחז תנניא, ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה. לעולם.

בר קפרא אשכח חד עיוקא צר. חד טלי ארפאי הנה פרי בתריה, הנה מחי ליה, הנה מיכל ליה, הנה אמר ליה רוק עלה, והוא לא מקבל עלוי. אשתין עלה, והוא לא מקבל עלוי. הדא אמרה, נכרי מבטל עבודה זרה שלו ושל חבירו על פרוה. והוא שידע טיב עבודה זרה שלו. הדא אמרה, עבודה זרה שעבדה ישראל – אין לה ביטול לעולם.

ותיעשה כעבודה זרה שהניחה עובדיה ותהא במיליה! אמר רבי יעירא: כל שאילו מאליה היא במיליה – ישראל מבטלה. וכל שאילו מאליה אינה במיליה – אין ישראל מבטלה.

רב אמר: בימוס לא בטיל. הא אם ביטלו – בטל. מחלפת שיטתיה דרב! תמן הוא אמר, מוז, הפותיך בוס לעבודה זרה – נאסר מיד, והכא את אמר הכין? כאן בשקיטור, וכאן בשלא קיטור. ואפילו תימר כאן וכאן בשקיטור, רב כדעתיה, דרב אמר: מוז, הפותיך בוס לעבודה זרה – נאסר מיד.

רב אמר: בימוס לא בטל, הא משמשין בטלו. מחלפה שיטתיה דרב!

[דף כ"ז ע"ב]

תמן אמר רב ששת בשם רב: בשחילכו להם המחלכים בדרך אחרת. והכא הוא אמר הבן! כאן בשקיטור, וכאן בשלא קיטור, ואפילו תימר כאן וכאן בשקיטור, רב כדעתיה, דרב אמר, מוז, הפותיך בוס של עבודה זרה – נאסר מיד.

אמר רבי יוחנן: מצבה – כל שהוא יהודית. מזבח – כל שאבניו מרובות. הוקיה אמר: מצבה, בין שפגמה – ביטלה. מזבח – צריך לפגם כל אבן ואבן. מתניתא דהוקיה פליגא עלוי. נתצת את המזבה, הנח לו. שברת את המצבה, הנח לה.

רבי זעירא, רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה, רבי תייה, רבי בא, רבי לעזר בשם רב הושעיה: בשומו כל אבני מזבח כאבני גר מנפצות. רדוף אהריהם עד שתקעקע ביצתם מן העולם. ברם הכא, שברת המצבה, הנח לה. נתצת המצבה, הנח לה.

כתיב לא תעשו לכם אילים, ופסל ומסכה לא תקימו לכם. לא היא עשייה היא קימה? אמר רבי הילא? עשייה בתחילה. קימה כל שאילו תפל, לא וקימיה.

כתיב ונתצתם את מזבחתם ושברתם את מצבתם. ומניין ליתן את האמור בזה לזה, ואת האמור בזה לזה? אמר רבי בון בר תייה: לצדדין איתאמרת, או שיבור, או גידוע, או נתיצה לכל אחת ואחת.

הלכה ה' מתני' ביצד מבטלה? קטע ראש אוזנה, ראש חוטמה, ראש אצבעיה, פחסה אף על פי שלא חסרה, ביטלה. רקק בפניה, השתיין בפניה, גררה, זרק בה את הצואה – הרי זו אינה בטילה. מכרה או משבנה, רבי אומר: ביטל. וחקמים אומרים: לא ביטל.

גמרא אמר רבי זעירא: הני דתימר בשמכרה מתוך שלום, אכל מכרה מתוך תקפדה, דברי הכל בטילה. והיה בי ירעב והתקצר וקלל במלכו וגו'.

ועורה בר היננה בשם רבי חנניה: בשמכרה לצורך – נחלקו.

[דף כ"ח ע"א]

אכל אם מכרה לעובדה – דברי הכל אינה בטילה. רב ורמיה בשם רב: בשמכרה לעובדיה – נחלקו, אכל אם מכרה לצורך – דברי הכל בטילה היא. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: דברי הכל. רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: במחלוקת. ואתייה דרבי חנינה ברבי יוחנן, ודרב ורמיה בריש לקיש. מאי פדון? בשמכרה לצורך – נחלקו, אכל אם מכרה לעובדיה – דברי הכל אינה בטילה.

הלכה ו' מתני' עבודה זרה שהניחה עובדיה, בשעת שלום – מותרת. בשעת מלחמה – אסורה. בימוסות של מלכים – הרי אילו מותרין, מפני שמעמידין אותן בשעה שהמלכים עוזבין.

גמרא תני: מלחמת יהושע – אסורה, במלחמת יהושע – מותרת. מלחמת דוד – מותרת, במלחמת דוד – אסורה. מלחמת יהושע אסורה, דכתיב בי החרם תחרימם. במלחמת יהושע מותרת, שהיא לשעה. מלחמת דוד מותרת, מה שהיה איתי חגייתי מבטל. במלחמת דוד אסורה, שהיא לעולם.

הלכה ז' מתני' שאלו את הנקנים ברומי, אם אין רצונו בעבודה זרה, מפני מה אינו מבטלה? אמרו להו, אילו לדבר שאין צורך העולם בו היו עובדיה, היה מבטלו, הרי הן עובדין לחמה וללבנה לכוכבים ולמזלות להרים ולגבעות, ואבד עולמו מפני השומים! אמרו להו, אם כן, ואבד דבר שאין צורך העולם בו, ויקיים דבר שאין צורך העולם בו! אמרו להו, אף אנו מחזקים ידי עובדיהן של אילו, ויאמרו, תדעו שהן אלהות, שהרי אילו בטלו ואילו לא בטלו.

גמרא גול זרע וזרע אין סופו לצמח? הבא על אשת איש אין סופו להוליד ממנו? אלא הניחו לעולם שינהיגו במנהגו, שומים שקילקלו עתידין ליתן דין וחסבו.

אמר רבי זעירא: אילו הוה פתיב כמוהם יהיו עובדיהם, קשיא. עובדי החמה פתחו ועובדי הלבנה פלכנה! אלא כמוהם יהיו עשיהם. אמר רבי מנא: אילו פתיב כמוהם יהיו עובדיהם, לא קשיא, דכתיב וחרפה הלבנה ובושה החמה. רב נחמן בשם רבי מנא: עתידה עבודת אלילים להיות באה ורומקת בגני עובדיה, ומביישהו, ובטילה מן העולם. ומה טעם?

[דף כ"ח ע"ב]

יבשו כל עבדי פסל.

רב נחמן בשם רבי מנא: עתידה עבודה זרה להיות באה וכורעת לפני הקדוש ברוך הוא, ובטילה מן העולם. ומה טעם? השתחוו לו כל אלהים.

הלכה ח' מתני' לוקחין גת בעוטה מן הנכרי, אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתוך התפוח, אינו נעשה יין נסוף עד שיירד לבור. ירד לבור, מה שבבור – אסור, והשאר – מותר.

גמרא תני רבי חנן: והוא שלא העלים ישראל את עינו מפניו. אבל אם העלים עינו מפניו, לא ברא. עד דזון, בשתיה נוטל יין וענבים באחת ונותן על התפוח, היה נותן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן, אפילו מן מותר גוממיות שתחת האשכולות אסורות [מותרות] שבצדיהן מותרות [אסורות]. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן: הן עצמן נעשות יין נסוף.

גת שפקקה נכרי מבפנים – אסורה, ומבחוץ – מותרת, שאי אפשר שלא היה שם שיפה אחת מלולה ונוגע בה ומנסף כל הבור.

רב הונא בשם רב:

[דף כ"ט ע"א]

הקילות – בבור. רבי זעירא בעי: בכל אתר לית את עבד הנצוק חיבור, והכא את עבד הנצוק חיבור? סבר רב הונא, נתנסף הבור – נתנסף הקילות, נתנסף הקילות – לא נתנסף הבור.

רבי בא לא אמר כן, אלא נתנסף הבור – לא נתנסף הקילות, נתנסף הקילות – נתנסף הבור. מאי דאמר רב הונא בשם רב: הקילות – בבור, סבר רב הונא, בשם שהבור מתנסף, כך הקילות מתנסף.

תמן אמרי בשם רב: מנעו של נכרי עושה יין נסד. רב נחמן בר יעקב אמר: ובלבד בשותת. ארמיוא נפל לגובא, אתא עובדא קומי רב הונא. אמר: פובשין עליו עד דתזחלון גובה. אמר רבי חנינה: ידא אושימו! אמר: אייתון ניצרון וזלפין מתותי ידיה.

שמעון בר תייה הוה מתני לחייה בר רב: נכרי מאימתי עושה יין נסד? אמר ליה, משידע בטיב עבודה זרה. אפיק רב יאשיה מכילתא, אמר ליה: הדיא דאת אמר, בלוקח ענבים מן הנכרי, אכל הנכרי עצמו, בן יומו עושה יין נסד.

נכרי מהו שיעשה בפיו יין נסד? רב אדא בשם רבי לעזר אמר: אין נכרי עושה יין נסד בפיו. רבי ירמיה בשם רבי אבהו: הנכרי עושה יין נסד בפיו. ותני בן, אגרוניסוס שטעם מן הפוס או מן המיניקת והחזיר לחבית - אסור. על דעתיה דרב אדא בשם רבי לעזר, ירמיה בשם רבי אבהו, ואפילו החזיר ישראל.

הלכה ט' מתני' דורכין עם הנכרי בגת, אכל לא בוצרין עמו. וישראל שהוא עושה בטומאה, לא דורכין ולא בוצרין עמו

[דף כ"ט ע"ב]

אכל מוליכין עמו חביות לגת, ומביאין עמו מן הגת.

גמרא אמר רבי יונה: הדיא דאת אמר, והוא שהילכו עליהן דרוכית שתי וערב, אכל לא הילכו עליהן דרוכית שתי וערב - לא בדא.

רבי יוסי בעי: אם בשחילכו עליהן דרוכית שתי וערב, אפילו במשנה הראשונה דתני: בראשונה היו אומרים: בוצרין עם הנכרי ודורכין עם ישראל מפני שעושה בטומאה, ואין דורכין עם הנכרי. חזרו לומר: אין בוצרין עם הנכרי ואין דורכין עם ישראל שהוא עושה בטומאה, אכל דורכין עם הנכרי, ומסייעין עמו עד שיתעלם מעיניהם. נתעלם מעיניהן - נעשה יין נסד.

מאי טעמא דרבי יונה ויוסי? שכבר ניטמו מהיכשר בצירה. מאי טעמא דרבי יוסי ויונה? טהורים היו דבר תורה, אתה הוא שגזרתה עליהן טומאה.

הייליה דרבי יוסי מהדא, דמר רבי יוסי בשם רבי הילא: בדין היה שיהא אדם פוסט [מטמא] את טבלו דבר תורה, דכתיב ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן, עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו, וכאן, הואיל ואין את יכול ליתנו לאהרן הכהן בכהונתו, רשאי אתה למטאותו.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק רַבִּיעִי

ד, א אין לי אלא מדת פרעניות, שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו, מדת הטוב מנין? אמרת מרבה מדת הטוב ממדת פרעניות על אחת מחמש מאות, במדת הפרעניות כתיב (שמות לד, ז): "ועון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים", במדת הטוב כתיב (שם כ, ו): "ועושה חסד לאלפים", הוי אומר: מרבה מדת הטוב ממדת פרעניות על אחת מחמש מאות. וכן אתה מוצא באברהם, שבמדה שמדד בה מדדו לו, אברהם רץ לפני מלאכי השרת שלש ריצות, שנאמר (בראשית יח, ב): "וירא וירץ לקראתם" וגו' וימחה אברהם האהלה אל שרה וגו', ואל הכקר רץ אברהם אף המקום ברנף הוא רץ לפני בניו שלש ריצות, שנאמר (דברים לג, ב): "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן" וגו', באברהם הוא אומר (בראשית יט, א): "וישפתחו אפים", אף המקום ברנף הוא בשר את בניו לעתיד לבא שנאמר (ישעיהו מט, כג): "והיו מלכים אמניף ושרותיהם מיניקתיף אפים ארץ ישפתחו לך". באברהם הוא אומר (בראשית יח, ד): "יקח נא מעט מים", אף המקום ברנף הוא פרע ונתן לבניו באר במדבר, שהיתה שופעת בכל מחנה ישראל, שנאמר (במדבר כא, יח): "באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם" וגו', מלמד שהולכת על פני כל הדרום ומשקה את פני כל הישימון, שנאמר (שם כא, כ): "ונשקפה על פני הישימון". באברהם הוא אומר (בראשית יח, ד): "והשענו תחת העץ", אף המקום ברנף הוא נתן לבניו שבעה ענני כבוד במדבר, אחד מימנם ואחד משמאלם, ואחד לפנייהם ואחד לאחרייהם, ואחד למעלה מראשיהם

ואחד לשכינה שביניהם, ועמוד ענן שהיה מקדים לפנייהם הורג נחשים ועקרבים, ושוף סירים וקוצים ואטר, ומשפיל להם את הגבוה ומגביה להם את השפל, ועושה להן דרך מישר, דרך סרטיא, מושף והולף, שנאמר (במדבר י, לג): "וארון ברית ה' נוסע לפנייהם" וגו'. וכו' היו משתמשין כל ארבעים שנה שהיו במדבר, שנאמר (שם י, לד): "וענן ה' עליהם יומם" וגו', מה תלמוד לומר (שמות יג, כב): "לא ימיש עמוד הענן יומם", של יום משלים לשל לילה, ושל לילה משלים לשל יום, באברהם הוא אומר (בראשית יח, ה): "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם" וגו', אף המקום ברנף הוא נתן לבניו מן במדבר, שנאמר (במדבר יא, ח): "שטו העם ולקטו וגו' לשד השמן", כיוצא מן הדד שמן, מה דד זה עקר לתינוק והכל טפל, כך היה המן עקר לישראל והכל טפל להם. דבר אחר: מה הדד הזה אפלו תינוק יונק ממנו כל היום אינו מזיק, כך היה המן שאפלו ישראל אוכלו כל היום כלו אינו מזיקן, וכן נעשה למי שאין נחשב עליו, אבל מי שנחשב עליו מתהפך בפיו לכל איזה טעם שירצה, שנאמר: "ויתן להם שאלתם (תהלים קו, טו), ותאותם יביא להם" (שם עח, כט), ולא עוד אלא שירד להם מזון שני אלפים שנה ביום אחד, באברהם מהו אומר: "ואל הכקר רץ אברהם" (בראשית יח, ז), אף המקום ברנף הוא הגיו לבניו שליו מן הים, שנאמר (במדבר יא, ל): "ורוח נסע מאת ה' ויגזו שלוים מן הים" וגו', שתי אמות היתה גבוהה מן הארץ; דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: "ויטש על המחנה כדרך יום כה" (שם יא, לא), מה תלמוד לומר שוב: "ויכדרף יום כה", מלמד שהיתה עולה מן הארץ ועד הרקיע, וחופה

וּחְבֵרוֹם בְּעֵץ וְקָבְעוּ בְּנִילוֹס - נָהָר, כְּדִי שְׁתַּחֲבֹרֵף מִימּוֹ, הֶלֶךְ מִשָּׁה וְעָמַד עַל נִילוֹס - נָהָר, וְאָמַר: יוֹסֵף, יוֹסֵף! הַגִּיעָה הַשְּׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, הֲרִי שְׂכִינָה מִתְעַכֶּבֶת לָךְ, וְיִשְׂרָאֵל מִתְעַכֶּבֶן לָךְ, וְעַנְיָי כְּבוֹד מִתְעַכֶּבֶן לָךְ, אִם אַתָּה מְגַלֶּה אֶת עֲצָמְךָ - מִטֵּב, וְאִם לֹאוּ - נִקְיִים אָנוּ מִשְׁבוּעָה שֶׁהַשְּׁבַעַת אֶת אֲבוֹתֵינוּ, מִיֵּד צָף אָרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְשַׁפֵּת הַיָּם, וְנִטְלוּ מִשָּׁה וּבָא לוֹ. וְאֵל תִּתְמָה, שֶׁהֲרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים - ב ו, ה): "וַיְהִי הָאֶחָד מִפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת הַבְּרִזָּל נָפַל וְגו', וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים אָנָּה נָפַל? וַיֵּרְאוּהוּ אֶת הַמָּקוֹם, וַיִּקְצַב עַץ וַיִּשְׁלַף שָׁמָּה וַיִּצָּף הַבְּרִזָּל"; וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וְחֹמֶר, וַמָּה אֱלִישַׁע תִּלְמִידוֹ שֶׁל אֱלִיהוּ, וְאֱלִיהוּ תִלְמִידוֹ שֶׁל מִשָּׁה, צָף הַבְּרִזָּל מִפְּנֵי, מִשָּׁה רַבּוֹ שֶׁל אֱלִיהוּ, רַבּוֹ שֶׁל אֱלִישַׁע עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, יֵשׁ אוֹמְרִים בְּקַבְרוֹת מְלָכִים הִיָּה יוֹסֵף קַבּוֹר, וְהֶלֶךְ מִשָּׁה וְעָמַד עַל קַבְרֵינֵט שֶׁל מְלָכִים, וְאָמַר: יוֹסֵף, יוֹסֵף! הַגִּיעָה שְׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַגִּיעָה הַשְּׁבוּעָה שֶׁהַשְּׁבַעַתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל, אִם אַתָּה מְגַלֶּה אֶת עֲצָמְךָ - מוֹטֵב. וְאִם לֹאוּ - אָנוּ נִקְיִים מִשְׁבוּעָתְךָ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִדְרַעַז עַל אָרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, נִטְלוּ מִשָּׁה וְהֵבִיאוּ אֶצְלוֹ, וְהָיוּ שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת מִהֶלְכִין, אֶחָד אֲרוֹן קֹדֶשׁ וְאֶחָד אֲרוֹן שֶׁל מַת, וְהָיוּ כָּל עוֹבְרִין וְשׁוֹבִין אוֹמְרִין: מַה טִּבְּחָן שֶׁל שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת הַלָּלוּ? אֲמָרִים: אֶחָד אֲרוֹן קֹדֶשׁ וְאֶחָד שֶׁל מַת. אֲמָרוּ לָהֶם: וְכִי אֶפְשָׁר לְאֲרוֹן קֹדֶשׁ לְהֶלֶךְ עִם אָרוֹנוֹ שֶׁל מַת? אֲמָרוּ לָהֶם: מַת שֶׁבְּאֲרוֹן זֶה - קָיָם כָּל מַה שֶׁכָּתוּב וּמְנַח בְּאֲרוֹן קֹדֶשׁ זֶה.

ד, מִשָּׁה זָכָה בְּעֲצָמוֹת יוֹסֵף, אֵף הוּא לֹא נִתְעַסַּק בּוֹ אֲלֵא הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לד, ו): "וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי" וְגו', מְלַמֵּד שֶׁהָיָה מְטוֹל בְּזָרוּעַ שֶׁל שְׂכִינָה כְּאֲרֻבָּעָה מִלִּין מִחֻלְקוֹ שֶׁל רְאוּבֵן לְחֻלְקוֹ

אֶת גִּלְגַּל הַחֲמָה, וַמָּה תִלְמוּד לומר (שָׁם יא, לא): "וּכְאֲמֻתִים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ", שְׁתֵּי אֲמוֹת הַיָּתֵה נְטוּלָה מִן הָאָרֶץ, שֶׁהִיָּתֵה פּוֹרַחַת וְעוֹלָה עַל רוּם מִן הָאָרֶץ שְׁתֵּי אֲמוֹת, כְּדִי שְׁלֵא יְהוּ מְצֻטְעָרִין עֲלֶיהָ בְּשַׁעַת לְקִיטָּתָהּ, לְהִיּוֹת שׁוֹחִין וְנוֹטְלִין, בְּאַבְרָהָם מִהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ח): "וְהוּא עוֹמֵד עֲלֶיהֶם וְגו', אֵף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הֵגֵן עַל בְּנָיו בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, כג): "וּפִסַּח ה' עַל הַפֶּתַח", בְּאַבְרָהָם מִהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, טז): "וְאַבְרָהָם הוֹלֵךְ עִמָּם לְשִׁלְחָם", אֵף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִלְוָה אֶת בְּנָיו אַרְבַּעִים שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ב, ז): "זֶה אַרְבַּעִים שָׁנָה ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ" וְגו'.

ד, ב, יוֹסֵף זָכָה בְּעֲצָמוֹת אָבִיו, אֵף הוּא לֹא נִתְעַסַּק בּוֹ אֲלֵא מִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג, יט): "וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ", מְלַמֵּד שֶׁכָּל הָעַם הָיוּ עֹסְקִין בְּבִזָּה, וְהוּא עוֹסֵק בְּמִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי י, ח): "חֲכַם לֵב יִקַּח מִצְוֹת" וְגו'. וְאֵלּוֹ לֹא הִיָּה מִשָּׁה מִתְעַסֵּק בּוֹ - לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִין בּוֹ, מַה תִּלְמוּד לומר (יְהוֹשֻׁעַ כד, לב): "וְאֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בְּשָׂכָם", אֲלֵא כִּיּוֹן שָׂרְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת מִשָּׁה שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, אֲמָרוּ: 'הִנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בְּגִדוֹלִים יוֹתֵר מִקְטַנִּים, וְאֵלּוֹ לֹא הִיָּה מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִין בּוֹ, לֹא הָיוּ בְּנָיו מִתְעַסְקִין בּוֹ, מַה תִּלְמוּד לומר (שָׁם): "וַיְהִי לְבְנֵי יוֹסֵף לְנַחֲלָה", אֲלֵא כִּיּוֹן שָׂרְאוּ בְּנָיו אֶת מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ מִתְעַסְקִין בּוֹ, אֲמָרוּ: 'הִנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בְּמִרְבֵּין יוֹתֵר מִן הַמוֹעֲטִין'.

ד, ג, מִנֵּין הִיָּה מִשָּׁה יוֹדַע הֵיכָן יוֹסֵף קַבּוֹר? אֲמָרוּ: סֵרַח בַּת אֲשֶׁר נִשְׁתַּרְיָה מֵאוֹתוֹ הַדּוֹר, הִלְכָה וְאָמְרָה לוֹ: בְּנָהָר נִילוֹס יוֹסֵף קַבּוֹר, שֶׁעָשׂוּ לוֹ מִצְרַיִם שְׁפוּדִין שֶׁל מִתְכַּת,

יד): "כֹּה אָמַר ה' עַל כָּל שְׂכְנֵי הָרָעִים הַנִּגְעִים בַּנְּחֻלָּה" וְגו', אִף הֵן לָקוּ תַחֲלָה, וְהַשָּׂאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם): "הַנִּנְי נִתְשָׁם" וְגו'. נִבְיָאֵי יְרוּשָׁלַיִם הֵן הַתַּחֲחִילוּ בַעֲבֻרָה תַחֲלָה שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָה כג, טו): "כִּי מֵאֵת נִבְיָאֵי יְרוּשָׁלַיִם יֵצְאָה חֲנֻפָּה לְכָל הָאָרֶץ", אִף הֵן לָקוּ תַחֲלָה וְהַשָּׂאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָהוּ כט, כב): "וְלָקַח מֵהֶם קִלְלָה לְכָל גְּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּבְבַל" וְגו'.

ד, הַ כָּשֶׁם שֶׁאֲסוּרָה לְבַעַל כֶּף אֲסוּרָה לְבוֹעֵל, נִמְצְאָת אֹמֵר בְּסוּטָה: שֶׁנִּתְּנָה עֵינֶיהָ בְּמַה שֶׁאֵינָה רְאוּיָה לָהּ, מַה שֶׁבִּקְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ, וּמַה שֶׁבִּידָה נִטַּל מִמֶּנָּה. וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא בְּנִחֻשׁ הַקְּדֻמוֹנֵי שֶׁהִיָּה עָרוֹם מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וְהִנְחֹשׁ הִיָּה עָרוֹם מִכָּל" וְגו', וְנִתַּן עֵינָיו בְּמַה שֶׁאֵינָה רְאוּיָה לוֹ מַה שֶׁבִּקְשָׁה לֹא נִתַּן לוֹ וּמַה שֶׁבִּידוֹ נִטְלוּהוּ הַיִּמְנוֹ, בִּקְשָׁה לְהַרְגֵּ אֶת אָדָם וְלִשְׂאֵת אֶת חַוָּה. אָמַר לוֹ הַמְּקוֹם: אֲנִי אֲמַרְתִּי - תֵּהָא מְלֻךְ עַל כָּל הַבְּהֵמָה וְחַיָּה, וְעַכְשָׁו אֲרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, אֲנִי אֲמַרְתִּי - בְּקוֹמָה וְקוֹפָה תִּלְךְ כְּאָדָם, וְעַכְשָׁו (שם): "עַל גְּחוּנְךָ תִּלְךְ", אֲנִי אֲמַרְתִּי - תֵּאֱכַל מֵאֲכַל אָדָם וְתִשְׁתֶּה מִשְׁקָה אָדָם, וְעַכְשָׁו (שם): "וְעַפְרָ תֵּאֱכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ", אַתָּה בִּקְשָׁתָה לְהַרְגֵּ אֶת אָדָם וְלִשְׂאֵת אֶת חַוָּה, עַכְשָׁו (שם): "וְאֵיכָה אֲשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה", נִמְצְאָת אֹמֵר, מַה שֶׁבִּקְשָׁה לֹא נִתַּן לוֹ וּמַה שֶׁבִּידוֹ נִטַּל מִמֶּנָּה. וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא בְּקִינָה, וְקִרְחָה, וּבִלְעָם, וְדוֹאֵג, וְאַחִיתָפֵל, וְגַחְזִי, וְאַבְשָׁלוֹם, וְאַדוֹנִיָּה, וְהָמָן, שֶׁנִּתְּנוּ עֵינֵיהֶם בְּמַה שֶׁאֵין רְאוּיָה לָהֶם, מַה שֶׁבִּקְשָׁה לֹא נִתַּן לָהֶם וּמַה שֶׁבִּידָם נִטְלוּ הַיִּמְנוֹ.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה, אַ הַמְּקַנָּא לְאַרוּסָתוֹ וְלִשְׁוֹמְרַת יָבָם שְׁלוֹ, אִם מִשְׁנֻכְסָה נִסְתְּרָה - אוֹ שׁוֹתָה אוֹ לֹא

שָׁל גְּד, שְׁמַת בְּתוֹךְ שְׂדֵה שֶׁל רְאוּבֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לב, לו): "וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ וְגו'." וּמִנֵּיין שֶׁנֶּקְבַר בְּתוֹךְ שְׂדֵה נִחֲלָתוֹ שֶׁל גְּד? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, כ): "וְלָגַד אָמַר בְּרוּךְ מִרְחִיב גְּד, וַיֵּרָא רֵאשִׁית לוֹ כִּי שָׁם חִלְקַת מְחוּקָק סִפּוּן." וּמִלֵּאכֵי הַשְּׂרֵת סוּפְדִין, וְאוֹמְרִין לְפָנָיו (שם): "צִדְקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל".

וְכֵן הוּא אֹמֵר בְּסוּטָה (בַּמִּדְבָּר ה, כב): "וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה וְגו' יֵרֶךְ" - מְקוֹם שֶׁהַתַּחֲחִילָה בַעֲבֻרָה תַחֲלָה, מִשָּׁם פְּרַעַנְיּוֹת מִתַּחֲלַת לְבָא עָלֶיהָ. יֵרֶךְ הַתַּחֲחִילָה בַעֲבֻרָה תַחֲלָה וְאַחַר כֶּף בְּטוֹן, לְפִיכֶף תִּלְקָה יֵרֶךְ תַחֲלָה וְאַחַר כֶּף בְּטוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (שם): "וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם". וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא בְּאַנְשֵׁי הַמְּבוּל, אָדָם הַתַּחֲחִיל בַעֲבֻרָה שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ו, ה): "וַיֵּרָא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם בְּאָרֶץ", אִף הֵן לָקוּ תַחֲלָה, וְהַשָּׂאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ז, כג): "וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם" וְגו'. קִטְנֵי סְדוּם הֵן הַתַּחֲחִילוּ בַעֲבֻרָה תַחֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יט, ד): "טָרִם יִשְׁכְּבוּ וְאַנְשֵׁי הָעִיר" וְגו' - אִף הֵן לָקוּ תַחֲלָה וְהַשָּׂאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יט, יא): "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת" וְגו'. פְּרַעַה וְגִדּוּלוֹ מִצְרַיִם - הֵן הַתַּחֲחִילוּ בַעֲבֻרָה תַחֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א, כב): "וַיֵּצֵאוּ פְּרַעַה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבָּן וְגו', אִף הֵן לָקוּ תַחֲלָה וְהַשָּׂאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ז, כט): "וּבִכְהָה וּבְעַמְךָ" וְגו'. מְגֵרָלִים הֵן הַתַּחֲחִילוּ בַעֲבֻרָה תַחֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר יג, לב): "וַיֵּצִיאוּ דַבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אוֹתָהּ" וְגו', הֵן לָקוּ תַחֲלָה וְהַשָּׂאָר לֹא פָּלְטוּ, הֵן לָקוּ תַחֲלָה דְכֻתִּיב (בַּמִּדְבָּר יד, לו): "וַיִּמְתּוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דַבַּת הָאָרֶץ", וְהַשָּׂאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם יד, לה): "אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי אִם לֹא זֹאת אֲעֲשֶׂה" וְגו'. שְׂכְנֵי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל הַתַּחֲחִילוּ בַעֲבֻרָה תַחֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָה יב,

נוטלת כתבה. הרוכא שנסא עקרה וזקנה, ויש לו אשה ובנים – או שותות או לא נוטלות כתבה. מעברת עצמו ומינקת עצמו – או שותות או לא נוטלות כתבה.

הב כהנת לויא וישראלית שנסאו לכהן ולוי וישראל, ממזרת למזור, נתניה לנתין, ואשת גר לגר, ועבר משחרר ואילונית – או שותות או נוטלות כתבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אילונית לא שותה ולא נוטלת כתבה, שנאמר (במדבר ה): "ונקתה ונזרעה זרע" – שראוי לזרוע, פרט לאילונית שאינה ראויה לזרוע. אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, ועד שלא כנסה נסתרה – לא שותות ולא נוטלות כתבה. הרוכא שנסא עקרה וזקנה, ואין לו אשה ובנים – לא שותות ולא נוטלות כתבה. מעברת חברו ומינקת חברו – לא שותות ולא נוטלות כתבה. רבי אלעזר אומר: יכול הוא להפרישה ולהחזירה אחר זמן.

הג על ידי כל עריות מקנאין, חוץ מן הקטן ומי שאינו איש. רבי יוסי אומר: ישקנה, שמא נתפקח החרש, ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן, או שהלך בעלה למדינת הים, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים – ישקנה.

הד המסוללת בכנה קטן והערה בה; בית שמאי אומרים: פסלה מן הפהונה. ובית הלל מכשירין. עד אומר נטמאת, ועד אומר לא נטמאת, אשה אומרת נטמאת, ואשה אומרת לא נטמאת – או שותות ולא נוטלות כתבה. רבי יהודה אומר: לא כל הימנו עד אחד להפסידה כתבתה, אלא עד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת, שנים אומרים נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת, בטל יחיד במעוטו.

הה, היה רבי מאיר אומר: כשם שדעות במאכל, כך דעות בנשים, יש לה אדם שהזכוב עובר על גבי כוסו מניחו ואינו טועמו – זה חלק רע בנשים, שנתן עיניו באשתו לגרשה. יש לה אדם שהזכוב שוכן בתוך כוסו, וזורקו ואין שותהו – כגון פפוס בן יהודה שנעל דלת בפני אשתו ויצא. ויש לה אדם שהזכוב נופל בתוך כוסו, וזורקו ושותהו – זו מדת כל אדם, שרואה את אשתו שמדברת עם שכניה ועם קרובותיה ומניחה. יש לה אדם שהזכוב נופל לתוך תמחוי שלו, נוטלו ומוצצו, וזורקו, ואוכל את מה שבתוכה – זו מדת אדם רשע. שרואה את אשתו יוצאת, וראשה פרוע, יוצאת ויצדיקה פרומין, לבה גס בעברה, יוצאת וטוה בשוק, רצת ומשחקת עם כל אדם – מצוה לגרשה שנאמר (דברים כד): "כי יקח איש אשה ובעלה יוצאה מביתו והיתה לאיש אחר" – הכתוב קראו 'אחר', שאינו בן זוגו של ראשון, הראשון הוציאה מפני עברה, בא זה ונתקל בה, אם זכה השני לשמים – מוציאה מתחת ידו. אם לאו – לסוף קוברתו, שנאמר (שם): "או כי ימות האיש האחרון" וגו', כדאי האיש הזה למיתה, שכנס אשה זו לביתו, הנותן עיניו באשתו שתמות ויירשנה, או שתמות וישא את אחותה, לסוף שקוברתו. וכן היא שנתנה עיניה בעלה, שימות ותנשא לאחר – סוף שקוברתה.

הו, המקדש את האשה מפני שהוא בוש מאחיה מקרוביה, לסוף שקוברתו. וכן האשה שנתקדשה לו מפני שהיא בושה מאביו, מאחיו מקרוביו לסוף שקוברתה, היה רבי מאיר אומר: הנושא אשה שאינה הוגנת לו עובר משום חמשה לאוין, משום (ויקרא יט): "בל תקם", משום "בל תטר", "לא תשנא את אחיך בלבבך", "ואהבת לרעך

כְּמוֹךְ, (וַיִּקְרָא כה): "וַיְחִי אַחִיךָ עִמָּךְ", וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמִּבְטֵל פְּרִיָה וּרְבִיָה מִן הָעוֹלָם.

הַזֵּה הָאוֹמֶרֶת לְבַעֲלָהּ: 'הַשְּׁמַיִם בִּינִי לְבִינְךָ' – יַעֲשֶׂה דְרָךְ בְּקֶשֶׁה בִּינִיָּהוּן, שְׁכַן מְצִינּוּ בְּשָׂרָה אֲמַנּוּ, שְׁאִמְרָה לְאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית טז): "יִשְׁפֹּט ה' בֵּינִי וּבִינְךָ", אֶלָּא כִּף אִמְרָה לוֹ (בְּרֵאשִׁית כא): גֵּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ, מִלְּמַד שְׁהֵיִתָּה שָׂרָה אֲמַנּוּ רוֹאֵה אֵת יִשְׁמַעֲאֵל בּוֹנֵה בְּמִסִּין וְצַד חֲגֹבִין וּמִקְטִירִין לְעַבּוֹדַת כּוֹכָבִים. אִמְרָה: שְׁמָא יִלְמַד יִצְחָק בְּנֵי כָף, וְיִלְךְ וְיַעֲבֹד כָּף, וְנִמְצָא שֵׁם שְׁמַיִם מִתְחַלֵּל בְּדָכְר. אִמֵּר לָהּ: לְאַחַר שְׂזֻכִין לוֹ לְאָדָם חֲבִין לוֹ? לְאַחַר שְׁעֲשִׂינוּהָ מִלְכָּה, אַחַר שְׁעֲשִׂינוּהָ גְבִירָה, וְהִכְנַסְנוּהָ לְגִדְלָה זֶה – נִטְרַדְנָה מִתּוֹךְ בְּתִינּוּ? מַה הִבְרִיּוֹת אוֹמְרוֹת עֲלִינוּ? לֹא נִמְצָא שֵׁם שְׁמַיִם מִתְחַלֵּל בְּדָכְר?! אִמְרָה לוֹ: הוֹאִיל וְאַתָּה אוֹמֵר חֲלוּל הַשֵּׁם בְּדָכְר הַזֶּה – יִכְרִיעַ הַמָּקוֹם בֵּין דְּכָרֵי לְדְּכָרֵי, הַכְרִיעַ הַמָּקוֹם בֵּין דְּכָרֵי לְדְּכָרֵי, שְׁנֵאֲמַר (שֵׁם): "כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֲלִיךָ שָׂרָה שָׁמַע בְּקוֹלָהּ", שְׁאִין תִּלְמוּד לומר 'כָּל', וְמַה תִּלְמוּד לומר 'כָּל'? מִלְּמַד שְׁהַכְרִיעַ לְשִׁנְיָה וְהַכְרִיעַ לְרֵאשׁוֹנָה, מַה שְׁנִיָּה עַל אוֹדוֹת הַגֵּר, אִף הִרְאוּנָה עַל אוֹדוֹת הַגֵּר.

הַח דְּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: "וְכָל כְּלֵי תְרַשׁ וְגו' יִטְמָא" (וַיִּקְרָא יא), אֵינּוּ אוֹמֵר 'טְמָא' אֶלָּא "יִטְמָא" – לְטְמָא אַחֲרִים, לְלַמַּד כִּכֹּר שְׁנֵי שְׁמִטְמָא אֵת הַשְּׁלִישִׁי, כִּיצַד? תַּגּוּר תַּחֲלָה כִּכֹּר הַנוֹגֵעַ בְּכֹכֵר שְׁלִישִׁי. אִמֵּר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כִּף הָיָה דוֹרֵשׁ יְהוּדָה בֶּן פְּטִירִי: "וּמִדַּתֶּם מִחוּץ לְעִיר" וְגו' (בְּמִדְבָּר לה). וּמִקְרָא אַחַד אוֹמֵר: "מִקְרִי הָעִיר וְחוּצָה אֶלְף אִמָּה סְבִיב", אִי אֶפְשֵׁר לומר 'אַלְפִים בְּאִמָּה', שְׁכֹכֵר נֹאמֵר 'אַלְף אִמָּה', וְאִי אֶפְשֵׁר לומר 'אַלְף אִמָּה' שְׁכֹכֵר נֹאמֵר 'אַלְפִים בְּאִמָּה',

וְלָמָּה נֹאמֵר 'אַלְף אִמָּה'? וְלָמָּה נֹאמֵר 'אַלְפִים בְּאִמָּה'? אֶלָּא 'אַלְף אִמָּה' – מִגְרֵשׁ, 'אַלְפִים' – תַּחּוּם שַׁבַּת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנֵי שֵׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֲלִפִים אִמָּה תַּחּוּם עֲרֵי הַלְוִיִּם, צֵא מִהֵן אֶלְף אִמָּה מִגְרֵשׁ, נִמְצָא רַבִּיעַ מִגְרֵשׁ וְהַשְּׂאָר שְׂדוֹת וְכַרְמִים.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שִׁישִׁי

ו, א רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם כֶּן פְּטִירִי: הַרִי הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב כז, ב): "חִי אֵל הַסִּיר מִשְׁפְּטֵי וְגו'"; לְלַמַּד, שְׁאִין אָדָם נוֹדֵר בְּחִיי הַמְּלָךְ, אֶלָּא אִם כֶּן אוֹהֵב אֵת הַמְּלָךְ. מִשֵּׁם רַבִּי נֶתָן אוֹמֵר: הַרִי הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב יג, טז): "גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה". רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נֹאמֵר "יֵרָא אֱלֹהִים" בְּאַבְרָהָם, וְנֹאמֵר "יֵרָא אֱלֹהִים" בְּאִיּוֹב, מַה "יֵרָא אֱלֹהִים" הָאִמּוֹר בְּאַבְרָהָם – מֵאַהֲבָה עֲשֶׂה, אִף "יֵרָא אֱלֹהִים" הָאִמּוֹר בְּאִיּוֹב – מֵאַהֲבָה עֲשֶׂה. וְשְׂאָר כָּל הַתְּרַעוּמוֹת הָאִמּוֹר בְּפָרָשָׁה – לֹא נֹאמְרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ הַמּוֹרָא.

ו, ב דְּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: בְּשַׁעֲהָ שְׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם, בְּקֶשֶׁוּ לומר שִׁירָה, שְׂרַתָּה עֲלִיהֶן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאָמְרוּ שִׁירָה, כִּיצַד אָמְרוּ שִׁירָה? כְּגִדּוֹל הַמִּקְרָא אֵת הַהֵלֵל בְּבֵית הַכְּנָסֶת וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו עַל כָּל עֲוִין וְעֲוִין, מִשֶּׁה אָמַר (שְׁמוֹת טו): "אֲשִׁירָה לָהּ", וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו "אֲשִׁירָה לָהּ", מִשֶּׁה אָמַר: "עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה" וְהֵן אָמְרוּ: "אֲשִׁירָה לָהּ", מִשֶּׁה אָמַר: "ה' אִישׁ מִלְחָמָה" וְגו'. וְהֵן אָמְרוּ: "אֲשִׁירָה לָהּ". רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנֵי שֵׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: כְּקַטָּן שְׁקוֹרָא אֵת הַהֵלֵל בְּבֵית הַסֶּפֶר, וְעוֹנִין אַחֲרָיו עַל כָּל דְּכָר וְדָכְר. מִשֶּׁה אָמַר: אֲשִׁירָה לָהּ, וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ: אֲשִׁירָה לָהּ, מִשֶּׁה אָמַר: עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה. וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּ: "עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה". מִשֶּׁה אָמַר: "ה' אִישׁ מִלְחָמָה" וְגו'. רַבִּי נַחֲמִיָה אוֹמֵר: כְּסוֹפֵר הַפּוֹרֵס שְׁמַע בְּבֵית הַכְּנָסֶת, שְׁנֵאֲמַר: "אִז

יִשִּׁיר מִשֶּׁה לְאָמֵר. וּמַה תְּלַמּוּד לְדַמֵּר
 "לְאָמֵר"? מְלַמֵּד שֶׁהִיָּה מִשֶּׁה פּוֹתַח תַּחֲלָה
 בְּדָבָר, וַיִּשְׂרָאֵל עֹנִיָּן אַחֲרָיו וּגְוֹמְרִין עִמּוֹ.
 מִשֶּׁה אָמַר "אָז יִשִּׁיר". וַיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ:
 "אֲשִׁירָה לָּהּ כִּי גָאָה גָאָה" וְגו'. מִשֶּׁה אָמַר:
 "עֲזִי וְזַמְרַתָּה", וַיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ: "זֶה אֵלֵי
 וְאֲנֹהוּ". מִשֶּׁה אָמַר: "ה' אִישׁ מִלְחָמָה",
 וַיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ: "ה' שָׁמוֹ". רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי
 אָמַר: כִּיִּן שַׁעֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם, וְרָאוּ אֶת
 אוֹיְבֵיהֶם פְּגָרִים מְתִים וּמְטַלִּין עַל שַׁפְתֵּי הַיָּם,
 אָמְרוּ כֻלָּם שִׁירָה, עוֹלָל מְטַל בֵּין בְּרַכֵּי אִמּוֹ,
 כִּיִּן שָׂרָאָה אֶת הַשְּׂכִינָה, הַגְּבִיָּה עוֹלֵל צוֹאָרוֹ
 וְתִינוּק שָׁמַט פִּיּו מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, וְעָנּוּ כֻלָּם
 שִׁירָה, וְאָמְרוּ: "זֶה אֵלֵי וְאֲנֹהוּ". הִיָּה רַבִּי
 מֵאִיר אָמַר: מִנִּין שָׁאֲפֵלוּ עֶבְרִין שְׁבַמְעִי
 אִמְּן אָמְרוּ שִׁירָה עַל הַיָּם? שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים
 סח, כז): "בְּמִקְהָלוֹת בְּרָכּוּ אֱלֹהִים ה'
 מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל". וּמִנִּין שְׁתִּינוּק שָׁמַט דָּד
 מִפִּיּו וְאָמַר שִׁירָה? שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים ח, ג):
 "מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים" וְגו'. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה
 הַצִּיצוֹ מִלְּאֲכֵי הַשֶּׁרֶת, קִשְׂרוּ קֶטְגוֹר לִפְנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּשַׁעָה שְׁבָרָא אָדָם
 הָרֵאשׁוֹן, וְאָמְרוּ לִפְנֵיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם
 (שָׁם): "מַה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְגו' וְתַחֲסֶרְהוּ
 מֵעַט מֵאֱלֹהִים וְגו' תִּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיךְ
 צָנָה וְאֶלְפִים וְגו' צַפּוֹר שָׁמִים" וְגו'. בְּאוֹתָהּ
 שַׁעָה אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִלְּאֲכֵי
 הַשֶּׁרֶת: בּוֹאוּ וְרָאוּ שִׁירָה שְׁבַנִּי אוֹמְרִין לִפְנֵי,
 אִף הֵן כִּיִּן שָׂרָאוּ אָמְרוּ גַם כֵּן שִׁירָה, מַה
 שִׁירָה אָמְרוּ? "ה' אֲדוֹנֵינוּ מַה אֲדִיר שִׁמְךָ
 בְּכָל הָאָרֶץ וְגו', מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּוִּנְקִים וְגו' ה'
 אֲדוֹנֵינוּ" וְגו' (תְּהִלִּים ח, ב). רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
 מִנְסִיָּא אָמַר: לֹא נִאֲמְרָה פְּרָשָׁה זֹאת אֶלָּא עַל
 יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם לְעִנְיָן עֲקֵדָה.

וְגַם אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: אַרְבַּעַה
 דְּבָרִים הֵיָּה רַבִּי עֲקִיבָא דוֹרֵשׁ, וּדְבָרֵי גֵרָאִין
 מְדַבְּרֵי. דְּרֵשׁ רַבִּי עֲקִיבָא (בְּרֵאשִׁית כֵּא, ט):

"וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצִרִית אֲשֶׁר יָלְדָה
 לְאַבְרָהָם מִצְחָק" – אֵינן צְחוק הָאָמֹר כָּאֵין
 אֶלָּא עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת לא):
 "וַיִּשָּׁב הָעַם לְאָכַל וְשָׂתוּ וַיִּקְוּמוּ לְצַחֵק" –
 מְלַמֵּד שֶׁהִיָּתָה אֲמִנּוּ שָׂרָה רוֹאָה אֶת
 יִשְׁמַעֵאל שֶׁהִיָּה בּוֹנֵה בְּמִסִּין וְצָד חֲגָבִים,
 וּמַעֲלָה וּמִקְטִיר קְטֻרֶת לְעֲבוּדַת כּוֹכְבִים. רַבִּי
 אֶלְיעֶזֶר בֶּנּוּ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אָמַר: אֵינן
 צְחוק הָאָמֹר כָּאֵין אֶלָּא גְלוּי עֲרִיוֹת, שְׁנֵאָמַר
 (בְּרֵאשִׁית ט): "כֹּא אֵלֵי הָעֶבֶד וְגו' לְצַחֵק
 בֵּי", מְלַמֵּד שֶׁהִיָּתָה שָׂרָה אֲמִנּוּ רוֹאָה אֶת
 יִשְׁמַעֵאל מִכְּבֹשׁ אֶת הָאָמוֹת, וּמַעֲנָה אֶת
 הַנְּשִׁים. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אָמַר: אֵינן לְשׁוֹן צְחוק
 אֶלָּא שְׁפִיכוֹת דְּמִים, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹאל ב ב):
 "וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל יוֹאָב יְקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים
 וַיִּשְׁחָקוּ לִפְנֵינוּ וְגו' וַיִּקְוּמוּ וַיַּעֲבְרוּ בְּמִסְפָּר
 וְגו', וַיִּחְזִיקוּ אִישׁ בְּרֵאשׁ רַעְהוּ וַחֲרָבוֹ בְּצַד
 רַעְהוּ וַיִּפְּלוּ יַחֲדָיו"; מְלַמֵּד שֶׁהִיָּתָה אֲמִנּוּ
 שָׂרָה רוֹאָה אֶת יִשְׁמַעֵאל נוֹטֵל קֶשֶׁת וְחַצִּים,
 וּמְזַרְק כִּלְפֵי יִצְחָק שְׁנֵאָמַר (מִשְׁלֵי כו):
 "כְּמַתְּלֵהָ הַיְיֹרָה זָקִים וְגו' כֵּן אִישׁ רָמָה
 אֶת רַעְהוּ" וְגו'. וְאֵינן אָמַר, חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
 שֶׁהִיָּה בְּבִיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צָדִיק הֵהוּא כֶּף.
 אֶפְשָׁר מִי שְׁנֵאָמַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית יח): "כִּי
 יִדְעֹתִי לְמַעַן אֲשֶׁר יִצָּנָה" וְגו' – יְהֵא בְּבִיתוֹ
 עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, גְלוּי עֲרִיוֹת וּשְׁפִיכוֹת
 דְּמִים?! אֶלָּא אֵינן צְחוק הָאָמֹר כָּאֵין אֶלָּא
 לְעִנְיָן יְרוּשָׁה, שְׁכֻשְׁנוּלָד אֲבִינוּ יִצְחָק
 לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ, הֵיּוּ הַכֵּל שְׁמַחִין וְאוֹמְרִין:
 נוֹלָד בֶּן לְאַבְרָהָם! נוֹלָד בֶּן לְאַבְרָהָם! נוֹחַל
 אֶת הָעוֹלָם וְנוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים! וְהִיָּה
 יִשְׁמַעֵאל מִצְחָק בְּדַעְתּוֹ, וְאוֹמַר: אֵל תְּהוּ
 שׁוֹטֵם! אֵל תְּהוּ שׁוֹטֵם! אֲנִי בְכוֹר וְאֲנִי
 נוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים! שְׁמַתְּשׁוּבַת הַדְּבָר אֶתָּה
 לְמַד, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית כא): "כִּי לֹא יִירָשׁ
 בֶּן הָאָמָה" וְגו' וְרוֹאָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי מְדַבְּרֵי
 רַבִּי עֲקִיבָא.

בְּהֵמָה דְקָה - יֹאמְרוּ: בְּשֵׁר חַיָּה וְעוֹף אָנוּ מְבַקְשִׁים! אִם תִּתֵּן לָהֶם בְּשֵׁר חַיָּה וְעוֹפוֹת - יֹאמְרוּ: בְּשֵׁר דְגִים וְחַגְבִּים אָנוּ מְבַקְשִׁים! שְׁנֹאֲמַר (שָׁם): "הֵצֵאן וּבִקֵּר יִשְׁחַט לָהֶם". הַשִּׁיבְתוּ רִוּחַ הַקֹּדֶשׁ (שָׁם): "עֲתָה תִרְאֶה הַיְקַרְף דְּבָרֵי אִם לֹא"; וְרוּאָה אָנִי אֶת דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

וְהַ דְרִשׁ רַבִּי עֲקִיבָא הָרִי הוּא אוֹמֵר (יְחֻזְקָאֵל לֵג) בֵּן אָדָם יוֹשְׁבֵי הַחֲרוּבוֹת הָאֵלֶּה וְגו' וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וְחֹמֵר וּמָה אַבְרָהָם שְׁלֹא עִבַד אֶלֶּא אֵלֹוֹהַ אַחַד יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ אָנוּ שְׁעוּבְדִין אֵלֵהוּ הַרְבֵּה אֵינוּ דִין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ.

וְרַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: וּמָה אַבְרָהָם שְׁלֹא הָיָה לוֹ אֶלֶּא בֵּן אַחַד, וְהַקְרִיבוּ - יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ. אָנוּ שְׁמַקְרִיבִין בְּנֵינוּ לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים - אֵינוּ דִין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: וּמָה אַבְרָהָם שְׁלֹא הָיָה לוֹ בְּמֵי תִלּוֹת - יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ, אָנוּ שִׁישׁ לָנוּ בְּמֵי תִלּוֹת, אֵינוּ דִין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ? וְאָנִי אוֹמֵר: וּמָה אַבְרָהָם שְׁלֹא נִצְטוּהַ אֶלֶּא מִצְוָה יְחִידִית - יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ, אָנוּ שְׁנִצְטוּיֵנוּ עַל כָּל מִצְוֹת, אֵינוּ דִין שְׁנִירֵשׁ אֶת הָאָרֶץ? תַּדַּע, שְׁכַן תְּשַׁמַּע מִתְּשׁוּבָה שֶׁהַנְּבִיא מְשִׁיבֵן אֶתְהַ לְמַד, שְׁנֹאֲמַר (יְחֻזְקָאֵל לֵג): "כֹּה אָמַר ה' עַל הַדָּם תֹּאכְלוּ וְגו' עֲמַדְתֶּם עַל חֲרָבְכֶם וְגו' וְהָאָרֶץ תִּירְשׁוּ". "עַל הַדָּם תֹּאכְלוּ" - זֶה אָבַר מִן הַחַי. "וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גְּלוּלֵיכֶם" - זֶה עִבּוּדַת כּוֹכְבִים. "וְדָם תִּשְׁפְּכוּ" - זֶה שְׁפִיכוֹת דָּמִים. "עֲמַדְתֶּם עַל חֲרָבְכֶם" - זֶה עֲנוּי הַדִּין וְגוּל. "עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה" - זֶה מִשְׁכַּב זְכוּר. "וְאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ רֵעֵהוּ טְמֵאתֶם" - זֶה גְלוּי עֲרוּהַ. וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וְחֹמֵר, וּמָה שְׁבַע מִצְוֹת שְׁנִצְטוּ עֲלֵיהֶן בְּנֵי נֹחַ - לֹא עֲשִׂיתֶן לְפָנַי,

וְדַרְשׁ רַבִּי עֲקִיבָא (בְּמִדְבָר יֹא): "הֵצֵאן וּבִקֵּר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצֵּא לָהֶם". וְכִי מְסַפֵּיק לָהֶם "אִם אֶת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאֶסֶף" וְגו', וְכִי הוּא מְסַפֵּיק לָהֶם, כְּגוֹן שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא יֹב): "וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שָׁה", וְכִי אֵיזָה קֶשֶׁה? זֶה, אוֹ (בְּמִדְבָר כֹּה): "שְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים"? הֲרִי אוֹמֵר: זֶה קֶשֶׁה יוֹתֵר מִשְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים, אֶלֶּא שְׁמַחֲלֵל שָׁם שָׁמַיִם בְּסִתֵּר - מְחַסְכִּין עָלָיו. בְּגִלּוּי - נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ. וְזֶה שְׁבַסְתֵּר חִסְדָּךְ עָלָיו הַמְקוֹם, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִף זֶה שְׁבַסְתֵּר לֹא חִסְדָּךְ עָלָיו הַמְקוֹם, שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָר יֹא): "עֲתָה תִרְאֶה הַיְקַרְף דְּבָרֵי אִם לֹא", וְאָנִי אוֹמֵר: חֵס וְשְׁלוֹם שֶׁתַּעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל צְדִיק זֶה, שִׁיאֵמַר אֵין הַמְקוֹם מְסַפֵּיק לְתַת לָנוּ וּלְבַהֲמַתְנוּ, אֶפְשָׁר לְמִי שְׁנֹאֲמַר בּוֹ (בְּמִדְבָר יֹב): "לֹא כֵן עִבְדֵי מֹשֶׁה" וְגו' תַּעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שִׁיאֵמַר אֵין הַמְקוֹם מְסַפֵּיק לָנוּ וּלְבַהֲמַתְנוּ? וְהֵלֵא כְּשֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, נִהַר נִילוּס מְסַפֵּיק דְגִים לָהֶם וְלַמִּצְרַיִם, מְסַפֵּיק בְּהַמּוֹת לָהֶם וְלַמִּצְרַיִם, אֶלֶּא לְעַנְיֵן שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָר יֹא): "לֹא יוֹם אַחַד תֹּאכְלוּן וְגו' עַד תִּדְשׁ יָמַי", אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! כִּף הִגּוֹן לָהֶם שֶׁתִּתֵּן לָהֶם וְתִמְתֵּם? אוֹמְרִים לְאָדָם: 'טוֹל כְּפֹר וְרַד לְשָׂאוֹל'? אוֹמְרִים לְחֹמֵר: 'טוֹל כּוֹר שְׁעוּרִין וְנַחֲתַף אֶת רֹאשְׁךָ'? יֵהָא אוֹמְרִים עָלַי וְעָלֶיךָ: אֵין בְּשֵׁר מוֹצֵאת? אָמַר לוֹ: וְכִי הִגּוֹן לָהֶם שִׁיאֵמְרוּ, אֵין הַמְקוֹם מְסַפֵּיק לָנוּ וּלְבַהֲמַתְנוּ? אֶלֶּא יֹאבֵד הֵן וְאֶלֶף כִּיּוֹצֵא בְּהֵן, וְלֹא תִהְיֶה יְדֵי קֶצֶרָה לְפָנַי אֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת, שְׁנֹאֲמַר (שָׁם): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִיד ה' תִּקְצֹר" וְגו'. רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הִנְשִׂיא אוֹמֵר: אֵי אֶפְשָׁר לְעַמֵּד עַל תְּפִלְתֶּם, אִם תִּתֵּן לָהֶם בְּשֵׁר בְּהֵמָה גֶסֶה - יֹאמְרוּ: בְּשֵׁר בְּהֵמָה דְקָה בְּקִשְׁנוּ! תִּתֵּן לָהֶם בְּשֵׁר

ואתם אומרים נירש את הארץ? ורואה אני את דברי מדברי רבי עקיבא.

ו, ז דרש רבי עקיבא: הרי הוא אומר (זכריה ח): "כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי" וגו'. "צום הרביעי" – זה תשעה בתמוז, שבו הבקעה העיר, שנאמר: "ביום הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא היה להם לעם הארץ ותבקע העיר". ולמה נקרא שמו רביעי? שהוא רביעי לתחדשים. "צום החמישי" – זה תשעה באב, יום שנשרף בו בית אלקיננו, ולמה נקרא שמו חמישי? שהוא חמישי לתחדשים. "צום השביעי" – זה שלשה בתשרי, יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם שהרגו ישמעאל בן נתניה. ללמדך, שקשה מיתתן של צדיקים לפני המקום כחרבן בית המקדש, ולמה נקרא שמו שביעי? שהוא שביעי לתחדשים. ומי הרגו? ישמעאל בן נתניה, שקשה מיתתן של צדיקים לפני המקום כחרבן בית המקדש. "צום העשירי" – זה עשרה בטבת, יום שבו סמך מלך בבל את ידו על ירושלים, שנאמר (יחזקאל כד): "ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי וגו' בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים". ולמה נקרא שמו העשירי? עשירי לתחדשים, ולמה נכתב כאן, והלא היה ראוי זה לכתב ראשון? אלא לסדר החדשים כתקונן, ואני איני אומר כן, אלא "צום העשירי" – זה חמשה בטבת, שבו באתה שמועה לבני גולה שנאמר (יחזקאל לג): "ויהי בשתי עשרה שנה בעשירי בחמישי לחדש לגלותנו בא אלי הפליט לאמר הכתה העיר", ועשו יום שמועה כיום שרפה, ונראין דברי מדבריו, שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון ועל אחרון, והוא אומר על ראשון אחרון ועל

אחרון ראשון, אלא שהוא מונה לסדר חדשים, ואני מונה לסדר פרעניות.

מסכת סוטה פרק שביעי

ז, א שבועות העדות והדינים הנאמר בכל לשון שהן שומעים, ואמרו לו 'אמן' – הרי אלו חייבין שבועת הדינין, כיצד? הרי מי שנתחייב שבועה לחברו, אומרין לו: הוי יודע שכל העולם כלו נודעו כשאמר הקדוש ברוך הוא בסניי (שמות כ): "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא", וכל עברות שבתורה כתוב בהן: "ונקה", וכאן נאמר "לא ינקה". וכל עברות שבתורה נפרעין ממנו וממשפחתו ומכל העולם, ויהא עון העולם כלו תלוי בו, שנאמר (הושע ד): "אלה וכחש וגו' על כן תאכל הארץ", כל עברות שבתורה נפרעין ממנו, וזו ממנו ומקרוכיו, שנאמר (קהלת ה): "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך", ואין בשרו אלא קרובו, שנאמר (ישעיהו נח): "ומבשרך אל תתעלם". וכל עברות שבתורה נפרעין ממנו, וזו נפרעין ממנו ומכל העולם, ויהא עון העולם כלו תלוי בו, שנאמר: "אלה וכחש וגו', וכתיב: "מפני אלה אכלה הארץ על כן תאכל הארץ ואמלל כל יושבי בה", וכל עברות שבתורה, אם יש לו – תולין לו לשנים ושלשה דורות, וזו נפרעין ממנו לאלתר, שנאמר (זכריה ה, ד): "הוצאתיה נאם ה' צבאות וכאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו". הוצאתיה וכאה אל בית הגנב" – זה הגונב דעת הבריות שאין לו ממון אצל חברו, וטוענו ומשביעו, וגונב דעת הבריות. "ואל בית הנשבע בשמי לשקר" – כמשמעו. כל עברות שבתורה בממונו, זה בממונו ובגופו, שנאמר (שם): "ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת

אֲבָנִיו"; בא וְרָאָה, דְּבָרִים שְׁאִין הָאֵשׁ וְהַמַּיִם מְכַלָּה אוֹתָן שְׂבוּעַת שְׁקָר מְכַלָּה אוֹתָן, כָּל עֲבֵרוֹת שְׂבִתוֹרָה – בְּמַמוֹנוֹ, וְזֶה בְּמַמוֹנוֹ וּבְגוֹפוֹ, שְׁנֵאמַר: "וְכַלְתּוּ וְאֵת עֲצָיו" וְגו'.

ז, ב אם אָמַר: 'אֵינִי נֹשֵׁב' – פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִיָּד, וְאִם אָמַר: 'הֲרִינִי נֹשֵׁב', הָעוֹמְדִים שָׁם אוֹמְרִים זֶה לְזֶה (בְּמִדְבָּר טז): "סוּרוּ נָא מֵעַל אֲהֵלֵי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה".

ז, ג וּמִשְׂבִּיעִין אוֹתוֹ בְּשִׂבוּעָה הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית כד): "וְאִשְׁבִּיעֶךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ", וְכִשְׂמִשְׂבִּיעִים אוֹתוֹ אוֹמְרִין לוֹ: הֲוֵי יוֹדֵעַ שְׂלֵא עַל דַּעְתְּךָ אָנוּ מִשְׂבִּיעִין אוֹתְךָ, אֲלֵא עַל דַּעַת הַמְּקוֹם וְדַעַת בֵּית דִּין, שְׁכֵּן מְצִינּוֹ בְּמִשְׁה רַבְּנוּ, כְּשֶׁהִשְׁבִּיעַ מִשְׁה אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵרְבוֹת מוֹאָב, אָמַר לָהֶם: לֹא עַל תְּנֵאִי שְׂבִלְכַבְכֶּם אֲנִי מִשְׂבִּיעַ אֶתְכֶם, אֲלֵא עַל תְּנֵאִי שְׂבִלְכַבְּנוּ, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים כט): "וְלֹא אֶתְכֶם לְבַדְכֶם וְגו' כִּי אֵת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְאֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה", אֵין לִי אֲלֵא אֶתְכֶם, מִנִּין לְדוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְלִגְרָם שְׂנֵתוֹסְפוּ עֲלֵיכֶם. תְּלַמּוּד לּוֹמַר "וְלֹא אֶתְכֶם לְבַדְכֶם", אֲלֵא (שָׁם): "וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם", וְאֵין לִי אֲלֵא מְצוֹת שְׂקָבְלוּ מֵהַר סִינִי, מְצוֹת הָעֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ, כְּגוֹן מְקָרָא מְגֻלָּה, מִנִּין? תְּלַמּוּד לּוֹמַר (אֶסְתֵּר ט): "קִימוּ וְקַבְּלוּ וְגו' וְלֹא יַעֲבֹר" – קִימוּ מַה שְׂקָבְלוּ כְּבָר.

ז, ד בְּרַכַּת הַלֵּל וְשִׁמְעַת וְתַפְלָה נִאְמְרִין בְּכָל לְשׁוֹן. רַבֵּי אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי, שְׁאִין שְׁמַע נִאְמַר אֲלֵא בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ו): "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" וְגו'.

ז, ה בְּרַכַּת כְּהֵנִים אֵלוֹ בְּשַׁעָה שְׁהַכְהִינִים אוֹמְרִים עַל מַעֲלוֹת הָאוֹלָם. הַכֵּל כְּשִׁרִין לְעֵלוֹת בְּמַעֲלוֹת הָאוֹלָם, בֵּין תְּמִימִים בֵּין

בְּעֵלֵי מוֹמִין, בֵּין בְּמִשְׁמַר שְׁלוֹ בֵּין בְּמִשְׁמַר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ, חוּץ מִמִּי שֵׁישׁ בּוֹ מוֹם בְּפָנָיו בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו, שְׂלֵא יִשָּׂא אֵת כַּפָּיו, מִפְּנֵי שְׁהָעַם מִסְתַּכְּלִין בּוֹ, וְכִשְׁם שְׁנִשְׂאוֹת כַּפָּיִם בְּמִקְדָּשׁ – כִּף נִשְׂאוֹת כַּפָּיִם בְּגוֹבֹלִין.

ז, ו מַעֲשֶׂה בְּרַבֵּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה וְרַבֵּי אֲלֶעָזָר בֶּן חֲסֵמָא שְׂבָאוּ מִיְּבֵנָה לְלוֹד, וְהַקְבִּילוּ אֵת פְּנֵי רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ מִפְּקִיעִין, אָמַר לָהֶם: רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ: מַה חֲדוּשׁ הִיָּה בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ הַיּוֹם? אָמְרוּ לוֹ: רַבֵּי! תְּלַמְּדֶךָ אָנוּ, וּמִימֶיךָ אָנוּ שׁוֹתִין. אָמַר לָהֶם: אֵי אִפְשָׁר שְׂהִיא בֵּית הַמְּדַרְשׁ בְּלֹא חֲדוּשׁ, שְׂבַת שְׁל מִי הֵיָתָה? אָמְרוּ לוֹ שֶׁל רַבֵּי אֲלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. אָמַר לָהֶם: וּבַמָּה הֵיָתָה הַגְּדָה הַיּוֹם? אָמְרוּ לוֹ: בְּפִרְשַׁת הַקְּהָל (דְּבָרִים לא): "הַקְּהָל אֵת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף". אָמַר לָהֶם: מַה דְּרַשׁ בַּה? אָמְרוּ לוֹ: רַבֵּי! כִּף דְּרַשׁ בַּה: אִם אֲנָשִׁים בָּאוּ לְלַמֵּד – נְשִׁים בָּאוּ לְשִׁמּוּעַ, טַפְּסִין לָמָּה בָּאוּ? כְּדֵי לְתַן שְׂכָר לְמִבְּיֵאֵהוּן. אָמַר לָהֶם: מִרְגְּלִיּוֹת טוֹבָה הֵיָתָה בִּידְכֶם, וּבִקְשַׁתֶּם לְאִבְדַּ מְמִנִי? וְעוֹד אַחֲרַת דְּרַשׁ (דְּבָרִים כו): "אֵת ה' הָאֲמַרְתָּ הַיּוֹם וְה' הָאֲמַרְתָּ הַיּוֹם". אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: כִּשְׁם שְׁעֲשִׂיתֶם אוֹתִי חֲטִיבָה אַחַת בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֵף אֲנִי אַעֲשֶׂה אֶתְכֶם חֲטִיבָה אַחַת בְּעוֹלָם הַבָּא.

ז, ז וְעוֹד דְּרַשׁ (קֵהֶלֶת י'): "דְּבָרֵי חֲכָמִים כְּדָרְבוֹנוֹת וְכַמְסָמוֹרוֹת נְטוּעִים בְּעֵלֵי אֶסְפוֹת נִתְּנוּ מְרוּעָה אַחַד", לָמָּה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תוֹרָה לְדָרְבָן מַה דְּרָבָן זֶה מְכוּן אֵת הַפְּרָה לְתַלְמִיחָה, לְהַבִּיא חַיִּים לְעוֹלָם, אֵף דְּבָרֵי תוֹרָה מְכוּנִים אֵת לּוֹמְדֵיהֶם לְהַבִּיאֵם מִדְּרָכֵי מִיתָה לְדְרָכֵי חַיִּים, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי ג): "עֵץ חַיִּים הִיא" וְגו'. אֵי מַה דְּרָבָן זֶה מִטְּלָטֵל, יְכוֹל אֵף דְּבָרֵי תוֹרָה כֵּן? תְּלַמּוּד לּוֹמַר מִסְּמוֹרוֹת, אֵי מַה מִּסְּמוֹר זֶה חֶסֶר וְלֹא יִתִּיר,

שְׁכַר גְּדוֹל הָיָה לְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁמִּשְׁכִּירִין חֲצוּצָרוֹת בְּדִינָר זָהָב, בּוּ בַיּוֹם רָאָה רַבִּי טַרְפוֹן חָגַר עוֹמֵד וּמְתַרְיַע בַּחֲצוּצָרוֹת, מִשֵּׁם אָמְרוּ חָגַר תּוֹקַע בְּמַקְדָּשׁ, מִשׁוּם רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּאוֹתָהּ שַׁעַה נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל כְּלָיָה שֶׁהַחֲנִיפוּ לְאַגְרִיפּוּס הַמְּלָךְ.

ט. קוֹרָא מִתְחִלָּה (דְּבָרִים א): "אֵלֶּה הַדְּבָרִים" עַד "שָׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ", "עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר", "וְכִי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר", רַבִּי אוֹמֵר: לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִתְחִיל מֵרֵאשִׁית הַסֵּפֶר, אֲלָא שָׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ, עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר, וְכִי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר, וּפְרִשְׁתָּ הַמְּלָךְ, עַד שֶׁגּוֹמַר אֵת כְּלָהּ, וּדְרָשׁוֹת נִדְרָשׁוֹת בֵּהּ יְגוּ' עַד סוּף (דְּבָרִים כ): "כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהוּלֵךְ עִמָּכֶם", זֶה הַשֵּׁם שֶׁנִּתְּנָן בְּאֵרוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לֹא): "וַיִּשְׁלַח אוֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לַמָּטָה לְצַבָּא אוֹתָם וְאֵת פִּינְחָס", מַגִּיד שֶׁפִּינְחָס מְשׁוּחַ מִלְחָמָה. וְכִלִּי הַקֹּדֶשׁ זֶה הָאֵרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ד): "וְלֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כְּבָלַע" יְגוּ'. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים: אֵלֶּה בְּגִדֵי כְהוֹנֵה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כט): "וּבְגֵדֵי הַקֹּדֶשׁ" יְגוּ'. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לֵקִישׁ אוֹמֵר: שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת הָיוּ אֶחָד שְׂרָיוֹעַ עִמָּהֶן לְמַלְחָמָה, וְאֶחָד שְׂרָיוֹעַ עִמָּהֶן בַּמַּחְנֶה, זֶה שְׂרָיוֹעַ עִמָּהֶן לְמַלְחָמָה, הָיָה בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר י'): "וְאֵרוֹן בְּרִית ה' נוֹסַע לִפְנֵיהֶם" יְגוּ', וְזֶה שְׂרָיוֹעַ עִמָּהֶן בַּמַּחְנֶה, זֶה שֶׁהָיָה בּוֹ שְׂבָרֵי לִוְחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר יד): "וְאֵרוֹן בְּרִית ה' וּמֹשֶׁה לֹא מָשׁוּ מִן הַמַּחְנֶה".

ז, י פְּעָמִים יוֹצֵא וּמְדַבֵּר עִמָּהֶם, אֶחָד בַּסֵּפֶר וְאֶחָד בַּמַּעֲרֵכֵי הַמַּלְחָמָה שֶׁבַּסֵּפֶר, מַה הוּא אוֹמֵר? יִלְךְ וַיִּשְׁמַע דְּבָרֵי כֹהֵן בַּמַּעֲרֵכֵי מַלְחָמָה, מַה הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כ): "מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית חֲדָשׁ וְלֹא חֲנָכוּ יִלְךְ וַיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ", נִפְלַ בֵּית וּבִנְאוֹ, הָרִי זֶה חוֹזֵר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם חֲדָשׁ בּוֹ דָּבָר -

אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה כֵּן? תִּלְמוּד לומֵר נְטוּעִים! מַה נְטִיעָה פָּרָה וְרֹכָה, אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה פְּרִין וְרַבִּין. "בְּעֵלֵי אֶסְפוֹת" - אֵלֶּה תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁנִּבְנְסִין וַיּוֹשְׁבִין אֶסְפוֹת וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וְאוֹמְרִים עַל טָמָא טָמָא וְעַל טְהוֹר טְהוֹר, עַל טָמָא בְּמִקּוּמוֹ וְעַל טְהוֹר בְּמִקּוּמוֹ, שֶׁמָּא יֵאמַר אָדָם בְּדַעְתּוֹ, הוּאִיל וּבֵית שְׁמַאי מִטְמְאִין וּבֵית הֵלֵל מְטַהְרִין, אִישׁ פְּלוּנִי אוֹסֵר אִישׁ פְּלוּנִי מִתִּיר, הֵיאֵף אֲנִי לְמַד תּוֹרָה מֵעַתָּה? תִּלְמוּד לומֵר "כֻּלָּם נִתְּנוּ מֵרוּעָה אֶחָד", אֵל אֶחָד בְּרָאָן, פְּרָנָס אֶחָד כְּתָבָן, אֲדוּן כָּל הַמַּעֲשִׂים בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה". "דְּבָרִים" - "הַדְּבָרִים" - 'אֵלֶּה הַדְּבָרִים', 'כָּל הַדְּבָרִים', כֻּלָּם נִתְּנוּ מֵרוּעָה אֶחָד, אִף אֲתָה עֲשֵׂה אֲוֹנָךְ כְּאֶפְרַיִם וְעֲשֵׂה לְבָבְךָ חֲדָרֵי חֲדָרִים, לְכַנּוֹס בּוֹ דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי וְדְבָרֵי בֵּית הֵלֵל, וְקַנְה לָךְ לֵב לְשָׁמוֹעַ אֵת דְּבָרֵי מִטְמְאִין וְאֵת דְּבָרֵי מְטַהְרִין, אֵת דְּבָרֵי פּוֹסְלִין וְאֵת דְּבָרֵי מְכַשְׂרִין, אֲמַר לְהֵן: אִין דּוֹר יִתּוּם שְׂרָבֵי אֲלַעְזוֹר בֶּן עֲזַרְיָה שְׂרָוֵי בְּחוּכּוֹ.

ז, ח בִּימָה שֶׁל עֵץ הָיוּ עוֹשִׂין לוֹ בַּעֲזָרָה, וְהוּא יוֹשֵׁב עֲלֶיהָ. רַבִּי אֲלֵיעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בְּהַר הַבַּיִת, שֶׁנֶּאֱמַר (נְחֻמְיָה ח): "וַיִּקְרָא בּוֹ לִפְנֵי הַרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמַּיִם מִן הָאוֹר עַד מַחְצִית הַיּוֹם יְגוּ', וַיַּעֲמֵד עֲזָרָא הַסּוֹפֵר עַל מַגְדָּל עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לוֹ לְדַבֵּר יְגוּ', וַיִּפְתַּח עֲזָרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָּל הָעָם יְגוּ', וַיִּבְרַךְ עֲזָרָא אֵת ה' הָאֱלֹהִים הַגְּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם אָמֵן אָמֵן יְגוּ'. וְאוֹמֵר (דְּבָרֵי הִימָיִם ב כג): "וַתִּרְאֵ וְהִנֵּה הַמְּלָךְ עוֹמֵד עַל עַמּוּדוֹ בַּמְּבֹאֵ וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצוּצָרוֹת עַל הַמְּלָךְ" יְגוּ' אוֹתוֹ הַיּוֹם עָמְדוּ כַהֲנָיִם בְּגִדְרֵים וּבַפְּרָצוֹת, וְחֲצוּצָרוֹת שֶׁל זָהָב בִּידֵיהֶם, וְתוֹקַעִין וּמְרִיעִין וְתוֹקַעִין, כָּל כֹּהֵן שְׂאִין בְּיָדוֹ חֲצוּצָרוֹת, אוֹמְרִין: דּוּמָה זֶה שְׂאִין הוּא כֹהֵן.

ביתךָ" – זה מדרש. דבר אחר, "הֵכֵן בחוץ מלאכתךָ" – זו מקרא ומשנה. "ועתדה בשדה לך" – זה מדרש. "אחר ובנית ביתךָ" – אלו הלכות. דבר אחר, "הֵכֵן בחוץ מלאכתךָ" – זה מדרש. "ועתדה בשדה לך" – אלו הלכות. "אחר ובנית ביתךָ" – אלו אגדות. דבר אחר: "הֵכֵן בחוץ מלאכתךָ" – אלו הלכות. "ועתדה בשדה לך" – אלו אגדות. "אחר ובנית ביתךָ" – זו תלמוד. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: "הֵכֵן בחוץ מלאכתךָ" – זה מקרא, משנה ותלמוד. "ועתדה בשדה לך" – אלו מעשים טובים. "אחר ובנית ביתךָ" – בא דרש וקבל שָׁכַר.

ז, יד (דברים כ): "ויספּו השׁוֹטְרִים וגו' הִירָא וְרַךְ הַלֵּבָב" – המתירא מן העבירה שבידו, שנאמר (תהלים מט): "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני", דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: "מי האיש הירא כמשמעו, מה תלמוד לומר שוב וְרַךְ הַלֵּבָב", שאפלו גבור שבגבורים וְחִזְק שִׁבְחִיקִים וְהִיא רַחֲמֵי – הִיא חֲזוֹר, שנאמר (דברים כ): "ולא ימס את לבב אחיו כל לבבו". רבי שמעון אומר: כל השומע דברי כהן במערכות מלחמה ואינו חוזר, לסוף שהוא נופל בחרב, ומפיל את ישראל בחרב, ומגלה אותם מארצם, ובאין אחרים ויושבין בארצם, שנאמר (שם): "ואיש אחר יקחנה", יכול דודו וכן דודו, נאמר כאן 'אחר' ונאמר להלן 'אחר', מה 'אחר' האמור להלן עובד כוכבים, אף 'אחר' האמור כאן עובד כוכבים. שמע שמת אחיו במלחמה, עד שלא נתן במשא – חוזר, משנתן במשא – אין חוזר.

ז, טו יש יוצאין וחוזרין יוצאין ואין חוזרין, ויש שאין יוצאין כל עקר, כל אלו שאמרו

חוזר. ואם לאו – אין חוזר. רבי אליעזר אומר: אנשי שרון לא היו חוזרין לבתיהן, מפני שהיו מחדשים אותן פעם אחת בשבוע.

ז, יא (דברים כ): "ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילף וישוב לביתו", אחד הנוטע את הכרם ואחד חמשה אילני מאכל מחמשת המינין, אפלו בחמש עירות – הרי זה חוזר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין לי במשמע אלא כרם.

ז, יב (דברים כ): "ומי האיש אשר ארש אשה", אחד המאָרס ואחד המיבם, אפלו שומרת זבם לחמשה אחין, ואפלו חמשה אחין ששמעו שמת אחיהם במלחמה – בלן חוזרין ובאין, אין לי אלא בנה ביתו ולא חנכו, נטע כרם ולא חללו, ארס אשה ולא לקחה, בנה בית וחנוכו, ולא שהה שנים עשר חדש. נטע כרם וחללו ולא שהה שנים עשר חדש. ארס אשה ולקחה ולא שהה שנים עשר חדש. מנין שאין יזין ממקומן? תלמוד לומר (דברים כד): "כי יקח איש אשה חדשה", דבר זה בכלל היה, ולמה יצא? להקיש אליו, מה זה מיחד שארס אשה ולקחה ולא שהה שנים עשר חדש שאין זו ממקומו – אף בלן כן.

ז, יג למדה תורה דרך ארץ, נודמנה לאדם פרנסה יקח לו בית, חזר נודמנה פרנסה לו – יקח לו שדה, חזר, נודמנה – יקח לו אשה, שנאמר (דברים כ): "מי האיש אשר בנה ומי האיש אשר נטע", ומי האיש אשר ארש אשה, וכן שלמה אמר בחכמתו (משלי כד): "הֵכֵן בחוץ מלאכתךָ" וגו'. "הֵכֵן בחוץ מלאכתךָ" – זה בית. "ועתדה בשדה" – זה שדה. "אחר ובנית ביתךָ" – זו אשה. דבר אחר, "הֵכֵן בחוץ מלאכתךָ" – זו מקרא. "ועתדה בשדה לך" – זו משנה. "אחר ובנית

שְׁהִיּוּ הַמִּים מְגֻדָּשִׁין וְעוֹלִין לְמַעַלָּה כְּפִין עַל גְּבֵי כְּפִין, כְּשֶׁלֶשׁ מֵאוֹת מִיל, עַד שָׂרְאוּ אוֹתָם כָּל מַלְכֵי הָאֲמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ה', א): "וַיְהִי כִשְׁמַע כָּל מַלְכֵי הָאֲמוֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָה, וְכָל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הַיָּם, אֵת אֲשֶׁר הוֹכִישׁ ה' אֵת מִי הַיַּרְדֵּן, מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עַבְרָם, וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא הָיָה בָּם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל". וְכֵן רָחַב אִמְרָה לְשִׁלְחוּחֵי יְהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ ב): "כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹכִישׁ ה' אֵת מִי יַם סוּף מִפְּנֵיכֶם וְגו' וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס לְבַבְנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד" וְגו'.

ח, ג, עוֹדָם עוֹבְרִים הַיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ: עַל מִנַּת כֵּן אַתֶּם נֹכְסִין לְאַרְצָא שְׁתוּרִישׁוּ אֵת יוֹשְׁבֵיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ל ג): "וַהֲוֹרֶשְׁתֶּם אֵת כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאִבְדַּתֶּם" וְגו'. אִם אַתֶּם עוֹשִׂין כֵּן - מְטֹב, וְאִם אִין אַתֶּם מְקַבְּלִין - בְּאִין מִים וְשׁוֹטְפִין אֶתְכֶם. עוֹדָם בַּיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ ד): "הֲרִימוּ לְכֶם אִישׁ אֶבֶן אַחַת עַל שְׁכָמוֹ לְמַסְפָּר שְׁבִטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (שָׁם), "וַהֲנַחְתֶּם אוֹתָם וְגו' תַּחַת מַצֵּב רִגְלֵי הַכְּהֻנִּים" (יְהוֹשֻׁעַ ד, ו): "לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי יִשְׁאַלֶנּוּ בְּנֵיכֶם מָחָר לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה" וְגו'. סִימָן לְבָנִים שְׁעָבְרוּ אֲבוֹת אֵת הַיַּרְדֵּן. עוֹדָם בַּיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ (שָׁם): "שָׂאוּ לְכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן מִמַּצֵּב רִגְלֵי הַכְּהֻנִּים, הֲכֵן שְׁתִּים עֲשָׂרָה אֲבָנִים וַהֲעִבְרַתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם וַהֲנַחְתֶּם אוֹתָם בְּמִלּוֹן". יְכוֹל בְּכָל מִלּוֹן וּמִלּוֹן? תִּלְמוּד לומר: - "אֲשֶׁר תִּלְיֵנוּ בּוֹ הַלֵּילָה". רַבִּי יְהוּדָה אומר: אֲבָא חִלְפָתָא, וְרַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן מֵתִיא, וְחֲנַנְיָא בֶן עֵינַיָא עֲמָדוֹ עַל אוֹתָן אֲבָנִים, וְשַׁעְרוֹ כָּל אַחַת וְאַחַת מִשָּׂאוֹ אַרְבָּעִים סָאָה, מִכָּאן אֵתָּה מִחֻשָּׁב לְאֲשָׁכּוֹל כַּמָּה הִיָּה בְּאֲשָׁכּוֹל. וְכִיּוֹן שְׁעָלָה הָאֲחֵרוֹן שְׁבִיִּשְׂרָאֵל מִן הַיַּרְדֵּן - חֲזוּרֵי מִי הַיַּרְדֵּן לְמַקְוֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיִּשְׁוּבוּ מִי הַיַּרְדֵּן

וַיִּצְאִין וַחֲזוּרִין - נוֹתְנִין לְפָסֵי הָעִיר, וּמְסַפְקִין מִים וּמְזוֹן לְמַלְחָמָה, וּמִתְקַנְיִם אֵת הַדְּרָכִים, וְשָׂאָר כְּלֵן - אִין חוֹזְרִין. כָּל אֵלוֹ שְׂאָמְרוּ אִין יוֹצְאִין כָּל עָקָר, הַבּוֹנָה בֵּית וְחִנְכוֹ, וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשׁ. נִטַּע כְּרִם וְחִלְלוֹ, וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשׁ, אִרְס אֲשֶׁה וּלְקַחָה וְלֹא שָׁהָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשׁ הַלְלוּ - אִין נוֹתְנִין פְּסֵי הָעִיר, וְאִין מְסַפְקִין מִים וּמְזוֹן לְמַלְחָמָה, וְאִין מִתְקַנְיִם אֵת הַדְּרָכִים. רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה קוֹרָא לְמַלְחָמַת הָרְשׁוֹת מַלְחָמַת מִצְוָה, אֲבָל מַלְחָמַת חוֹבָה - הַכֵּל יוֹצֵא, אֲפֵלוֹ חָתָן מִחֲדָרוֹ וְכֻלָּה מִחֻפָּתָה.

מִסְכַּת סוּטָה פָּרָק שְׁמִינִי

א. בְּרָכוֹת וּקְלוֹת אֵלוֹ שְׂאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעָה שְׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֵת הַיַּרְדֵּן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כז): "וַהֲיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֵת הַיַּרְדֵּן", כִּיִּצַּד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֵת הַיַּרְדֵּן? בְּכָל יוֹם הִיָּה אֲרוֹן נוֹסַע אַחַר שְׁנֵי דְגָלִים, וְהַיּוֹם נוֹסַע תַּחֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג): "הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ עוֹבֵר לְפָנֵיכֶם". בְּכָל יוֹם הָיָה לְיָמִים נוֹשָׁאִין אֵת הָאֲרוֹן, וְהַיּוֹם נִשְׂאוּהוּ כְּהֻנִּים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַהֲיָה כִּנְחַ כַּפּוֹת רִגְלֵי הַכְּהֻנִּים" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אומר: בְּשֶׁלֶשֶׁה מְקוֹמוֹת הַכְּהֻנִּים נִשְׂאוּ אֵת הָאֲרוֹן, אַחַת כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֵת הַיַּרְדֵּן, וְאַחַת כְּשֶׁסָּבְבוּ אֵת יְרִיחוֹ, וְאַחַת כְּשֶׁהַחֲזוּרֵיהוּ לְמַקְוֵמוֹ.

ב. וְכִיּוֹן שְׁהוֹטְבֵלוּ מְקַצֵּת רִגְלֵי הַכְּהֻנִּים בַּמִּים, עֲמָדוֹ הַמִּים, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג): "וַיַּעֲמְדוּ הַמִּים" וְגו'. וְכַמָּה גוּבְהֵן שֶׁל מִים? שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִיל עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִיל כְּנֶגֶד מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְכִי אֵיזָה קַל, אָדָם אוֹ מִים? הָיָה אומר מִים קְלִינִין יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם! אִם כֵּן, בָּאוּ מִים וְשׁוֹטְפִין אוֹתוֹ, אֲלֹא מִלְּמַד

”אֵת אִמְתִּי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהִמַּתָּה אֶת כָּל הָעַם אֲשֶׁר תִּבְאֵה בָהֶם”. וְאָמַר (שְׁמוֹת טו): “תִּפְּוֹל עֲלֵיהֶם אִמְתָּהּ וּפְחַד וְגו’ עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ הָ” - זֹו בִּיאָה רֵאשׁוֹנָה. “עַד יַעֲבֹר עִם זֹו קִנִּיתָ” - זֹו בִּיאָה שְׁנִיָּה. אָמֹר מֵעַתָּה: רֵאוּיִן הָיָו יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נֶס בְּבִיאָה שְׁנִיָּה כְּדֹרֶךְ שְׁנַעֲשׂוּ נִסִּים עַל הַיָּם, אֲלֵא שְׁגָרַם הַחֲטָא. וְאַחַר כֵּךְ הִבִּיאוּ אֲבָנִים וּכְנֹו אֶת הַמְּזֻבַּח וְסִדְּוּהוּ בְּסִיד, וּכְתָבוּ עֲלֵיהֶם אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן, שְׁנֵאמַר: “בָּאֵר הִיטֵב”. וְהֶעֱלוּ עֲלָיו עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וַיִּשְׁבּוּ וְאָכְלוּ וּשְׁתּוּ, וּקְפְלוּ אֶת הָאֲבָנִים, וּכְבָּאוּ וְלָנוּ בְּמִקְוָמֹן, שְׁנֵאמַר (יְהוֹשֻׁעַ ד): “וְהִעֲבַרְתֶּם אֹתָם עִמָּכֶם וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בְּמִלּוֹן”. יְכוֹל בְּמִלּוֹן, תִּלְמוּד לֹמַר (שָׁם): “בְּמִלּוֹן אֲשֶׁר תִּלְיִנוּ בּוּ הַלֵּילָה”. וּכְתִיב (שָׁם): “וְאֵת שְׁתֵּים עָשָׂר הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לְקַחוּ”; הָא לְמַדְתָּ, שְׁבַגְלָגֵל הַעֲמִידוּם.

ז. כִּיצַד אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּרִכּוֹת וּקְלָלוֹת? שְׁשָׁה שְׁבָטִים עָלוּ לְרֵאשׁ הַר גְּרִיזִים וּשְׁשָׁה שְׁבָטִים עָלוּ לְרֵאשׁ הַר עֵיבָל, וְהַכְּהֻנִּים וְהַלְוִיִּם וְהָאֲרוֹן עוֹמְדִים לְמַטָּה בְּאֻמְצָע, הַכְּהֻנִּים מְקִיפִין אֶת הָאֲרוֹן, וְהַלְוִיִּם אֶת הַכְּהֻנִּים, וְכָל יִשְׂרָאֵל מְכָאֵן וּמְכָאֵן, שְׁנֵאמַר (יְהוֹשֻׁעַ ח): “וְכָל יִשְׂרָאֵל וְזַקְנָיו עוֹמְדִים מִזֶּה וּמִזֶּה לְאֲרוֹן”, מָה תִּלְמוּד לֹמַר “חֲצִיֹו אֶל מוֹל הַר גְּרִיזִים וְחֲצִיֹו אֶל מוֹל הַר עֵיבָל”? מְלַמֵּד שְׁשִׁלּוּחֵי הַר גְּרִיזִים מְרַבִּין מְשִׁלּוּחֵי הַר עֵיבָל, מְפָנִי שְׁמַקְצֵת שְׁבָטוֹ שֶׁל לְוִי לְמַטָּה. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: אִי אֶפְשָׁר לֹמַר לֹמַר לְוִי לְמַטָּה, שְׁכָבֵר נֵאמַר לְוִי לְמַעְלָה, וְאִי אֶפְשָׁר לֹמַר לְוִי לְמַעְלָה, שְׁכָבֵר נֵאמַר לְוִי לְמַטָּה, אָמֹר מֵעַתָּה: זְקִנֵי כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה לְמַטָּה, וְשָׂאֵר לְמַעְלָה. רַבִּי יֵאֲשִׁיָּהּ אָמַר:

לְמִקְוָמֹם, וַיִּלְכוּ כְּתָמוּל שְׁלֹשׁוּם עַל כָּל גְּדוּתֵיָו, נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְצַד אֶחָד וְאֲרוֹן וְנוֹשְׂאָיו לְצַד אַחֵר. נִשָּׂא אֲרוֹן אֶת נוֹשְׂאָיו וְהַעֲבִירִן בִּירְדֵן, שְׁנֵאמַר: “וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תַּם כָּל הָעַם לַעֲבֹר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן ה’ וְהַכְּהֻנִּים לְפָנֵי הָעַם”.

ח.ד. נִמְצְאָתָּ אֶתָּה אֹמַר, שְׁלֹשָׁה מִיָּנִי אֲבָנִים הֵן, אַחַת שְׁהַקִּים מִשָּׁה עַל שִׁפְתֵי הִירְדֵן בְּעַרְבוֹת מוֹאָב, וְאַחַת שְׁהַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הִירְדֵן, שְׁנֵאמַר: “וּשְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים הַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הִירְדֵן”. וְאַחַת שְׁהַקִּים בְּגִלְגָל, שְׁנֵאמַר: “וְאֵת שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לְקַחוּ” וְגו’.

ח.ה. כִּיצַד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הִירְדֵן? רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עַל אֲבָנֵי מְזֻבַּח כְּתֻבּוּהוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן: לְדַבְרֵיךָ, הָאִיךָ לְמַדּוּ אוֹתָם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֶת הַתּוֹרָה? אָמַר לוֹ: מְלַמֵּד שְׁנֵתֵן לָהֶם בִּינָה בְּלֵב כָּל אָמָה וּמִלְכוֹת, וּשְׁגָרוּ נוֹטְרִין שְׁלֵהֵן, וּקְלָפוּ אֶת הַסִּיד, וְהִשִּׂיאוּ אֶת הַכְּתָב מִגְּבֵי הָאֲבָנִים בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִתְחַתֵּם גְּזֹר דִּינֵן שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְבָאֵר שַׁחַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: עַל הַסִּיד כְּתֻבוּ. כִּיצַד? כִּידוּהוּ וְסִידוּהוּ בְּסִיד, וּכְתָבוּ עֲלָיו אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן, וּכְתָבוּ לְמַטָּה (דְּבָרִים כ): “לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִלְמְדוּ אֶתְכֶם” וְגו’, אִם אֵתָם חוֹזְרִין בְּכֶם - אָנוּ מְקַבְּלִין אֶתְכֶם.

ו. בֵּא וּרְאָה כְּמָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הִירְדֵן, וּכְבָּאוּ לְהַר גְּרִיזִים וְלְהַר עֵיבָל יוֹתֵר מִשְׁשִׁים מִיל, וְלֹא הָיָה בְּרִיָּה יְכוֹלָה לַעֲמֹד בְּפָנֵיהֶם, וְכָל הָעוֹמֵד בְּפָנֵיהֶם - מִיד נִתְרוּ, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כג):

¹ פְּרוּשׁ: שְׁהִיָּהּ הַסִּיד לְמַעְלָה מִן הַכְּתָב (הַגְּר"א).

בְּרַבִּי יְהוּדָה, אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵי אַתָּה מוֹדֵה, שָׁאֵם הִיָּה חֲנוּק וּמִטָּל בְּאֶשְׁפָּה, שְׂאִין עוֹרְפִין, לְכָךְ נֶאֱמַר חָלָל, אִם כֵּן, לְמָה נֶאֱמַר נּוֹפֵל? אֵלָּא שְׂאֲפִילוּ הָרוּג וְחֲלוּי בְּאֵילָן - לֹא הָיוּ עוֹרְפִין, שְׂאֲפִילוּ נִמְצָא בְּעֵלִיל - לֹא הָיוּ עוֹרְפִין, שְׂמַצּוּהָ לַעֲסֵק בַּמִּדְיָה.

ב. כִּיצַד עוֹשִׂין לוֹ? שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִין וְנוֹטְלִין סִימְנִים, וְחוֹפְרִין וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ, וּמְצִינִין אֶת מְקוֹמוֹ, עַד שְׂיִבְאוּ לְבֵּית דִּין שְׁבִלְשַׁכַּת הַגְּזִית וּמוֹדְדִין.

ג. נִמְצָא סְמוּךְ לְסִפְר, בְּעִיר שְׂיֵשׁ בְּהָ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אוֹ בְּעִיר שְׂאִין בְּהָ בֵּית דִּין - מוֹדְדִין לְעִיר שְׂיֵשׁ בְּהָ בֵּית דִּין. אִם הִיָּה עִיר עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בֵּינַתִּים, אוֹ סְמוּכָה לִירוּשָׁלַיִם - לֹא הָיוּ מוֹדְדִין אֵלָּא מְנִיחָה אוֹתָהּ וּמוֹדְדִין לָהּ חוּצָה.

ד. מְקוֹם גֵּתָה וּתְפִיסָתָה - הָרִי זוֹ אֶסוּרָה, כְּמָה הִיא תְּפִיסָתָה? אַרְבָּעִים. רַבִּי אוֹמֵר: חֲמִשִּׁים אַמָּה.

ה. הַזְּקֵנִים אוֹמְרִים (דְּבָרִים כֹּא): "יָדִינוּ לֹא שְׁפָכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ". כִּהְנִים אוֹמְרִים (שָׁם): "כִּפּוּר לְעַמְךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָהּ" וגו'. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרַת (שָׁם): "וְנִכְפַּר לָהֶם הַדָּם". שְׁלֹשָׁה דְבָרִים - מִי שְׂאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אַתָּה אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יג): "כָּאֲנוּ אֵל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ" - אָמַר יְהוֹשֻׁעַ. כָּלֵב אָמַר (שָׁם): "עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשָׁנוּ אוֹתָהּ". מְרַגְלִים אָמְרוּ (שָׁם): "אִפְסֵי כִי עָז הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ"; שְׁלוּשָׁה דְבָרִים זֶה בְּצַד זֶה - מִי שְׂאָמַר זֶה, לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אַתָּה אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית לח): "וַתֹּאמֶר הַכּוֹר נָא לְמִי הַחֹתֶמֶת" וגו' - אָמְרָה תְּמָר. (שָׁם): "צִדְקָה מְמַנֶּי" - אָמַר יְהוּדָה. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרַת

הָרֵאוּנִי לְשֶׁרֶת עוֹמְדִין לְמִטָּה, וְשְׂאִין רֵאוּנִי לְשֶׁרֶת עוֹמְדִין לְמַעְלָה, הִפְכוּ פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר גְּרִיזִים וּפְתַחוּ בְּכַרְכָּה: "בְּרוּךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמִסְכָּה תּוֹעֵבַת ה' מַעֲשֶׂה יְדֵי חָרָשׁ", וְהָיוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ עוֹנִין וְאוֹמְרִין אָמֵן. הִפְכוּ פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר עֵיבָל, וּפְתַחוּ בְּקִלְלָה (דְּבָרִים כז): "אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה" וגו', וְהָיוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ עוֹנִין אָמֵן. הִפְכוּ פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר גְּרִיזִים, פְּתַחוּ בְּכַרְכוֹת: "בְּרוּךְ אֲשֶׁר יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה". כְּלַפֵּי הַר עֵיבָל פְּתַחוּ בְּקִלְלוֹת (שָׁם): "אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יָקִים" וגו'. אֲרוּר בְּכָלֵל אֲרוּר בַּפְּרָט, לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת, אַרְבַּע עַל אַרְבַּע - הָרִי שְׂמוּנָה עַל שְׂמוּנָה, הָרִי שֵׁשׁ עֲשָׂרָה עַל שֵׁשׁ עֲשָׂרָה, וְשִׁלֵּשׁ כְּרַתוֹת עִם כָּל אַחַת וְאַחַת - הָרִי אַרְבָּעִים וּשְׂמוּנָה כְּרַתוֹת. וְכֵן בְּעַרְבוֹת מוֹאָב. רַבִּי שְׂמַעוֹן מוֹצִיא שֶׁל הַר גְּרִיזִים וְשֶׁל הַר עֵיבָל, וּמְבִיא שֶׁל אֶהֱל מוֹעֵד, וְאִין לָךְ כָּל דְּבָר וְדָבָר שְׁלֹא נִכְרַתוּ עָלָיו בְּאַרְבָּעִים וּשְׂמוּנָה כְּרַתוֹת. רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כִּפּוּר עָכוּ אָמַר מִשֵּׁם רַבִּי שְׂמַעוֹן: אִין לָךְ כָּל דְּבָר וְדָבָר בַּתּוֹרָה שְׁלֹא נִכְרַתוּ עָלָיו חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשַׁת אֶלְפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמֵשִׁים כְּרַתוֹת, כִּיּוֹצֵאֵי מְצָרִים. אָמַר רַבִּי: אִם לְדָבָרֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כִּפּוּר עָכוּ, שְׂאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי שְׂמַעוֹן, אִין כָּל דְּבָר וְדָבָר בַּתּוֹרָה שְׁלֹא נִכְרַתוּ עָלָיו שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה כְּרַתוֹת. וְיֵשׁ עִם כָּל אַחַת וְאַחַת מֵהֵן - שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשַׁת אֶלְפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמֵשִׁים.

מִסְכַּת סוּטָה פְּרָק תְּשִׁיעִי

א. נִמְצָא בְּעֵבֶר הִירְדָן, הָיוּ עוֹרְפִין, שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִים כֹּא): "כִּי יִמְצָא חָלָל" וגו', לְרַבּוֹת עֵבֶר הִירְדָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּכָלֵן אִם הִיָּה חָלָל - הָיוּ עוֹרְפִין. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי

הַעֵם לְהַמִּיתוֹ, כֹּל פְּרָשָׁה זֹו עֲרוּבֵי דְבָרִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (נְחוּם א): "מִשָּׂא נִיגוּה סִפֵּר חֲזוֹן נְחוּם הַאֲלֵקְשִׁי אֶל קִנְא וְנוֹקֵם ה' נוֹקֵם וְגו', ה' אֲרָךְ אִפִּים וְגִדְל כֹּחַ וְגו' נוֹעַר בֵּינָם וְגו', כֹּל פְּרָשָׁה זֹו עֲרוּבֵי דְבָרִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (תְּהִלִּים נח): "לְמַנְצַח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם הָאֲמָנָם אֵלֶם צִדֵּק וְגו', אִף בְּלֵב עוֹלוֹת וְגו', זְרוּ רְשָׁעִים מִרְחָם" וְגו'; כֹּל הַפְּרָשָׁה זֹו עֲרוּבֵי דְבָרִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (שִׁיר הַשִּׁירִים ח): "תַּחַת הַתְּפוּחַ עוֹרְרִתִּיךְ"; אֲמָרָה רוּחַ הַקִּדְּשׁ (שָׁם): "שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ" וְגו'. אֲמָרָה כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל (שָׁם): "כִּי עֲזָה כְמוֹת אֲהַבְּהָ" – אֲמָרוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. בְּזִמְן שְׁצַדִּיקִים בְּאִין לְעוֹלָם – טוֹבָה בְּאָה לְעוֹלָם וּפְרַעְנִיּוֹת מִסְתַּלְקַת מִן הָעוֹלָם. וְכִשְׁנִפְטָרִים מִן הָעוֹלָם – פְּרַעְנִיּוֹת בְּאָה לְעוֹלָם וְטוֹבָה מִסְתַּלְקַת מִן הָעוֹלָם. בְּזִמְן שְׁהַרְשָׁעִים בְּאִין לְעוֹלָם – פְּרַעְנִיּוֹת בְּאָה לְעוֹלָם וְטוֹבָה מִסְתַּלְקַת מִן הָעוֹלָם. וְכִשְׁמִסְתַּלְקִין מִן הָעוֹלָם – טוֹבָה בְּאָה לְעוֹלָם וּפְרַעְנִיּוֹת מִסְתַּלְקַת מִן הָעוֹלָם. וּמִנִּין שְׁכִשְׁהַצַּדִּיקִים בְּאִין לְעוֹלָם טוֹבָה בְּאָה לְעוֹלָם וּפְרַעְנִיּוֹת מִסְתַּלְקַת מִן הָעוֹלָם? שְׁנֵאָמַר (בְּרַאשִׁית ה): "וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאָמַר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ" וְגו'. וּמִנִּין וְכִשְׁנִפְטָרִין מִן הָעוֹלָם פְּרַעְנִיּוֹת בְּאָה לְעוֹלָם וְטוֹבָה מִסְתַּלְקַת מִן הָעוֹלָם? שְׁנֵאָמַר (יִשְׁעִיָּהוּ נז): "הַצַּדִּיק אֲבָד וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב". וְאֹמֵר (שָׁם): "כִּבֵּא שְׁלוֹם יִנְחוּ עַל" וְגו'. הוֹלֵךְ שְׁלוֹם אֶל הַקָּבֵר. וְאֹמֵר (שָׁם): "וְאַתֶּם קָרְבוּ הִנֵּה בְנֵי עוֹנְנָה זָרַע מְנַאֵף"

(שָׁם): "וְלֹא יִסֵּף עוֹד לְדַעַתָּה" – שְׁלוּשָׁה דְבָרִים זֶה בְּצַד זֶה, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה, וּמִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (שְׁמוּאֵל א ד): "אֹי לְנוּ מִי יִצְלִינוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה" – אֲמָרוּ כְּשִׁרִין שְׁבָהֵן. רְשָׁעִים שְׁבָהֵן אֲמָרוּ (שָׁם): "אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמְכִּים" וְגו'. לִישְׁנָא אַחֲרַת, עֲשֵׂר מִכּוֹת הָיוּ לוֹ, וְשְׁלָמוֹ עֲשֵׂר מִכּוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם – גְּבוּרִים שְׁבָהֵן אֲמָרוּ. (שָׁם): "הִתְחַזְקוּ וְהָיוּ לְאֲנָשִׁים" – פְּלִשְׁתִּים, שְׁלִשָׁה דְבָרִים זֶה בְּצַד זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (שׁוֹפְטִים ה): "בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקַפָּה" וְגו' – אֲמָרָה אִמּוֹ שֶׁל סִיסְרָא. וּמִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. (שָׁם) חֻכְמוֹת – שְׁרוּתֵיהֶן אֲמָרוּ. הֵלֵא יִמְצְאוּ יִחְלְקוּ שְׁלָל כֵּן יֵאבְדוּ כֹּל אוֹיְבֶיךָ ה' – אֲמָרָה רוּחַ הַקִּדְּשׁ; שְׁלִשָׁה דְבָרִים זֶה בְּצַד זֶה, מִי שְׁאָמַר זֶה לֹא אָמַר זֶה. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אֹמֵר (יִרְמִיָּהוּ כו): "מִיכָה הַמּוֹרְשָׁתִי הִיָּה נְבִיא בִימֵי חֲזֻקָיָה מְלֶךְ יְהוּדָה", וּמָה הָיָה מִתְּנַבֵּא? (שָׁם): "וַיֹּאמֶר אֶל כֹּל עַם יְהוּדָה לֹאמַר כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת צִיּוֹן שְׁדָה תִּחְרַשׁ וַיְרוּשְׁלַיִם עֵיִם תִּהְיֶה, וְהָרַ הַבַּיִת לְכַמוֹת יַעֲר". "הִהַמַּת הַמֵּיתוּהוּ" – חֲזֻקָיָה מְלֶךְ יְהוּדָה וְכֹל יְהוּדָה. "הֵלֵא יֵרָא אֵת ה' וַיַּחַל אֶת פְּנֵי ה' וַיִּנְחַם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דָּבַר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ" – אֹמְרִים כְּשִׁרִים שְׁבָהֵם. רְשָׁעִים שְׁבָהֵן אֲמָרוּ (שָׁם): "וְגַם אִישׁ הָיָה מִתְּנַבֵּא בְּשֵׁם ה' אֹרִיָּה בֶּן שְׁמַעְיָהוּ מִקְרִית הַיַּעֲרִים וַיִּתְּנַבֵּא עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת כְּכֹל דְּבָרֵי יִרְמִיָּהוּ וְגו', וַיִּשְׁמַע אֹרִיָּהוּ וַיֵּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֵא מִצְרַיִם וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם וְגו', וַיְבִיאֻהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכְהוּ בְּתֹרֵב" וְגו'. אֲמָרוּ כְּשֵׁם שְׁאוּרִיָּהוּ נִתְּנַבֵּא וְנִהְרַג – כֶּף יִרְמִיָּהוּ חָזֵב לְהַרְג, שְׁנֵאָמַר (שָׁם): "אִךְ יָד אַחִיקִים בֶּן שִׁפְן הָיָתָה אֶת יִרְמִיָּהוּ לְבִלְתִּי תַת אוֹתוֹ בְּיַד

"וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ" וגו'. אֲמָרוּ, הוֹאִיל וְאִין נֹבְעוֹת מִים אֵינֶם אֲלֵא תִקְלָה לָנוּ מִפְּנֵי הַגֵּיָסוֹת, עֲמָדוֹ וְסִתְמוֹ, בָּא יִצְחָק, הִיוּ הַבְּאֵרוֹת נֹבְעוֹת מִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיִּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרוֹת הַמַּיִם וְגו' וַיַּחְפְּרוּ עֲבָדָיו" וגו'.

ג. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה יִצְחָק קָיָם - הָיְתָה בְּרָכָה לְזֹרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כו): "וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַחַיִּי" וגו', עַד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב לְאֶרֶם נְהָרִים לֹא נִתְבָּרַךְ בֵּיתוֹ שֶׁל לָבֵן הָאֲרָמִי, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ל): "כִּי מָעַט אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לְרֹב וַיִּבְרָךְ ה' אוֹתָךְ לְרִגְלֶיךָ". וְאוֹמֵר (שָׁם): "נִחַשְׁתִּי וַיִּבְרַכְנִי ה' בְּגִלְגָּלֶךָ". עַד שֶׁלֹּא יָרַד יוֹסֵף לְמִצְרַיִם - לֹא נִתְבָּרַךְ בֵּיתוֹ שֶׁל פּוֹטִיפָר, מִשְׁרִיר, מֵהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית ט): "וַיִּבְרָךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בְּגִלְגָּל יוֹסֵף", עַד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם הָיָה רַעֲב, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מה): "כִּי זֶה שְׁנָתִים הָרַעֲב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ" וגו', מִשְׁרִיר מֵהוּ אוֹמֵר? (בְּרֵאשִׁית מו): "הֲאֵל לָכֶם זֹרַע וְזֹרְעֹתֵם אֶת הָאֲדָמָה". אֲמַר רַבִּי יוֹסִי: בֵּינָן שָׁמַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, חִזֵּר הָרַעֲב לְיוֹשְׁנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית נ): "וַיַּעֲתֶה אֵל תִּירְאוּ אֲנִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְכֶם" וגו', נֶאֱמַר כֵּאֵן כִּלְכּוֹל, וְנֶאֱמַר לְהִלֵּן כִּלְכּוֹל, מֵה כִּלְכּוֹל הָאֲמֹר לְהִלֵּן - רַעֲב, אֵף כִּלְכּוֹל הָאֲמֹר כֵּאֵן - רַעֲב, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יוֹסֵף וְשִׁבְטוֹ קָיָמִים - הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְנַהֲגִים בְּגִדְלָה וְכִבּוּד, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א): "וַיִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרוֹ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ" וגו', מִשְׁמַת, מֵהוּ אוֹמֵר? "וַיִּמָּת יוֹסֵף וְגו', וַיָּקָם מִלֶּךְ חֹדֶשׁ וְגו', וַיֵּאמֶר אֵל עַמּוֹ וְגו', הִבֵּה נִתְחַכְמָה לוֹ" וגו'.

וְגו'. וּמִנֵּין כְּשֶׁהֲרָשָׁעִים בָּאִין לְעוֹלָם? פְּרַעֲנִיּוֹת בָּאָה לְעוֹלָם וְטוֹבָה מִסִּתְלָקֵת מִן הָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלֵי יא): "כִּבְבֵּא רִשְׁעָ בָא גַם בּוֹז" וגו'. וּמִנֵּין שֶׁכְּשֶׁמִּסְתְּלָקִין מִן הָעוֹלָם טוֹבָה בָּאָה לְעוֹלָם וּפְרַעֲנִיּוֹת מִסִּתְלָקֵת מִן הָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיִּבְאֵבֵד רִשְׁעִים רָנָה". וְאוֹמֵר (דְּבָרִים יג): "לְמַעַן יֵשׁוּב ה' מִחֶרֶן אִפּוֹ" וגו' כָּל זְמַן שֶׁהֲרָשָׁעִים בְּעוֹלָם - חֶרֶן אֵף לְעוֹלָם, אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם - נִסְתַּלַּק חֶרֶן אֵף מִן הָעוֹלָם. וְלֹא שֶׁהֲצַדִּיקִים תּוֹלִין לְעוֹלָם בְּחִיּוּתָהּ בְּלִבָּד, אֲלֵא אֵף אַחֲרֵי מִיתַתָּן, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ז): "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי הַמְּבּוֹל" וגו'. וּמֵה טִיבָן שֶׁל שְׁבַעַת הַיָּמִים הַלְלוּ? אֵלּוּ שְׁבַעַת יָמֵי אָבְלוּ שֶׁל מִתּוֹשְׁלַח הַצַּדִּיק שֶׁעֲכָבוּ אֶת הַפְּרַעֲנִיּוֹת מִלְּבֹא לְעוֹלָם, לְכַךְ נֶאֱמַר: "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים". דְּבַר אַחֵר: מֵה טִיבָן שֶׁל שְׁבַעַת הַיָּמִים הַלְלוּ? מִלְּמַד שֶׁנִּתְּנָן לָהֶם הַמְּקוֹם שְׁבַעַת יָמִים לְאַחַר גְּזֻרָה, שֶׁמֵּא יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה וְלֹא עֲשׂוּ, לְכַךְ נֶאֱמַר: "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים". דְּבַר אַחֵר, "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים", מֵה טִיבָן שֶׁל שְׁבַעַת הַיָּמִים הַלְלוּ? מִלְּמַד שֶׁשִּׁינָה לָהֶם הַמְּקוֹם סְדוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהִיְתָה חֻמָּה יוֹצֵאת בְּמַעֲרֵב וְשׁוֹקֵעַת בְּמִזְרַח, לְכַךְ נֶאֱמַר: "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים". דְּבַר אַחֵר, מֵה טִיבָן שֶׁל שְׁבַעַת הַיָּמִים הַלְלוּ? מִלְּמַד שֶׁנִּתְּנָן לָהֶם הַמְּקוֹם שְׁבַעַת יָמִים מֵאֲכָל וּמִשְׁתָּהּ, וַיִּשְׁבּוּ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ. וְהִרְאָם מַעֲיֵן הָעוֹלָם הַבָּא, כָּל כֶּךָ לְמָה? כִּדֵּי שִׁיכִירוּ וַיִּדְעוּ מֵה אָבְדוּ.

ב. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה אֲבָרְהָם קָיָם - הָיָה שְׁבַע, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כד): "וַיְהִי בֶרֶךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל", מִשְׁמַת אֲבָרְהָם (שָׁם): "וַיְהִי רַעֲב בְּאֶרֶץ". בָּא יִצְחָק - הָיָה שְׁבַע, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כו): "וַיִּזְרַע יִצְחָק" וגו'. כָּל זְמַן שֶׁאֲבָרְהָם הָיָה קָיָם - הָיָה הַבְּאֵרוֹת נֹבְעוֹת מִים, מִשְׁמַת אֲבָרְהָם מֵהוּ אוֹמֵר? (שָׁם):

<p>17</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ד 4</p>	<p>נץ החמה _____ 4:12 עלות השחר סו"ז קר"ש - גר"א _____ 8:34 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:01 סו"ז תפלה - מג"א צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:29 שקיעה נ"ך: נחמיה יא-יב תוספתא: סוטה ד בבלי: זבחים סה ירושלמי: ע"ז כג</p>	<p>עלות השחר _____ 4:12 עלות השחר סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה _____ 8:30 שקיעה בבלי: זבחים סו בבלי: זבחים סו ירושלמי: ע"ז כד</p>
<p>18</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ה 5</p>	<p>נץ החמה _____ 4:12 עלות השחר סו"ז קר"ש - גר"א _____ 8:34 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 סו"ז תפלה - מג"א צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:42 נ"ך: נחמיה-דברי הימים א יג-א תוספתא: סוטה ה</p>	<p>עלות השחר _____ 4:12 עלות השחר סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה _____ 8:30 שקיעה בבלי: זבחים סו בבלי: זבחים סו ירושלמי: ע"ז כה</p>
<p>19</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ו 6</p>	<p>נץ החמה _____ 4:12 עלות השחר סו"ז קר"ש - גר"א _____ 8:34 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 סו"ז תפלה - מג"א צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 נ"ך: דברי הימים א ב-ג תוספתא: סוטה ו</p>	<p>עלות השחר _____ 4:12 עלות השחר סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה _____ 8:30 שקיעה בבלי: זבחים סז בבלי: זבחים סז ירושלמי: ע"ז כז</p>
<p>20</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ז 7</p>	<p>נץ החמה _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - גר"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 סו"ז תפלה - מג"א צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 נ"ך: דברי הימים א ד-ה תוספתא: סוטה ז</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה _____ 8:30 שקיעה בבלי: זבחים סח בבלי: זבחים סח ירושלמי: ע"ז כז</p>
<p>21</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ח 8</p>	<p>נץ החמה _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - גר"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 סו"ז תפלה - מג"א צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 נ"ך: דברי הימים א ד-ה תוספתא: סוטה ח</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה _____ 8:31 שקיעה בבלי: זבחים ט בבלי: זבחים ט ירושלמי: ע"ז כז</p>
<p>22</p>	<p>שישי Friday</p>	<p>ט 9</p>	<p>נץ החמה _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - גר"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 סו"ז תפלה - מג"א צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 נ"ך: דברי הימים א ח-ט תוספתא: סוטה ט</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה _____ 8:31 שקיעה בבלי: זבחים ע בבלי: זבחים ע ירושלמי: ע"ז כח</p>
<p>23</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>י 10</p>	<p>נץ החמה _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - גר"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 סו"ז תפלה - מג"א צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 נ"ך: דברי הימים א יא-י תוספתא: סוטה י</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 עלות השחר סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז קר"ש - מג"א סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה _____ 8:31 שקיעה בבלי: זבחים עא בבלי: זבחים עא ירושלמי: ע"ז כט</p>

Candle Lighting 8:13 ודלקת הנרות

Shabbos Ends 9:43 זמן מוצש"ק

חקת, פרקה

ווער עס איז זיך מתוודה פאר'ן אייבערשטן, האט אים דער אייבערשטער ליב אפילו ווען ער איז נישט ראוי דערצו, און דער אייבערשטער נעמט אונזעק די צאך פון אים.

(ספר המדות אות השוכה סימן מ"ח)